ଯୋଜନା

ଦ୍ୱାବିଂଶ ବର୍ଷ : ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା : ନଭେମ୍ବର ୨୦୧୪

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ

୨	ସଂପାଦକୀୟ	
୩	ଭାରତରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପର ଅଭିବୃଦ୍ଧି	ସୁନୀଲ ମଣି
୬	କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା : ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ପାଇଁ ଏକ ମାଧ୍ୟମ	ଏମ.ଏଚ.ବାଳସୁବ୍ରମଣ୍ୟ
୧୧	ନବପ୍ରବ ର୍ନ ଓ ଜଗତୀକରଣ	ଭି.ଭି. କ୍ରିଷ୍ଣା
୧୬	ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା	ଡଃ ଅମିତ ପଟେଲ
୨୧	ସ୍ଥାନୀୟ ଅଣୁଜୀବ ମାଧ୍ୟମରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା	ଏମ.ଏଚ. ଫୁଲେକର ଓ ଭଓ୍ୱାନ ପାଠକ
୨୬	ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନସମାଜ : ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଆବଶ୍ୟକତା	ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା
୩୧	ରାଷ୍ଟ୍ର ବିକାଶରେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ	ପ୍ରଫେସର ବାବୁରାମ ସିଂହ
୩୪	୧୯୧୬ ଫେବୃୟାରୀ ୪ ତାରିଖ ଦିନ ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଭାଷଣ	
୪୧	ବାପୁଙ୍କ ବାଣୀରୁ ଶିକ୍ଷା	ତୁଷାର ଗାନ୍ଧୀ
୪୪	ମେକ୍ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆ - ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ	
୪୮	ସାଂସଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମ ଯୋଜନା	
୫୧	ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି କି ?	

ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ରାଜେଶ କୁମାର ଝା

ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : ବସନ୍ତ କୁମାର ମାଝୀ

ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଉତ୍ପାଦନ) : ଭି. କେ. ମିନା

ବ୍ୟବସାୟ ପରିଚାଳନା : ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ଶର୍ମା

ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟ ଶିଳ୍ପୀ : ଜି.ପି. ଧୋପେ

"ଯୋଜନା" ହେଉଛି ପରିକଳ୍ପନା ଓ ଉନ୍ନୟନର ମାସିକ ମୁଖପତ୍ର । ସୂଚନା ଓ ପ୍ରସାରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପରିସର କେବଳ ସରକାରୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ପ୍ରକାଶନରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ । "ଯୋଜନା" ଅସମିୟା, ବଙ୍ଗଳା, ଇଂରାଜୀ, ଗୁଜରାତୀ, ହିନ୍ଦୀ, କନ୍ନଡ଼, ମଲୟାଳମ, ମରାଠୀ, ଓଡ଼ିଆ, ପଞ୍ଜାବୀ, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ।

ସଂପାଦକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ:

Editor

YOJANA (ODIA)

East Block - 4, Level - 7

R.K. Puram, New Delhi -110066

Phone & Fax : 011-2617 6722

Website : www.publicationsdivision.nic.in

E-mail : yojanaoriya@rediffmail.com

Subscription & Business Queries :

pdjucir@yahoo.co.in

Ph. : 011-26100207

ଯୋଜନାରେ ପ୍ରକାଶିତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତ ବିଚାର ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ଅଟେ । ଏହା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ ଯେ ଲେଖକ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସେହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ବିଭାଗ ତଥା ସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡିକ ସହ ସଂବନ୍ଧ ବା ତାଙ୍କର ବି ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଛି । ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡିକର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ ।

ସଂପାଦକୀୟ

ସୃଜନଶୀଳତାର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକରଣ

ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ଯାହା ସବୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି ସେ ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନିର ଭୂମିକା ସଂପର୍କରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଏହା ଆମେ କହିପାରିବା ଯେ ପ୍ରକୃତିର ଅଂଶ ଭାବରେ ମଣିଷ ଅଗ୍ନିର ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା ଏବଂ ମଣିଷ ସଂଭବତଃ ସଂଯୋଗ କ୍ରମେ ଏହାର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥାଇ ପାରେ । ତେବେ ସିଲାଇ ଛୁଞ୍ଚି ବିଷୟ କଣ ? ଆମେ ଏହା ଅନୁଭବ କରୁନାହଁ କି ସିଲେଇ ଛୁଞ୍ଚି ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ପୁରୁଣା ଏବଂ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ଛୁଞ୍ଚି ସେମାନଙ୍କୁ ପଶୁଙ୍କ ଚମଡାକୁ ଗୁନ୍ଥିବା କ୍ଷମତା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଥମ ନୌକା ତିଆରି କରିବା ଲାଗି କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲା । ଏହି ନୌକା ବଳରେ ମଣିଷ ନୂତନ ସ୍ଥାନ ଓ ସମୁଦ୍ରର ମନ୍ଥନ କରିପାରିଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ପରିଧାନ ବସ୍ତ୍ର ସିଲେଇ କରିବା କ୍ଷମତା ଦେଇଥିଲା ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିକୂଳ ପାଗରୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଉଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ, ସିଲେଇ ଛୁଞ୍ଚି ନୂତନ ଅଂଚଳକୁ ସଂପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ଔପନିବେଶକରଣ ଲାଗି ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଗଠନର ସୁଯୋଗଦେଇଥିଲା । ଏହି ଉଦାହରଣ ଆମକୁ ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ଭୂମିକା ଉପରେ ଆମକୁ ଆଭାସ ଦିଏ । ଅଗ୍ନି, ପଥର ସରଞ୍ଜାମ, ଚକ, ବାଷ୍ପ ଇଂଜିନ, ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ରେସ, ମାଇକ୍ରୋଚିପ୍, ଏବଂ ଏଇଭଳି ଅନେକ ଉଦାହରଣ ଆମକୁ ଜ୍ଞାନ, ସୃଜନଶୀଳତା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ସମାଜ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ଦିଏ । ବାସ୍ତବରେ ମାନବ ସମାଜର ବିକାଶ, ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିସବୁ ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସୂଚୀତ ହୁଏ ।

ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ବିଜେତା ଜୋସେଫ ଷ୍ଟିଗଲିଜ ନିଜ ସହଲେଖକ ବ୍ରୁସ ଗ୍ରୀନୱାଲଡଙ୍କ ସହ ମିଶି ଏହି ବିଚାରଧାରାକୁ ଆହୁରି ଆଗକୁ ନେଇଛନ୍ତି । ସଂପ୍ରତି ପ୍ରକାଶିତ "କ୍ରିଏଟିଙ୍ଗ ଏ ଲର୍ଣ୍ଣିଙ୍ଗ ସୋସାଇଟି" ପୁସ୍ତକରେ ସେମାନେ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଦେଶମାନଙ୍କର ବିକାଶରେ ଯେଉଁ ଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଇଛି ତାହା ଦେଶମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ସଂପତ୍ତି ଠୁଳ କରିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଲେଖାଯାଇଛି ଯେ "ଶିଖୁଥିବା ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହା ୧୮୦୦ ପାଖାପାଖି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ହୋଇଥିଲା ତାହାର ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ଲୋକଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ଉପରେ ପଡିଛି । ସେମାନଙ୍କ ଏହି ବିଚାରଧାରା ଆମକୁ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଇତିହାସ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ସହାୟତା କରିଛି, ତଥା ଜ୍ଞାନ ସମାଜ ପାଇଁ ନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସହାୟତା କରିଛି । ତେବେ, ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟିର ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ସୃଜନଶୀଳତାକୁ ପ୍ରସାର କରୁଥିବା ବଳ ଏବଂ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଣୁଥିବା ବଳକୁ ବୁଝିବା ।

କେନେଥ ଜେ, ଆରୋ ତାଙ୍କର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପୁସ୍ତକ "ଲର୍ଣ୍ଣିଙ୍ଗ୍ ବାଇ ଡୁଇଙ୍ଗ୍" ପୁସ୍ତକରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହା ସୃଜନଶୀଳତା ବୈଷୟିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ସୃଷ୍ଟି କରେ, ତାହା ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦଠାରୁ ଭିନ୍ନ କାରଣ ଜ୍ଞାନ ହେଉଛି ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । ତେଣୁ, ସେ ଯୁକ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏଥିଯୋଗୁଁ ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ସଂଚାରଣକୁ ବଜାର ବଳ ଉପରେ ଛାଡି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପ୍ରକୃତରେ ବଜାରଗୁଡିକ ନିଜେ ସୃଜନଶୀଳତାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି, କାରଣ ବଜାର ହେଉଛି ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସୂଚନା ସମାନତା ଏଠାରେ ନାହିଁ । ଏହି ବୁଝାମଣା ସ୍ୱରୂପ, ଭାରତ ଏକ ବହୁସ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆଇ.ଆଇ.ଟି, ସି.ଏସ୍.ଆଇ.ଆର, ଇସ୍ରୋ, ଇଣ୍ଡିଆନ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ଅଫ ସାଇନ୍ସ, ଆଇ.ଆଇ.ଏମ୍. ଆଇ.ସି.ଏ.ଆର୍, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଦି ଶିକ୍ଷା ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଯେଉଁମାନେ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରୁଛନ୍ତି ।

ଏହି ଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନେଟୱାର୍କକୁ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ଭାରତ ଇଂଜିନିୟରିଂ, ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା, ଚିକିତ୍ସା ଗବେଷଣା, ଆଇ.ଟି. ସେବା ତଥା ଅନେକ ଜ୍ଞାନ ଅଭିମୁଖୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସବୁ ସ୍ଥାପନ କରିଛି । ଶସ୍ତା ହେପାଟାଇଟିସ-ବି ଟୀକା ତଥା ବ୍ୟାପକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଜେନେରିକ ଔଷଧ, ଜୟପୁର ଫୁଟ, ସବୁଠାରୁ କମ୍ ବ୍ୟୟରେ ହାର୍ଟ ସର୍ଜରୀ, ସବୁଠାରୁ କମ୍ ବ୍ୟୟରେ ମଙ୍ଗଳ ମିଶନ ଆଦି ସୃଜନଶୀଳତା ଦିଗରେ ଭାରତର ସଫଳତାର ସୂଚକାଙ୍କ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁନିଆରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅତି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ହେଉଛି ଏବଂ ଭାରତ ଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳତା ଦିଗରେ ଦୁନିଆରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କରିବାକୁ ଥିବା ବେଳେ ଅତୀତର ଗୌରବକୁ ଧରି କରି ବସି ରହିବ ନାହିଁ ।

ନୂତନ ବିଶ୍ୱକରଣ ଓ ଆନ୍ତଃସଂଯୁକ୍ତ ଦୁନିଆରେ ଭାରତ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱାକାଂକ୍ଷୀ ଯାତ୍ରାରେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଥିବାରୁ ଭାରତକୁ ଏଭଳି ଏକ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରି ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘର ସୃଜନଶୀଳତାର କେନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ ଗଢି ଉଠିବ । ସାଧାରଣ ପ୍ରୟୋଗ ପ୍ରଥମେ ଘର ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ ଏବଂ ଏହାପରେ ନିରନ୍ତର ଭାବରେ ବଜାରରେ ସଂପ୍ରସାରିତ ହେବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ବିସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବାସ୍ତବରେ ଅନୌପଚାରିକ ସୃଜନଶୀଳତା, ଏବଂ ଦେଶଜ, ପାରଂପରିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଜୈବ ଉପାଦାନ ହେବ । ଏହା ସଂଭବ ହେବ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସୃଜନଶୀଳତାର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକରଣ କରିପାରିବା । ■■

ଭାରତରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପର ଅଭିବୃଦ୍ଧି

• ସୁନୀଲ ମଣି

ଭାରତରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଉଛି । ଯଦିଚ ବ ର୍ମାନ ଦେଶର ମୋଟ ଶିଳ୍ପରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପର ଅଂଶ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିମ୍ନରେ ଅଛି (ବିଶେଷକରି ରପ୍ତାନି କ୍ଷେତ୍ରରେ), ଏହା କିନ୍ତୁ ଦିନ ପରେ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଓ ଏରୋସ୍ପେଶ ଶିଳ୍ପରେ ଭାରତର କ୍ଷମତା ବ ର୍ମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ।

ଉଭୟ ବିକଶିତ ଓ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହା ପଛରେ ତିନୋଟି କାରଣ ରହିଛି । ପ୍ରଥମତଃ, ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପ ଗୁଡିକର ମୋଟ ଜି.ଡି.ପି ପ୍ରତି ଅବଦାନ ଅଧିକ ଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ, ଏହାର ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସହ ଲିଂକେଜ ପ୍ରଭାବ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଏହି ଶିଳ୍ପର ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ଗୁଣାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ନିମ୍ନ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପ ତୁଳନାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ତୃତୀୟରେ, ଏଭଳି ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ପାଦ ଓ ସେବା ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଧାରଣ ମାନବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୋବାଇଲ ଫୋନ ଏବଂ ଅନେକ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଉତ୍ପାଦର ପ୍ରଚଳନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଗ୍ରାମା□ଳ ସମେତ ସବୁ ଅଂଚଳର ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନଧାରଣ ମାନବୃଦ୍ଧି କରୁଛି ।

ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ, ଏରୋସ୍ପେଶ, ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ, ସରଞ୍ଜାମ, ନାନୋଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଓ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପର ପ୍ରସାର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛି । ଏଠାରେ, ଆମେ ଭାରତରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଶିଳ୍ପ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଇନୋଭେସନ ନୀତି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ନୀତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଦେଶରେ ଏଭଳି ଶିଳ୍ପର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସରକାର ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଟେ□ ନୀତି, ଏରୋସ୍ପେଶ ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ଅଫସେଟ ନୀତି, ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ ସରଞ୍ଜାମ ପାଇଁ ପବ୍ଲିକ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ପ୍ରୋକ୍ୟୁରମେ□ ନୀତି ଆଦି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛି ।

ଟ୍ରିପ୍ସ ଯୋଗୁଁ ପାଟେ□ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଡାକଡି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ଦୁନିଆରେ ସର୍ବ ବୃହତ ଜେନେରିକ ଡ୍ରଗ ରପ୍ତାନିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଛି। ଏହାର ଘରୋଇ ଫାର୍ମଗୁଡିକ ଏ ଦିଗରେ ଅତି

ସୃଜନଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ୨୦୦୫ ବର୍ଷ କଂପ୍ୟୁଟର ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଓ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତ ବିଶ୍ୱରେ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ଭାରତ ଏହି ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେବାକୁ ଇ- ପ୍ରଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମା□ଳକୁ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି । ବାସ୍ତବରେ ଏହା ହେଉଛି ଲୋକଙ୍କ ସଶକ୍ତିକରଣ ସକାଶେ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଉତ୍ପାଦର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସଂପନ୍ନ ଉତ୍ପାଦର ରପ୍ତାନି ବ□ମାନ ମୋଟ ରପ୍ତାନିର ୭ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ରହିଛି । ଏହି ଉତ୍ପାଦ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇ ତୃତୀୟାଂଶ ହେଉଛି ଦୁଇଟି ସାମଗ୍ରୀ ଯଥା ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତର ବୈଷୟିକ କ୍ଷମତା ବେଶ୍ ଜଣାଶୁଣା । କିନ୍ତୁ ବିମାନର 'ସ୍ପେୟର ପାର୍ଟ' ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ନିକଟ ଅତୀତରେ ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ତାହା ହେଉଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସଂପ୍ରତି ଯେଉଁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କ୍ରୟ ନୀତି ଏବଂ ଅଫସେଟ ନୀତି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ତାହା ଏହି ଉତ୍ପାଦର ସ୍ଥାନୀୟ ଉତ୍ପାଦନକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଛି । ଭାରତ ବ□ମାନ ଜାତୀୟ ସିଭିଲ ଏୟାରକ୍ରାଫଟ ବିକାଶ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିନରେ ମିଶନ ଭି□ରେ ଏକ ଆଂଚଳିକ ପରିବହନ ଏୟାରକ୍ରାଫଟ ବିକାଶ କରୁଛି । ଉପଗ୍ରହ ଡିଜାଇନ, ନିର୍ମାଣ ଓ ଉତ୍କ୍ଷେପଣ ଦିଗରେ କ୍ଷମତାର ନିରନ୍ତର ବିକାଶ କରାଯାଉଛି । ଏପରିକି ମଙ୍ଗଳ ଅଭିଯାନ ବ୍ୟତୀତ ଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ମଣିଷ ପଠାଇବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟାସ କରୁଛି ।

ଭାରତୀୟ ଉଦ୍ଭାବକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାଟେ□ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଟେ□ ସଂଖ୍ୟାରେ ନିରନ୍ତର ବୃଦ୍ଧି ହେଉଛି । ଏଠାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଯେ ଏହି ପାଟେ□ ଗୁଡିକର ମାଲିକାନା ଘରୋଇ ବା ବିଦେଶୀ କଂପାନୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରହିଛି । ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ୟୁ.ଏସ୍.ପି.ଟି.ଓ. ଭାରତୀୟ ଉଦ୍ଭାବକମାନେ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ୟୁ.ଏସ୍.ଆର୍. ୨୦୧୦ରେ ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ତଦନୁଯାୟୀ ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ ଟ୍ରିପସର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ କରିପାରିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୂଚକାଙ୍କ ଯଥା:- ରପ୍ତାନି, ନିଟ୍ ବାଣିଜ୍ୟ ସନ୍ତୁଳନ, ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ବ୍ୟୟ, ଭାରତ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ପ୍ରଦ□ ପ୍ୟାଟେ□, ଆବ୍ରିଭିଏଟେଡ୍ ନୂତନ ଡ୍ରଗ ଆବେଦନ (ଏ.ଏନ୍.ଡି.ଏ.) ସଂଖ୍ୟା, ଏସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତୀୟ ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ ଶିଳ୍ପ ଅତି ଭଲ ସଫଳତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସଫଟୱେୟାର ବା ଆଇ.ଟି. ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ପ୍ୟାଟେ□ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ ହୋଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ପାଟେ□ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଂପାନୀମାନେ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ କେନ୍ଦ୍ର ରହିଛି । ସେମାନେ ଭାରତରେ ଶସ୍ତା ମାତ୍ର ଉଚ୍ଚ ଗୁଣାତ୍ମକମାନର ଶ୍ରମର ଲାଭ ଉଠାଉଛନ୍ତି । ମୋଟ ପାଟେ□ରେ ସଫଟୱେୟର ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ପାଟେ□ର ସଂଖ୍ୟା ବ୍ୟାପକ ମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭାରତୀୟ ପାଟେ□ ଗୁଡିକର ବିଦେଶୀ ମାଲିକାନା ଯଥେଷ୍ଟ ମାତ୍ରାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି । ଏହା ହେଉଛି ସୃଜନଶୀଳତାରେ ବିଶ୍ୱକରଣର ଏକ ଅଂଶ ଏବଂ ଏଥିରେ ଭାରତ ଓ ଚୀନର ଅଧିକ ମହତ୍ୱ ରହିଛି ।

ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି

ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଯାହା ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉଛି ତାହା ହେଲା ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଓ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା । ଏକାଦଶ ଯୋଜନା କାଳରେ ଏକ ନାନୋ ମିଶନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଭାରତରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ କେନ୍ଦ୍ର ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ନୋଡାଲ ଏଜେନ୍ସି ଥିଲେ । ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କ୍ଷମତାର ପ୍ରସାର ଏବଂ ଭି□ଭୂମି ସଂରଚନା ସକାଶେ ପ୍ରଥମ ୫ ବର୍ଷପାଇଁ ୧୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ବରାଦ କରାଯାଇଥିଲା । ଭାରତକୁ ନାନୋଟେକ୍ନୋଲୋଜି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ ଗଢି ତୋଳିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରସାର କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶ ଯୋଜନାରେ ମଧ୍ୟ ଜାରୀ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ନାନୋ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ସକାଶେ ଏକ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ୧୬ଟି ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଏଥିପାଇଁ ସ୍ନାତକୋ□ର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଇଛି । ଏତଦ୍ବ୍ୟତୀତ ମିଶନ ଅଧିନରେ ନାନୋବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମୌଳିକ ଗବେଷଣା ସକାଶେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଗବେଷଣା ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପାଣ୍ଠି ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ୨୦୧୩-୧୪ ବର୍ଷ ଏଭଳି ୨୩ଟି ତିନିବର୍ଷିଆ ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ମଂଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ବେଳେ ୨୦୧୩-୧୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୨୪୦ଟି ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ବିଭାଗ ଅନୁଯାୟୀ ୨୦୧୩-୧୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନୋ ମିଶନ ଅଧିନରେ ୪୪୭୬ ଟି ପେପର ଏସ୍.ସି.ଆଇ ଜର୍ଣ୍ଣାଲରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ପ୍ରାୟ ୮୦୦ ଡକ୍ଟରେଟ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଉ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ଆମ ନିକଟରେ ତଥ୍ୟ ନାହିଁ । କଂଜ୍ୟୁମର ପ୍ରଡକ୍ଟ ଇନଭେନଟୋରୀ (ନାନୋ ଟେକନୋଲୋଜି ପ୍ରକଳ୍ପ)ରେ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଆଧାରିତ ଉତ୍ପାଦ ଗୁଡିକର ତାଲିକା ରଖାଯାଇଛି ଏଥିରେ ଭାରତକୁ ତିଆରି ଦୁଇଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯତ୍ନ ଉତ୍ପାଦ ସାମିଲ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ସାରା ବିଶ୍ୱର ୧୬୨୮ ଉତ୍ପାଦ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଚୀନର ୫୯ଟି ଉତ୍ପାଦ ସାମିଲ ହୋଇଛି । ସଂପ୍ରତି ସରକାର ଏକ ନାନୋ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କେନ୍ଦ୍ର ସି.ଏମ୍.ଟି.ଆଇ. ଅଧିନରେ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ୨୦୧୪-୧୫ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବଜେଟରେ ସରକାର ଏହି କେନ୍ଦ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରସାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ପି.ପି.ପି. ମଡେଲରେ କରାଯିବ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ ଦେଶରେ ନାନୋଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବିକାଶରେ ଉଭୟ ମାନବୀୟ ଓ ଭୌତିକ ସଂରଚନା, ବାଣିଜ୍ୟିକକରଣ ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି ।

ବାୟୋଟେକ୍ନୋଲୋଜି

ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ହେଉଛି ଆଉ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ର ଯେଉଁଠାରେ ବଳିଷ୍ଠ ନୀତିଗତ ସହାୟତା ବଳରେ ଦେଶରେ ବିସ୍ତୃତ ଗବେଷଣା ଉନ୍ନୟନ ଓ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା ବିକାଶ କରାଯାଇପାରିଛି । ସରକାର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ପାଇଁ ବିଗତ ୨୦ ବର୍ଷ ଧରି ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହା ତିନି ପ୍ରକାରର ହୋଇଛି : ଯଥା ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାରେ ମାନବ ସମ୍ବଳର ଗୁଣାତ୍ମକ ଓ ପରିମାଣଗତ ବିକାଶ ଓ ପ୍ରସାର, ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ସକାଶେ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଓ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ନେଟୱାର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଉତ୍ପାଦ ଓ ସେବା ଉତ୍ପାଦନ ସକାଶେ ଉଦ୍ୟୋଗ ଓ କ୍ଲଷ୍ଟର ସ୍ଥାପନ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଯୋଗୁଁ ଭାରତରେ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ପାଟେ□ ଓ ପ୍ରକାଶନ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଏହି ଶିଳ୍ପରେ ୫ଟି ଉପକ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି ଯଥା : ଜୈବ ଫରମାସ୍ୟୁଟିକାଲ (୨୦୧୩-୧୪ ମୋଟ ରାଜସ୍ୱର ୬୩ ପ୍ରତିଶତ), ବାଇଓସେବା (୧୯ ପ୍ରତିଶତ), କୃଷି ବାଇଓଟେକ (୧୩ ପ୍ରତିଶତ), ଶିଳ୍ପ ବାଇଓଟେକ (୩ ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ ବାଇଓଇନଫରମାଟିକସ୍ (୧.୨୪ ପ୍ରତିଶତ) ୨୦୦୩-୦୪ ରୁ ୨୦୧୩-୧୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତରେ ଜୈବ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ର ବର୍ଷକୁ ୨୨ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ କରିଥିଲା । ଏହି ଶିଳ୍ପର ୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ପାଦ ରପ୍ତାନି ହେଉଛି ।

ଯୋଗାଯୋଗ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି

ଉଭୟ ଆଷ୍ଟ୍ରୋନଟିକ ଓ ଏରୋନଟିକାଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ ହୋଇଛି । ଯୋଗାଯୋଗ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଓ ରିମୋଟ ସେନ୍‌ସିଂ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ତାହାର ଉପଯୋଗ କରି ଭାରତରେ ଦୂରଶିକ୍ଷା ଓ ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର ହୋଇ ପାରିଛି । ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର ହୋଇ ପାରିଛି ବିଶେଷ କରି ଗ୍ରାମାଂଚଳରେ ଏହି ସେବାର ପ୍ରସାର ଭାରତରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ହୋଇଛି । ଭାରତ ଦୁନିଆର ଅବଶିଷ୍ଟ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଏହା ଦେଖାଇଦେଇଛି ଯେ ଗ୍ରାମା□ଳକୁ ଅରଗାନିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ ସେବାର ପ୍ରସାର କରାଯିବା ଯୋଗୁଁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ବ୍ୟାପକ କରାଯାଇ ପାରିଛି ଏବଂ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନ କଲ୍ ହାର ଓ ସେବା ଉପଲବ୍ଧତାର ଲାଭ ମିଳି ପାରିଛି । ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଟେଲି ସାନ୍ଦ୍ରତା ଯଥେଷ୍ଟ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ପାରିଛି । ଗ୍ରାମା□ଳ ଓ ସହରା□ଳ ଟେଲି ସାନ୍ଦ୍ରତାରେ ଯେଉଁ ପରିବ□ନ ହୋଇଛି ସେଥିରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତୀତ ହୁଏ ।

ଉପସଂହାର

ଭାରତରେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରସାର ପାଇଁ

ମାଲିକାନା ହିସାବରେ ଆଇ.ଟି. ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ପାଟେ□

ବର୍ଷ	ସଂଖ୍ୟା	ଅଂଶ			
ବର୍ଷ	ଘରୋଇ	ଏମ୍.ଏନ୍.ସି.	ମୋଟ	ଘରୋଇ	ଏମ୍.ଏନ୍.ସି.
୨୦୦୮	୧୭	୯୭	୧୧୪	୧୪.୯୧	୮୫.୦୯
୨୦୦୯	୨୧	୧୨୯	୧୫୦	୧୪.୦୦	୮୬.୦୦
୨୦୧୦	୫୧	୨୪୫	୨୯୬	୧୭.୨୩	୮୨.୭୭
୨୦୧୨	୫୪	୪୬୧	୫୧୫	୧୦.୪୯	୮୯.୫୧
୨୦୧୩	୧୦୦	୧୨୬୮	୧୩୬୮	୭.୩୦	୯୨.୭୧

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୨ପୃଷ୍ଠାରେ

କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା : ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ପାଇଁ ଏକ ମାଧ୍ୟମ

• ଏମ.ଏଚ.ବାଳସୁବ୍ରମଣ୍ୟ

ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ଅତି ଜଟିଳ, ବହୁ ଆକାର, ବିଚାରଧାରା ଯାହାକୁ କୌଣସି ସଠିକ ମାପକରେ ମାପିବା ଆଦୌ ସଂଭବପର ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଏହାକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଯେଉଁ ସଂଜ୍ଞା ବହୁଳ ଭାବରେ ପ୍ରଚାର ହେଉଛି ତାହା ଓ.ଇ.ସି.ଡିରୁ ଆସୁଛି ।

ଆଜିକାଲି ସାରା ଦୁନିଆରେ ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହିଁ ମାଇକ୍ରୋ ସ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଫାର୍ମଗୁଡିକର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ କ୍ଷମତା ରଖୁଛି ଏବଂ ମାକ୍ରୋ ସ୍ତରରେ ଶିଳ୍ପ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ନୂତନ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେବା ପାଇଁଏଥିରେ ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ଫାର୍ମ, ଅଂଚଳ ଓ ଦେଶମାନଙ୍କ ଅଭିବୃଦ୍ଧିରେ ଯେଉଁ ତାରତମ୍ୟ ସବୁ ଦେଖାଯାଉଛି ତାହା ପଛରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଆର୍ଥିକ ପରିବ□ନ ପାଇଁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇପାରିଛି । ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଉତ୍ପାଦକତା ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସବିଶେଷ ଉତ୍ସ ଏବଂ କ୍ରମାଗତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ସ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।

ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ର ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିକୁ ପରିଚାଳିତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାୟ ତିନି ଦଶକ ଧରି ଏହା ଦେଶରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରଣ ମାନ ବୃଦ୍ଧିର ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଧ୍ୟମ ହୋଇଛି । ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିଭାଇବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବାସ୍ତବରେ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବାରେ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ର ସବୁବେଳେ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇ ରହି ଆସିଛି। ସୃଜନଶୀଳତା ଏବଂ ଉତ୍ପାଦକତା ବୃଦ୍ଧି ଜରିଆରେ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଆର୍ଥିକ ଢା□ାରେ ପରିବ□ନ ଆଣିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ସୁତରାଂ, ସୃଜନଶୀଳତାର ପ୍ରସାର ତଥା ଉତ୍ପାଦକତା ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ତାହା ଶିଳ୍ପରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ ।

ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆକାରର ଫାର୍ମ ସବୁ ରହିଛି । କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ସୃଜନଶୀଳତାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ସୁଯୋଗ ରହିଛି ଯାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ

ଉପଯୋଗ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକ ହେଉଛି ନମନୀୟ । ଏଥିରେ ସୁଦକ୍ଷ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ଏହାର ସାଙ୍ଗଠନିକ ଢା□ା ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ଅତି ସାଧାରଣ ମାତ୍ର ଫଳପ୍ରଦ । ଏହା ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ଗୁଣ ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହାସଲ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ଭାବରେ କରିବା ଦିଗରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଫାର୍ମ ଗୁଡିକ ଅଧିକ ସୁଦକ୍ଷ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି । ଏହି ଫାର୍ମଗୁଡିକ ଅଧିକାଂଶ ସୃଜନଶୀଳତାର ଉତ୍ସ ଭାବରେ ଦେଖା ଯାଇଛନ୍ତି । ଏଥିଯୋଗୁଁ ହିଁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଫାର୍ମଗୁଡିକ ନୂତନ ଉଦ୍ୟମର ମୂଳ ଉତ୍ସ ହୋଇଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ଏହିସବୁରୁ ହିଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସଫଳ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଶିଳ୍ପ ଗଢି ଉଠୁଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି ।

ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଆମକୁ ନିମ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗଗୁଡିକ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିବ :

* ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା କଣ ?
* ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା କେଉଁଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ ।
* କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ସୃଜନଶୀଳତା ପାଇଁ କଣ ସବୁ ଆବଶ୍ୟକ ? ସୃଜନଶୀଳତା ଛୋଟ ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକୁ କିଭଳି ଭାବରେ ଲାଭଦାୟକ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ।
* ଭାରତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ସୃଜନଶୀଳତାର ପ୍ରସାର କିଭଳି କରିବାକୁ ହେବ ?

ଏଠାରେ ଆମେ ଏହିସବୁ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା : ଅର୍ଥ ଓ ଗୁରୁତ୍ୱ

ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ଅତି ଜଟିଳ, ବହୁ ଆକାର, ବିଚାରଧାରା ଯାହାକୁ କୌଣସି ସଠିକ ମାପକରେ ମାପିବା ଆଦୌ ସଂଭବପର ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଏହାକୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଯେଉଁ ସଂଜ୍ଞା ବହୁଳ ଭାବରେ ପ୍ରଚାର ହେଉଛି ତାହା ଓ.ଇ.ସି.ଡିରୁ ଆସୁଛି । ଏକ ବୈଷୟିକ ଉତ୍ପାଦ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍ପାଦର ବାଣିଜ୍ୟିକକରଣ ଯେଉଁଥିରେ ଉନ୍ନତ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳତା ଗୁଣ ରହିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହା ଖାଉଟିମାନଙ୍କୁ ଉନ୍ନତ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାଏ । ଏକ ବୈଷୟିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଅତି ଉନ୍ନତ ଉତ୍ପାଦନ ବା ଡେଲିଭେରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରୟୋଗ ବା କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ । ଏଥିରେ ସରଞ୍ଜାମ, ମାନବ ସମ୍ବଳ, କାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି ଏ ମଧ୍ୟରୁ ଏକାଧିକରେ ପରିବ□ନ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ।

ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଏକ ଅତି ପ୍ରସାରିତ ଅର୍ଥ ଦିଆଯାଉଛି । ଉପର ଦେଇଥିବା ସଂଜ୍ଞା ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ହେଉଛି ଏଭଳି ଏକ ଉତ୍ପାଦ ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପ୍ରଚଳନ ଯାହା ସେହି ଦେଶର ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଅତି ନୂତନ । ଏଥିରେ ରହିଛି ନୂତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ, ଏହା ଯେତେ ଛୋଟ ହେଉନା କାହିଁକି । ମାଇଟେଲକାଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଉତ୍ପାଦକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆହରଣ କରି ତାହା ସେବା ଓ ସାମଗ୍ରୀ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା । ଏହା ଦୁନିଆରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୂତନ କି ନୁହେଁ ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ ।

ଉନୁ-ଇନଟେକ (୨୦୦୪)ଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ସୃଜନଶୀଳତା ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ନୂତନ ମେସିନାରୀ ଓ ସରଞ୍ଜାମ କ୍ରୟ ତଥା ଲାଇସେନ୍ସିଂ । ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯେଉଁଥିରେ ବାଣିଜ୍ୟିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଯୋଜନା ଓ ସଫଳତା ହାସଲ କରାଯାଇଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ହୋଇପାରେ ବା ଉନ୍ନତକରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏହା ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବା ବିଚ୍ଛୁରିତ ଭାବରେ ହୋଇପାରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରାଯାଇପାରେ (୧) ନୂତନ ବା ଉନ୍ନତ ସେବା ଓ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରଚଳନ କରି, ବା ଏବଂ (୨) ନୂତନ ବା ଉନ୍ନତ ଅପରେସନାଲ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅବଲମ୍ବନ କରି ବା ଏବଂ (୩) ନୂତନ ବା ଉନ୍ନତ ସାଂଗଠନିକ/ ପ୍ରବନ୍ଧନପ୍ରକ୍ରିୟା ଅବଲମ୍ବନ କରି । ତେଣୁ ଏହା ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସୃଜନଶୀଳତାର କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀକ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ସଂଜ୍ଞା ନାହିଁ । ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ/ ଗବେଷକମାନେ ଏହାକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ତେବେ, ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ବୈଷୟିକ ଉତ୍ପାଦ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିକାଶ ତଥା ଉତ୍ପାଦ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଫାର୍ମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉନ୍ନତକରଣ ଯାହା ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନୂତନ ହୋଇଥିବ ।

ଏଥିରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଅନେକ ପ୍ରକାରର

ହୋଇପାରେ । ଏ ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସବୁ ହେଉଛି (୧) ର୍ୟାଡିକାଲ ସୃଜନଶୀଳତା (ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ବା ପ୍ରକ୍ରିୟା) ଓ ଇନକ୍ରିମେ□ାଲ ସୃଜନଶୀଳତା (ପ୍ରଚଳିତ ଉତ୍ପାଦ/ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉନ୍ନତକରଣ) (୨) ଉତ୍ପାଦ ସୃଜନଶୀଳତା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଜନଶୀଳତା । ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କିସମର ସୃଜନଶୀଳତା । ପ୍ରବନ୍ଧନର ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସବୁରେ ମଧ୍ୟ ସୃଜନଶୀଳତା ଦେଖା ଦେଇପାରେ । ଯଥା:- ବିପଣନ ସୃଜନଶୀଳତା, ଆଧୁନିକ ସୃଜନଶୀଳତା, ସାଂଗଠନିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଆଦି ।

କିନ୍ତୁ ଅନେକ ସୃଜନଶୀଳତାକୁ କେବଳ ବୈଷୟିକ ବୋଲି ଧରି ନେଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହାକୁ କେବଳ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦର ଉଦ୍ଭାବନ ବୋଲି ଧରିଥାନ୍ତି ଯଥା:- ଆପଲର ଆଇ-ପ୍ୟାଡ ବା ବୋଇଂ ୭୮୭ ଡ୍ରିମ ଲାଇନର । ବାସ୍ତବରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଯେ କୌଣସି ଫାର୍ମର ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁ ଫାର୍ମ ଆଗକୁ ବଢିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ସେମାନେ କେବେ ହେଁ ଏହାକୁ ହେୟଜ୍ଞାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ତଥା ଜୀବନଧାରଣ ମାନବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଧ୍ୟମ । ଏହା ଉତ୍ପାଦକତା ଓ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧିର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବାହକ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି ଓ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଛି । ଏହା ଜାତୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ । ଯଦି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ନିଜର ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବେ ତେବେ ଦେଶମାନେ ଦ୍ରୁତ ଉତ୍ପାଦକତା ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାସଲ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜୀବନଧାରଣ ମାନ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବେ ।

ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉତ୍ପାଦନ

ଏହା ବୁଝିବା ଅବଶ୍ୟ ଦରକାର ଯେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ପାଇଁ କଣ ସବୁ ଫାର୍ମମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେରିତ କରିଥାଏ । ଏ ସଂପର୍କରେ ଯେଉଁସବୁ ଆଲେଖ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ସେଗୁଡିକ ଜଟିଳ ଓ ବିବିଧ । ତେବେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ଉପରେ ସାଧାରଣରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ ତାହା ହେଲା "ଡିମାଣ୍ଡ ପୁଲ୍'' ଏବଂ "ଟେକ୍ନୋଲୋଜି ପୁସ୍'' ।

ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଫାର୍ମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ପଛରେ ଯିବା ପାଇଁ ଚାହିଦାର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ "ଆବଶ୍ୟକତା ହିଁ ହେଉଛି ସୃଜନଶୀଳତାର ଜନନୀ'' ଭଳି ଏବଂ ବଜାରର ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲେ ସୃଜନଶୀଳତାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡି ନଥାଏ । ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସଫଳ ହୋଇନଥାଏ । ସୁତରାଂ, ବଜାର ଚାହିଦା ହିଁ ସୃଜନଶୀଳତା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କର କିନ୍ତୁ ମତ ହେଉଛି ଯେ ମୌଳିକ ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ ହିଁ ସୃଜନଶୀଳତା ଆଣିଥାଏ । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ବୈଷୟିକ କ୍ଷମତା ନ ଥିଲେ କୌଣସି ଫାର୍ମ କେବେ ହେଁ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହାସଲ କରିପାରିବ ନାହିଁ, ବଜାରରେ ଏଥିପାଇଁ ଯେତେ ଚାହିଦା ଥାଉନା କାହିଁକି । ସୁତରାଂ, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସୃଜନଶୀଳତା ପାଇଁ ବଜାର ଚାହିଦାକୁ ଆଦୌ ମହ□ ଦେଉ ନାହାନ୍ତି ।

ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଆମକୁ ସୃଜନଶୀଳତାର ଦ୍ୱିପାକ୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ସୃଜନଶୀଳତାର ଏହି ଦୁଇଟି ଉପାଦାନକୁ ଗୋଟିଏ କଟୁରୀର ଦୁଇଟି ଧାର ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଯଦି ଗୋଟିଏ ସଫଳ ଉତ୍ପାଦ ବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଜନଶୀଳତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ସେତେବେଳେ ବଜାର ଚାହିଦା ବୈଷୟିକ କ୍ଷମତା ଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠେ । ଅପରପକ୍ଷରେ ଏଥିସହିତ ବଜାର ଆବଶ୍ୟକତା ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ, ଅର୍ଥାତ୍, ଏକ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଉ□ମ ବଜାର । ଅପରପକ୍ଷରେ ଏହା ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଯାହା କେବଳ ମୌଳିକ ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନରୁ ଆସିଥାଏ । ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଡିଜାଇନ ଓ ବିକାଶ, ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିପଣନ ସହ ତତ୍ ସମାନ ବଜାରରେ ବୈଷୟିକ ସଂଭାବନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ଜଡିତ । ସୁତରାଂ, ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ବୈଷୟିକ କ୍ଷମତା ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବା ଦରକାର ।

ସୃଜନଶୀଳତା ଉତ୍ପାଦ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବଜାର ସୁଯୋଗ ସହ ଯୋଡିବା ହେଉଛି ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗୀର କାର୍ଯ୍ୟ, ଯଦ୍ୱାରା ସେହି ଉତ୍ପାଦ/ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବାଣିଜ୍ୟିକ ଉପଯୋଗ ହୋଇପାରିବ । ସୁତରାଂ, ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା ହେଉଛି ଏକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଓ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହା ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗୀର ଚେତନାରେ ଉଦ୍ରେକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ ଏହି ମ୍ୟାଚିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା କେବେ ହେଁ

ଓ୍ୱାନ-ଅଫ୍ ଘଟଣା ହୋଇନପାରେ । ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟ ସମୟରେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ନିୟମିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗୀ, ଉଭୟ ବୈଷୟିକ ସଂଭାବନା ଏବଂ ବଜାର ଚାହିଦା ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଏବଂ ତଦନୁଯାୟୀ ପୁଂଜି ନିବେଶ ନିଷ୍ପ□ ନେବା ସକାଶେ କ୍ଷମତା ରଖିବା ଦରକାର । ସୁତରାଂ, ସୃଜନଶୀଳତା ସେତେବେଳେ ଆସିବ ଯେତେବେଳେ ବୈଷୟିକ ଦିଗରୁ ସକ୍ଷମ ଫାର୍ମ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବେ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ବୈଷୟିକ ସୃଜନଶୀଳତା

ସାଧାରଣରେ ବିକଶିତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବହୁତ କମ ସଂଖ୍ୟାରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ସୃଜନଶୀଳତା ହାସଲ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ସୃଜନଶୀଳତାର ଲାଭ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ନୁହଁନ୍ତି । ସଚେତନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ବୈଷୟିକ, ପ୍ରବନ୍ଧନ, ଆର୍ଥିକ ସଂଭଳ, କର୍ମଚାରୀ ଦକ୍ଷତା ଓ ଜ୍ଞାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗଙ୍କଠାରେ ନୂତନ ସୃଜନଶୀଳତା ହାସଲ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏହା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ହେଉଛି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଉଦ୍ୟମ ସହ ବାହ୍ୟ ସହାୟତାକୁ ସାମିଲ କରିବା । ତେବେ ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ସମର୍ଥ ହେବେ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଯେଉଁ ଫାର୍ମ ନିକଟରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷମତା ନାହିଁ , ସେମାନେ ଗ୍ରାହକ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ କି ବଜାର ଚାହିଦାକୁ ସଠିକ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ । ତେବେ, ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଏହି ଉଭୟ ଗୁଣର ଅଭାବ ରହିଛି ।

ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ନିଜର କ୍ଷମତାରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ତରରେ ପହ□ିପାରିବେ ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅଧିକ କ୍ଷମତା ହାସଲ ସକାଶେ ବାହ୍ୟ ସହାୟତା ମଧ୍ୟ ନେଇପାରିବେ । ଏହି ବାହ୍ୟ ସହାୟତା ଭର୍ଟିକାଲ, ଲିଙ୍କେଜରୁ ବା ହୋରାଇଜେ□ାଲ ଲିଙ୍କେଜରୁ ଆସିପାରେ । ଭର୍ଟିକାଲ ଲିଙ୍କେଜରେ ଯୋଗାଣକାରୀ ଓ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ବନ୍ଧ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । ଏହା ବିଶେଷକରି ଭାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ ସହ ସଂଯୋଗ ରହୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଅଧିକ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ଯେଉଁଠାରେ ବୃହତ ଫାର୍ମ ଗୁଡିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟାଗର ଗ୍ରାହକ ହୋଇଥାନ୍ତି ସେଠାରେ ବୃହତ ଫାର୍ମ କେବଳ ଆଉଟପୁଟ ମାର୍କେଟିଂ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ତା ନୁହେଁ ଏଥିସହିତ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ,ଯୋଗାଣ କୁଶଳୀ ସହାୟତା ମାନବ ସମ୍ବଳ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଅପରେସନ, ବୈଷୟିକ ଉପାଦାନ ଏପରିକି ବୈଷୟିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅନେକ ସମୟରେ ଗ୍ରାହକ ମଧ୍ୟ ଉପାଦାନ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିବା ଜଣାଯାଏ । ସୁତରାଂ, କେତେକ କ୍ୟାପିଟିଭ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗ ପାଇଁ ଲାଭଦାୟକ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ମାର୍କେଟ ଗବେଷଣା ସକାଶେ ସମ୍ବଳ ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ଦୂର କରିଥାଏ । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ସାଧାରଣତଃ "ରିଲେସନାଲ" କୁହାଯାଇଥାଏ "ଟ୍ରାନଜାକସନାଲ" ନୁହେଁ ।

ଅପରପକ୍ଷରେ ହରାଇଜେ□ାଲ୍ ଲିଙ୍କେଜ ନୀତି ବା ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକର ବୃହତ ଫାର୍ମ ସହ ଲିଙ୍କେଜ ସୁବିଧା ନଥାଏ, ସେମାନେ ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ଏସ.ଏମ୍.ଇ. ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଠାରୁ ବାହ୍ୟ ସହାୟତା ନେଇଥାନ୍ତି । ଏହା ନୀତି ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ଅନେକ ସମୟରେ ବୈଷୟିକ ଉପାଦାନ ଓ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଉ□ମ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଉପରେ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନେ କିନ୍ତୁ ନିଜର ପରୀକ୍ଷାଗାର ମାନଙ୍କରେ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ପାଇଁ ସୃଜନଶୀଳ ଗବେଷଣା କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଚାପ ଯୋଗୁଁ କେତେକ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସେଇଭଳି ଅନ୍ୟ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ମଧ୍ୟ ସହାୟତା ନେଇଥାନ୍ତି । ଏହା ବିଶେଷକରି ଗବେଷଣା ଓ ଉନ୍ନୟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଫଳରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳତାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ କେତେକ ସକ୍ରିୟ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ରଖୁଥିବା ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ଉଭୟ ଭର୍ଟିକାଲ ଓ ହରାଇଜେ□ାଲ ସହଯୋଗ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରିଥାନ୍ତି ।

ତେବେ କୌଣସି ଫାର୍ମରେ ସୃଜନଶୀଳତାର ବିକାଶ କେଉଁ ସ୍ତରରେ ହେବ ତାହା ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଇନ-ହାଉସ ଡିଜାଇନ/

ଆରଏଣ୍ଡଡି ସେ□ର, ଅତି ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ଇଂଜିନିୟରମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଯେଉଁ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ଗୁଡିକ ଅଧିକ ସୃଜନଶୀଳତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଜନଶୀଳତା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ ବ୍ୟୟ ହ୍ରାସ, ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନରେ ଉନ୍ନତି, ପ୍ରଚଳିତ ଉତ୍ପାଦନର ଉନ୍ନତକରଣ, ତଥା ଗ୍ରାହକଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଉତ୍ପାଦ ଡିଜାଇନରେ ପରିବ□ନ ତଥା ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ଆଦି । ଏଭଳିଏସ୍.ଏମ୍.ଇ ନିଜର ମୋଟ ବିକ୍ରୟରେ ଅଧିକ ନୂତନ ସୃଜନଶୀଳ ଉତ୍ପାଦ ସାମିଲ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମୟାନୁକ୍ରମରେ ଅଧିକ ବିକ୍ରୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରିପାରିଥାନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଫାର୍ମ ଗୁଡିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପଦ୍ଧତିରେ ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ବିକାଶ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦ ଉନ୍ନତକରଣ ଉପରେ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏଠାରେ ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଲା ଅନେକ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ହେବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ, ସୃଜନଶୀଳତା ଉଦ୍ୟମରୁ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ.କୁ ଅନେକ ଲାଭ ମିଳୁଛି ଯଥା - ବ୍ୟୟ ହ୍ରାସ, ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ବୃଦ୍ଧି, ଉତ୍ପାଦ ବିକାଶ, ନୂତନ ଉତ୍ପାଦ ବିକାଶ, ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟକରଣ, ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ବିକ୍ରୟ ବୃଦ୍ଧି ।

ଏସ୍.ଏମ୍.ଇର ବହୁତ କମ୍ ପ୍ରତିଶତ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିବାବେଳେ ଯେଉଁ କେତେକ ଏହା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ଉଦ୍ୟମର ଭଲଫଳ ପାଉଥିବା ଦେଖାଯାଇଛି । ଏହା ପାଟେ□ ସଂଖ୍ୟାରୁ ପ୍ରତୀତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ପାଟେ□ ହିସାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମର ଅବଶ୍ୟ ହେୟଜ୍ଞାନ କରାଯାଉଛି । କାରଣ, ପାଟେ□ ସଂସ୍କୃତି ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟତଃ ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ପାଟେ□ ଫାଇଲ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ପାଖରେ ସମ୍ବଳ ନାହିଁ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଟ୍ରେଡ ଗୋପନୀୟତା ରକ୍ଷା କରିବା ଉପରେ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ଭାରତ ଭଳି ଉଦୀୟମାନ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କର ସୃଜନଶୀଳ ସଫଳତା କେବଳ ମାନପତ୍ର ଓ ପୁରସ୍କାର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହି ଯାଉଛି ।

ଭାରତୀୟ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ ପାଇଁ ନୀତିଗତ ପ୍ରଭାବ

ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇର ଗୁରୁତ୍ୱ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ରହିଛି । ୨୦୧୨-୧୩ ବର୍ଷ ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ୪୭ ନିୟୁତ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ୧୦୬ ନିୟୁତ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏଗୁଡିକରୁ ୧୨୮୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ରପ୍ତାନି ହୋଇଥିଲା ।

ଭାରତୀୟ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ବିବିଧ କାରଣ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରଂପରିକ ସାମଗ୍ରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଧୁନିକ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ୬୦୦୦ ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କିସମର ଉତ୍ପାଦ ହେଉଛି । ବୋଧହୁଏ, ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ଚୀନ ପରେ ଭାରତରେ ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ବିବିଧ ଓ ବିଶାଳ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି । ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେ ଏଭଳି ଏକ ବିଶାଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୃଜନଶୀଳତା ଓ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ଭରି ରହିଛି ।

ଏମ୍.ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସାରାଦେଶରେ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ.ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୃଜନଶୀତାର ମହତ୍ୱ ବିଷୟରେ ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର କରିଥାଇପାରନ୍ତି । ଏହା ସାଧାରଣତଃ ରାଜ୍ୟ ଶିଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଓ ଜିଲ୍ଲା ଶିଳ୍ପ କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ କରାଯାଉଛି । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଂଚଳରେ ଚଂପିଆନ ସୃଜନଶୀଳ ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ସାମୟିକ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ସୃଜନଶୀଳତାକୁ ଅନ୍ୟ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଉଛି । ତେବେ, କେତେକ ଅବଶିଷ୍ଟ ଉତ୍ସାହିତ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଉଦ୍ୟମୀଙ୍କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ଦରକାର ।

ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ଓ ବୃହତ ଫାର୍ମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭର୍ଟିକାଲ ଲିଂକେଜକୁ ଅଧିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବା ଦରକାର । ଏହା ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ କ୍ରେତା-ବିକ୍ରେତା ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ମେଳନ ଆୟୋଜନ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଆନ୍ତଃ-ଫାର୍ମ ସହଯୋଗ ପୋର୍ଟାଲ ମଧ୍ୟ ଗଠନ କରାଯାଇପାରେ । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟମ ଉତ୍ପାଦ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ- ଉଭୟ କ୍ରେତା (ବୃହତ ଫାର୍ମ) ଓ ବିକ୍ରେତା (କ୍ଷୁଦ୍ର ଫାର୍ମ)ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ ପଂଜୀକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଆନ୍ତଃ ଫାର୍ମ ସହଯୋଗ ତଥା ଏହି ସହଯୋଗରୁ ମିଳୁଥିବା ଲାଭ ତଥା ଭାରତ ଓ ବିଦେଶ ଆଦିରୁ ଏଥି ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ସଫଳ କାହାଣୀ ସବୁ ଉପରେ ସୂଚନା ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ପୋର୍ଟାଲର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର ମଧ୍ୟ କରାଯିବା ଦରକାର ।

ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ମାନଙ୍କର ହିତ ପାଇଁ ଶିଳ୍ପ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସକାଶେ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୩୩ପୃଷ୍ଠାରେ

ନବପ୍ରବ ର୍ନ ଓ ଜଗତୀକରଣ

• ଭି.ଭି. କ୍ରିଷ୍ଣା

ସୃଜନଶୀଳତାର ଜଗତୀକରଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ମତ ବିଭିନ୍ନ ଜ୍ଞାନଭି କି ଉତ୍ପାଦର ପରିସରଠାରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଥାନ୍ତି । ୟୁରୋପୀୟ ୟୁନିଅନ ଓ ଆମେରିକାରେ ଉନ୍ନତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଭି କି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଶେଷ କରି ବିକାଶଶୀଳ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଛନ୍ତି । ରୁଷିଆ ପରି ଭାରତ, ଚୀନ, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭିନ୍ନ ୟୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘଭି କି ବୃହତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯଥା:- ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଥର୍ମୋନ୍ୟୁକ୍ଲିୟର ପରୀକ୍ଷଣ ରିଆକ୍ଟର, ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନିଂ ସିଷ୍ଟମ ଅର୍ଥାତ ଗାଲିଲିଓ ପ୍ରକଳ୍ପ, ଆ ିପ୍ରୋଟୋନ ଓ ଆୟନ ରିସର୍ଚ୍ଚ ସୁବିଧା, ଆଇସିଟି ଓ ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୃହତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସହଭାଗୀ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଜଗତୀକରଣ କିଛି ହୋଇ ନ ପାରେ ଯାହାକି ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ପରିଧି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯୋଗାଯୋଗ ଚାନେଲ ଓ ବିଶ୍ୱର ଜନଗଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ□ିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଇସିଟି ବିପ୍ଳବ ଆମମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ଅବସ୍ଥାକୁ ନେଇଯାଇଛି ଯେଉଁଠି ଆମେ ବିଶ୍ୱକୁ ଏକ ଗ୍ରାମଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛୁ । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଏବଂ ଯାହା ଜରିଆରେ ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି, ମାଲିକାନାଭୁକ୍ତ ହେଉଛି, ବିକଶିତ ହେଉଛି ଏବଂ ମାର୍କେଟଯୁକ୍ତ ହେଉଛି ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଗତୀକରଣର ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଛି । ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ଭି□ି ଓ ମୂଳ ଯାହାକି ବିଜ୍ଞାନର ଅନ୍ତଃକ୍ଷେତ୍ର ତାହା ଜଗତୀକରଣ ପ୍ରଭାବରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି । ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କେବଳ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ସହଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଭ କରିନାହିଁ ବରଂ ବିଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଓ ସୃଜନଶୀଳ ନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଛି । ନୂତନ ବିଜ୍ଞାନଭି□ିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଯଥା:- ନାନୋ ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ଜୈବ ମେଡିକାଲ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଓ ବସ୍ତୁ ବିଜ୍ଞାନ ହେଉ କିମ୍ବା ଏସଏମଇ, ଗରିବ ଓ ଦୁର୍ବଳ ଜନସାଧାରଣ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ଆହ୍ୱାନ, ଜଳବାୟୁ ପରିବ□ର୍ନ ବା ସହନଶୀଳ ବିକାଶ ବା ଏପରିକି ମନୋରଞ୍ଜନ ଓ ଅବସରକାଳୀନ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ସର୍ବଦା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ସୃଜନଶୀଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ସାମାଜିକ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଗତ ପରିବ□ର୍ନ ଅଭିମୁଖୀ ହୋଇଥାଏ ସେତେବେଳେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ବିନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସରକାରୀ ସହାୟତାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗବେଷଣାଗାର, ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ୟୋଗ, ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଉପରେ ପ୍ରମୁଖ ସୃଜନଶୀଳଗୁଡିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଆମ୍ଭେମାନେ ସୃଜଶୀଳନ ଓ ଜଗତୀକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧାନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଗତ କିଛି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଗତୀକରଣ

ଯେଉଁଧରଣର ରୂପାନ୍ତରଣ କରିଛି ସେଥିରୁ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ଯେ, ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିପରି ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏସିଆରେ ସୃଜନଶୀଳର ଭୌଗୋଳିକ ରୂପାନ୍ତରଣ କିପରି ହୋଇଛି ।

ଐତିହାସିକ ଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଉ□ର ଆମେରିକା, ପଶ୍ଚିମ ୟୁରୋପ ଓ ଜାପାନ(ଟ୍ରାଏଡ) ରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମ ଓ ସରକାରୀ ପ୍ରାୟୋଜିତ ଗବେଷଣା ଉଭୟ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏହି ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ କର୍ପୋରେଟ ସମ୍ରାଟମାନଙ୍କଠାରୁ ହିଁ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଖାଉଟି ସାମଗ୍ରୀ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଗତ ସୃଜନଶୀଳ ଓ ଉପକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗବେଷଣାର ସାମଗ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳକୁ ଅତି ଯତ୍ନ ସହକାରେ ଓ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ ଭାବେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି ଯଦ୍ୱାରା ଏହି ଲାଭଜନକ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକର ମୁଖ୍ୟାଳୟ କୈନ୍ଦ୍ରିକ ହୋଇଉଠିଛି । ଜଗତୀକରଣ ପ୍ରଭାବରେ ଗତ ପନ୍ଦରବର୍ଷ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅବଲୋକନ କରିଛି ଯାହାକି ନବପ୍ରବ□ନ ଓ ଜଗତୀକରଣ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କକୁ ପୁନଃସଂଜ୍ଞାଭୁକ୍ତ କରିଛି ।

ପ୍ରଥମତଃ ୧୯୮୦ ମଧ୍ୟଭାଗ ଯାଏ ଅଧିକାଂଶ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଏବଂ ନବ ପ୍ରବ□ନ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀଗୁଡିକର ନିଜ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଥିଲା । ଏହି ଫାର୍ମଗୁଡିକର ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ୟୁନିଟ ଏବଂ ଗବେଷଣାଗାରଗୁଡିକ ଯେଉଁଗୁଡିକ ସେମାନଙ୍କ ଘରୋଇ ମାଟିରୁ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେଗୁଡିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ରହିଲେ । ବିକାଶଶୀଳ ବିଶ୍ୱରେ ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳ ବାହାରେ ସେମାନେ ଗବେଷଣାଗାରଗୁଡିକୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କଲେ । ବିଦେଶମାଟିରେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶକୁ ପୁନଃବ୍ୟାପ୍ତ କରିବାକୁ କମ ଖର୍ଚ୍ଚର ତୁଳନାତ୍ମକ ପ୍ରଗତି ସ୍ଥଳେ ବିଦେଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସୃଜନଶୀଳଜନିତ ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଏହାର ବଜାର ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ସମୂହ ଏହି ଗବେଷଣାଗାରର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସାଜିଲା । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସ୍ଥାନୀୟ ଡିଜାଇନ, ଷ୍ଟାଇଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲେ ଏବଂ ମୂଳ ସୃଜନଶୀଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବଜାୟ ରଖିଲେ । ଜ୍ଞାନର ପ୍ରବାହ ହୁଏତ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ଏକ 'ୱାନୱେ' ଆନ୍ତର୍ଜାତିକକରଣ ଭାବେ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଲାଭ କଲା । ୧୯୮୦ର ଶେଷକାଳ ଓ ୧୯୯୦ ଦଶକ ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳ ବାହାରେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ସକାଶେ ଗବେଷଣାଗାରଭି□କ ସହାୟତା ଯୋଗାଇଦେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ନୂଆ ଧାରା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ୟୁନିଟମାନ ସ୍ଥାପନ କଲେ ଯାହାକି ଆ□ଳିକ ସମନ୍ୱିତ ଗବେଷଣାଗାର ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକାରର ଗବେଷଣାଗାରଗୁଡିକ ସ୍ଥାନୀୟ, ଜାତୀୟ ଓ ବିଶ୍ୱବଜାର ସକାଶେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାୟକ ହେଲା ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ମାର୍କେଟିଂ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କ□ବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନା କଲା । ଏଣୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବେ ସମନ୍ୱିତ ଗବେଷଣାଗାରକୁ ସହାୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ନୂଆ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ବାହାରିଲା । ତେଣେ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଆ□ଳିକ, ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଓ କର୍ପୋରେଟ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଓ ଗବେଷଣା ଏବଂ ବିକାଶ ୟୁନିଟମାନ ସ୍ଥାପନ କଲେ ।

ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର 'ୱାନୱେ' ଢା□ା ଓ ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ହସ୍ତାନ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା 'ଟୁ ୱେ' ଜ୍ଞାନ ପ୍ରବାହ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳ ବାହାରେ ରହିଥିବା ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ନୂଆ ସୃଜଶୀଳନ, ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ପରିବ□ନ ଓ ନୂଆ ଉତ୍ପାଦ ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏଣୁ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ପ୍ରକାର, ବିଶେଷ କରି ବିକାଶ ଲାଭ କରୁଥିବା ଏସୀୟ ଅର୍ଥନୀତିରେ, ବିଶ୍ୱବଜାର ସକାଶେ 'ପରିକଳ୍ପିତ' ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ 'ସୃଜନାତ୍ମକ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ) ଦିଗରେ ଅବଧାରିତ ହେଲା । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯଦିଓ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ସୃଜନଶୀଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା ତଥାପି ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପ ଭାବେ ସୃଜନଶୀଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରିଲାନାହିଁ । ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ଜଗତୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣ ସଂଗଠିତ ହେଲା । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଖାଉଟୀମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଓ ଅଗ୍ରାଧିକାରର ଜଗତୀକରଣ ସହ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସହଭାଗୀ ହେଲା । ନୂଆ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ବିଜ୍ଞାନଭି□କୁ ବୃଦ୍ଧିକଲା, ବିଶ୍ୱରେ ପରିବ□ିତ ବଜାର ଓ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଚାହିଦା ପୂରଣ ଲାଗି ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳ ବାହାରେ ବା ସ୍ୱଦେଶରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମଙ୍କ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ବୃଦ୍ଧି ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ତେବେ ୧୯୮୦ ମଧ୍ୟ ଭାଗର ଆରମ୍ଭରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ

ନିଗମଗୁଡିକର ପ୍ରସ୍ତୁତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଓ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିବାକୁ ନୂଆ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଓ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ସକ୍ଷମ ହେଲା ।

୧୯୯୦ ଦଶକରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଦଶକ ଏକ ନୂଆ ଯୁଗର ଅୟ ମାରମ୍ଭ କଲା । ୧୯୯୦ ଶେଷ ଭାଗରେ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଜ୍ଞାନପ୍ରକ୍ରିୟାର ଆଉଟସୋର୍ସିଂ, ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ, ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ସେବାର ଆଉଟସୋର୍ସିଂ ଏବଂ ବିଦେଶକୁ ସାଂଗଠନିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି କାଳରେ ନୂଆ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍କାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ଆର୍ଥିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ସେବା, ଖୁଚୁରା ଓ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବୈଦେଶିକ ନିବେଶ ଓ ଉଦାରୀକରଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇଥିଲା । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦଶନ୍ଧିରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏସିଆକୁ ୧୧୦ ବିଲିୟନ ଡଲାର ଏଫଡିଆଇ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି । ୟୁଏନସିଟିଏଡି ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା 'ବିଶ୍ୱ ନିବେଶ ରିପୋର୍ଟ ୨୦୦୫'ରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଉଭୟ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମ ଓ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ସକାଶେ ଅନେକ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟିକ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ଯୋଗ୍ୟବିବେଚିତ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳ ଭାବେ ଚୀନ, ଆମେରିକା, ଭାରତ ଓ ବ୍ରାଜିଲ ଯଥାକ୍ରମେ ୮୭% ୫୧%, ୫୧% ଓ ୨୦% ସ୍କୋର ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ନୂତନ ସହସ୍ରାବ୍ଦର ପ୍ରଥମ ଦଶନ୍ଧିରେ ଗତିକରିବା ବେଳେ ଚୀନ ଓ ଭାରତ ଏବଂ ଉଦୀୟମାନ ବ୍ରିକ୍ସ ଦ୍ୱାରା ଅବଧାରିତ ଏସିଆ ମଧବି□ମାନଙ୍କ ନୂଆ ଚାହିଦାଗୁଡ଼ିକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ସୂତ୍ରରେ ନୂଆ ଉପଭୋକ୍ତାବାଦ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସହ ଜୀବନ ଶୈଳୀର ଜଗତୀକରଣ କରିଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଅଟୋମୋବାଇଲ ଓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଡାଟା ପ୍ରସେସିଂ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି । ସେହିପରି ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚାହିଦା ଢା□ାର ଅତିରିକ୍ତ ବୋଝ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ପରିବ□ନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମଧ ପରିବ□ନ ଦେଖାଦେଇଛି । ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଗବେଷଣାଗାରରୁ ବାହାରୁଥିବା ନୂଆ ଡିଜାଇନ ଓ ଜୀବନଶୈଳୀ ସାମଗ୍ରୀ ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବା ଉତ୍ପାଦନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅଦରକାରୀ ହେଉଛି କିମ୍ବା ପୁରୁଣା ଢା□ା ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଛି । ତେଣୁ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବିଶ୍ୱର ମଧବି□ ଓ ଧନୀକବର୍ଗର ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ବଜାର ସହ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଓ ସୃଜନଶୀଳ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ବଜାର ଚାହିଦା ଢା□ାକୁ ଧରିରଖିବାରେ ଅକ୍ଷମ ହୋଇପଡୁଥିବା ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର କର୍ପୋରେଟ ମଡେଲ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କର୍ପୋରେଟ ଫାର୍ମର ଭୌତିକ ସୀମା ମଧରେ ନିଜ ଦେଶର ଅବସ୍ଥିତି ମଧରେ ପ୍ରଥମେ କ୍ଷୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ଓ ଟେଲିଯୋଗାଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଗତି ସହ ଆଇସିଟି ବିପ୍ଳବ ମୂଲ୍ୟଗତ ଶୃଙ୍ଖଳର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଏକ ନୂଆ ସୃଜନଶୀଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରି ଭୌଗୋଳିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଭାଙ୍ଗିଥାଏ । ଇତିହାସରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ପାଦ ଯଥା: ମୋବାଇଲ ଫୋନ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ଲାପ୍‌ଟପ୍‌, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ ସାମଗ୍ରୀ, ଅଟୋମୋବାଇଲ ଆଦି ଜ୍ଞାନର ବିକାଶ, ବ□ନ ଓ ବ୍ୟବହାରର ସଂଜ୍ଞାକୁ ନୂଆ ରୂପରେ ନିରୂପିତ କରିଛନ୍ତି । କେତେକ ଅତିପାରମ୍ପରିକ ଶିଳ୍ପ ଯଥା: ଫ୍ରାନ୍ସ ବା ବ୍ରିଟେନରେ ମଦ୍ୟ ତିଆରି ଓ ମଦ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ, କିମ୍ବା ଦାର୍ଜିଲିଂ ଚା' କୁ ବାଦ ଦେଲେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ, ସୃଜନଶୀଳ, ପ୍ୟାକେଜିଂ, ବ□ନ ଓ ମାର୍କେଟିଂ କରୁଥିବା ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀ ବା ଏକ ଫାର୍ମ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି । ବାଙ୍ଗାଲୋର, ସାଂଘାଇ, ସିଙ୍ଗାପୁର, ହଂକଂ, ସିଓଲ, ବେଜିଂ, ସାପୋଲୋରୁ କେପଟାଉନ ଆଦି ସହରରେ ନୂଆ ଜ୍ଞାନ ହବ୍‌ ଓ ଜ୍ଞାନଭି□କ ସୃଜନଶୀଳ ହଟ୍‌ସ୍ପଟରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଛି । କରାଯାଇଥିବା ସର୍ଭେରେ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ଭାରତ ଓ ଚୀନରେ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ୧୩୫୦ରୁ ଅଧିକ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ୟୁନିଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକୀକରଣ ଓ ଜଗତୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରହିଥିବା ବେଳେ ଏହି ସବୁ ଘଟଣାବଳୀ ଯାହାକିଛି ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି ତାହାକୁ ସୃଜନଶୀଳତାର ଜଗତୀକରଣ ଭାବେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ ।

ସୃଜନଶୀଳର ଏକ ନୂଆ ଧାରାର ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗକୁ ଏହି ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଫାର୍ମ ଓ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଗମ ଯଥା: ଆପଲ, ମୋଟୋରୋଲା, ଆଇବିଏମ, ସିମେନସ, ଇନଟେଲ, ଆଡୋବ, ଜିଇ ଆଦି ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଯୋଗାଣ, ସୃଜନଶୀଳ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତି କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଉଦବୃ□ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ ଆର୍ଥିକ, ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ,

ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ମନୋରଞ୍ଜନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ଏକାଭିମୁଖି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଉ□ର ଆମେରିକା ଓ ପଶ୍ଚିମ ୟୁରୋପରେ କର୍ପୋରେଟ୍ ହାଉସର ସ୍ୱଦେଶରେ ଥିବା ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ସ୍ଥଳରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ସୃଜନଶୀଳତାର ସମସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କୌଶଳସମୂହକୁ ଠାବ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଏହାର ଉପଲବ୍ଧତା ସମ୍ପ୍ରତି କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇ ନ ଥାଏ କିମ୍ବା ଏକ ବୃହତ ଫାର୍ମ ବା ଟିଏନସିର ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ପରିଧି ମଧରେ ରହି ନ ଥାଏ । ସମ୍ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱରେ ଏହା ଜ୍ଞାନଭି□କ ହବ୍ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କେନ୍ଦ୍ର ଚାରିପାଖରେ ଭୌଗୋଳିକ ଭାବେ ଆବ□ିତ ହୋଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ନେଟୱାର୍କର ପଦଚିହ୍ନ ମଧରେ ସୃଜନଶୀଳ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯାହାର କ□ା ଓ ସୃଷ୍ଟିସ୍ଥଳ ସମ୍ପ୍ରତି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । ଜ୍ଞାନସୃଷ୍ଟିର ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦାନ ଓ ଖାଉଟି ଶୃଙ୍ଖଳ ରହିଛି ଯାହାକି ପିଢ଼ିଗତ ଭାବେ ରହିନାହିଁ କିନ୍ତୁ ପରୋକ୍ଷଭାବେ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥିତିରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ□ା, ସଂସ୍ଥା, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ମଧରେ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ତରରେ ଲୀନ ହୋଇ ରହିଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ସୃଜନଶୀଳ କେବଳ ଜଗତୀକରଣ ହୋଇନାହିଁ ପରନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥିତି ମଧରେ ନେଟୱାର୍କଭି□କ ହେବା ସହ ଆବ□ିତ ହୋଇଛି । ୨୦୦୬ରେ ଇନସେଡ ଓ ବୁଜ ଆଲେନ ହାମିଲଟନ ପକ୍ଷରୁ 'ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ନେଟୱ୍ୱର୍କର ଗଠନ ଓ ସମନ୍ୱୟ' ସମ୍ପର୍କରେ କରାଯାଇଥିବା ମିଳିତ ସର୍ଭେ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ କମ୍ପାନୀଗୁଡିକ ପାଇଁ ସୃଜନଶୀଳତାର ଉନ୍ନତ ପଥ ପାଇଁ ଅତୀବ ଜରୁରୀ ହୋଇଛି । ଏହି ସର୍ଭେ ୧୭ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ୧୯ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ୧୮୬ଟି ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ କମ୍ପାନୀଙ୍କୁ ନେଇ କରାଯାଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ସ୍ଥଳ ସକାଶେ କେଉଁ କାରଣ ଉ□ରଦାୟୀ ସେସମ୍ପର୍କରେ କମ୍ପାନୀଗୁଡିକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରାଯାଇଥିଲା ।

ବିଶ୍ୱ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ସୃଜନଶୀଳତାର ଗତି ଓ ପରିମାଣର ଚାହିଦା ହେଉଛି ନୂଆ ସହଭାଗିତା ଓ ଭାଗିଦାରିତାର ନୂତନ ରୂପରେଖ ମଧରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପାଇଁ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀକୁ ସହାୟତା ଦେବା । ସୃଜନଶୀଳତାର ନେଟୱାର୍କ ଭି□କ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଅଧିକାର କରିବା ପାଇଁ ଭାରତ, ସିଙ୍ଗାପୁର, ଦକ୍ଷିଣକୋରିଆ ଓ ଚୀନ ପରି ଏସୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଆଗେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଏହା କେବଳ ନିମ୍ନ ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଦକ୍ଷତା ନୁହେଁ ପରନ୍ତୁ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଓ ସାଂଘାଇ ପରି ସୃଜନଶୀଳ ଭି□କ ହଟସ୍ପଟରେ ଜ୍ଞାନଭି□କ ହବ୍ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ଡେସବ୍ରୋ ଏହି ଧରଣର ଜ୍ଞାନଭି□କ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମୁକ୍ତ ସୃଜନଶୀଳନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ମଡେଲ ବୋଲି ଚିତ୍ରଣ କରିଥିଲେ ।

ତୃତୀୟତଃ, ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିର ନୂଆ ଅଭିବୃଦ୍ଧିଭି□କ ଇଞ୍ଜିନ ଭାବେ ଏସିଆର ବିକାଶ ସୃଜନଶୀଳତାର ନୂଆ ଭୌଗୋଳିକ ସଙ୍କେତ ଭାବେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ବୋର୍ଡ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସୂଚକ ଅନୁସାରେ ୧୯୯୯ ଓ ୨୦୦୯ ମଧରେ ବିଶ୍ୱ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶର ଅଂଶ ୩୮ ପ୍ରତିଶତରୁ ୩୧ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ତେବେ ସେହି ଏକା ସମୟକାଳ ମଧରେ ଏସୀୟ ଅ□ଳରେ ଏହି ହାର ୨୪ ପ୍ରତିଶତରୁ ୩୫ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଏନଏସଏଫର ୨୦୧୪ ଆକଳନ ଅନୁସାରେ ୨୦୧୧ରେ ଚୀନ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ପୂର୍ବ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ ଏସୀୟ ଅ□ଳରେ ୩୧.୮ ପ୍ରତିଶତ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଥିଲେ ଯାହାକି ଉ□ର ଆମେରିକାର ୩୨.୨ ପ୍ରତିଶତ ସହ ସମାନ ଥିଲା । ୟୁରୋପରେ ବି ଏହି ହାର ଥିଲା ୨୪ ପ୍ରତିଶତ । ବିଶ୍ୱ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସିଆରେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ୟୁରୋପ ଓ ଉ□ର ଆମେରିକାରେ ବିଜ୍ଞାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରକାଶନ ହାର ୨୦୦୧ ଓ ୨୦୦୬ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୭ ପ୍ରତିଶତ ଓ ୬ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବାବେଳେ ସେହି ଏକା ସମୟକାଳରେ ବିଜ୍ଞାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରକାଶନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସୀୟ ଦେଶର ହାର ୮୭ ପ୍ରତିଶତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଆମେରିକାର ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଧାରା ସମଧରଣର ଥିଲା ।

ସୃଜନଶୀଳତାର ନୂଆ ଭୂଗୋଳ କେତେକ ଏସୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିଥାନ୍ତି ଯେ, ସେଗୁଡିକ ନୂଆ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନର ଉତ୍ସ ଭାବେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୃଜନଶୀଳତାର ହଟସ୍ପଟ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ମିତବ୍ୟୟୀ ଓ ବିପରୀତ ସୃଜନଶୀଳତାର ମତ ସମୂହ ଯାହାକି ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ପରସ୍ପର ଉପରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହୋଇଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡିକ ଭାରତ, ଚୀନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏସୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଉଦାହରଣ ପରି ଉପ□ି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁଳ ଭାବେ ବିପରୀତ ସୃଜଶୀଳନ ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଯେଉଁଠି ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡିକୁ

ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ମିତବ୍ୟୟୀ ମଡେଲ ଭାବେ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକ ତିଆରି ହୋଇଥାନ୍ତି (ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଜୟପୁର ପାଦ, ଚକ୍ଷୁ ସର୍ଜରୀ ଓ ଅରବିନ୍ଦ ଚକ୍ଷୁ କ୍ଲିନିକ ଦ୍ୱାରା ଲେନ୍ସ) ଏବଂ ଏହାପରେ ବହୁଳ ଭାବେ ବିଶ୍ୱର ଚାହିଦା ପୂରଣ ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ଖାପଖୁଆଇବା ପରି ନୂଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କମ ସମ୍ବଳରେ ଅଧିକ ହାସଲ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମିତବ୍ୟୟୀ ସୃଜନଶୀଳ। ସେହିପରି ହାର୍ଭାର୍ଡର ସ୍କଲାର କ୍ଲେଟନ ଖ୍ରୀଷ୍ଟେନସନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ସୃଜନଶୀଳ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଦର୍ଶାଇଥାଏ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏକ ବଜାରର ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଉତ୍ପାଦ ବା ସେବା ପ୍ରାଥମିକ ଭାବେ ନିଜ ସ୍ଥିତି ସନ୍ଧାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ବଜାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହୋଇଥାଏ। ପରେ ପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିଥାଏ। ଭାରତ ଓ ଚୀନର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୋଇଛି ଯେ, ଏହି ଧରଣର ସୃଜନଶୀଳ ସାଧାରଣ ନିମ୍ନଗାମୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନୁହେଁ। ତେବେ ବିକଶିତ ବିଶ୍ୱ ବା ଶିଳ୍ପଗତ ଭାବେ ଆଗୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥାଏ ସେତେବେଳେ ଏହା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ ହୋଇଥାଏ। ସେଗୁଡିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିମୂଳକ ସୃଜନଶୀଳ ଯାହାକି ପରିବେଶଗତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ସହନଶୀଳ ଭାବେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗବେଷଣା ଓ ବିକାଶ ଗବେଷଣାଗାର ଓ ଏନଜିଓଭି□କ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରୁ ଉତ୍ପ□ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି। ସମ୍ପ୍ରତି ବେଜିଂ ଓ ସାଂଘାଇରେ ପ୍ରାୟ ୫ କୋଟି ବ୍ୟାଟେରୀଚାଳିତ ମୋଟରବାଇକ ଚାଲୁଛି ଯାହାର କି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଉନ୍ନତ ଚାହିଦା ରହିଛି। ଭାରତରେ ଦୁଇଟି ଫାର୍ମା ଫାର୍ମର ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗୁ ହେପାଟାଇଟିସ- ବି ଟୀକାର ଦର ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ହ୍ରାସ କରାଯାଇପାରିଛି। ଏହାର ଦର ଇଞ୍ଜେକସନ ପିଛା ୧୫ଡଲାର ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଏହାକୁ ୦.୧୦ ଡଲାରକୁ ଖସାଇ ଦିଆଯାଇପାରିଛି। ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ କମ ଦାମରେ ହୃଦୟ ସର୍ଜରୀ କରିପାରୁଥିବା ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନାରାୟଣ ହୃଦାଳୟ ହାର୍ଭାର୍ଡ ବିଜନେସ ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଏକ ବଜାର ମଡେଲ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଛି। ଏହି ଧରଣର ଶହଶହ ଉଦାହରଣ ରହିଛି। ସାରା ପୃଥିବୀରେ ତଥା ବିଶେଷ କରି ଏସିଆରେ ଏକ ଜଗତୀକରଣ ବିଶ୍ୱରେ ସୃଜନଶୀଳଗୁଡିକ ବ□ମାନ ଜ୍ଞାନଭି□କ ହେବ ତଥା ସୃଜନଶୀଳଭି□କ ହଟସ୍ପଟଗୁଡିକଠାରୁ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି। ଗୁଣବ□ାଭି□କ କିନ୍ତୁ ବିକଳ୍ପ କିମ୍ବା ସମଧରଣର ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଏସିଆରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଖାଯାଉଛି ତାହା ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି। ବାୟୋମେଡିକାଲ ଓ ଫାର୍ମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାୟୋସିମିଲାର ଏବଂ ଗାଲାକ୍ସି ରେଞ୍ଜର ଟାବଲେଟ ଏବଂ ଆପଲ ଆଇ-ପ୍ୟାଡ ବା ଆଇ-ଫୋନ ସହ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା ପାଇଁ ଗାଲାକ୍ସି ରେଞ୍ଜ ଟାବଲେଟ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ହେଉଛି ଏହାର ଭଲ ଉଦାହରଣ। ଏଣୁ ଟ୍ରାଏଡ ଅ□ଳରୁ ଜଣାଶୁଣା ବୃହତ ଫାର୍ମ ଓ ଟିଏନସି ଏସିଆରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି।

ସୃଜନଶୀଳତାର ଜଗତୀକରଣ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ମତ ବିଭିନ୍ନ ଜ୍ଞାନଭି□କ ଉତ୍ପାଦର ପରିସରଠାରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଥାନ୍ତି। ୟୁରୋପୀୟ ୟୁନିଅନ ଓ ଆମେରିକାରେ ଉନ୍ନତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଭି□କ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଶେଷ କରି ବିକାଶଶୀଳ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଛନ୍ତି। ରୁଷିଆ ପରି ଭାରତ, ଚୀନ, ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭିନ୍ନ ୟୁରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘଭି□କ ବୃହତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯଥା:- ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଥର୍ମୋନ୍ୟୁକ୍ଲିୟର ପରୀକ୍ଷଣ ରିଆକ୍ଟର, ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନିଂ ସିଷ୍ଟମ ଅର୍ଥାତ ଗାଲିଲିଓ ପ୍ରକଳ୍ପ, ଆ□ପ୍ରୋଟୋନ ଓ ଆୟନ ରିସର୍ଚ୍ଚ ସୁବିଧା, ଆଇସିଟି ଓ ନାନୋ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୃହତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସହଭାଗୀ ହୋଇଛନ୍ତି। ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ହ୍ୟୁମାନ ଜିନୋମ ଅର୍ଗାନାଇଜେସନର ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଓ ଏହାର ଅଧକ୍ଷଙ୍କୁ ଗତ କିଛି ବର୍ଷ ମଧରେ ସିଙ୍ଗାପୋରରେ ଠାବ କରାଯାଇଥିଲା। ସେହିପରି ବିଭିନ୍ନ ନୂଆ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆମେରିକା ସହ ଭାରତ ଓ ଚୀନ ସହଭାଗୀ ରହିଛନ୍ତି। ବୃହତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସୃଜଶୀଳନ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉ କିମ୍ବା ବଜାର ଭି□କ ପ୍ରଯୁକ୍ତିଗତ ସୃଜନଶୀଳ ହେଉ ସୃଜନଶୀଳର ଜଗତୀକରଣ ବିଶେଷ କରି ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମଧରେ ଥିବା ବିଭାଜନକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇଛି। ପର୍ଯ୍ୟାୟଭି□କ ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଫାର୍ମଗୁଡିକ ମଧରେ ଆନ୍ତଃନିର୍ଭରଶୀଳତା ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ବେଳେ ଭୌଗୋଳିକ ସୀମା ସ□େ ଶିକ୍ଷା ଓ ସୃଜନଶୀଳର ଆବୃତ୍ତି ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ସୃଜଶୀଳନର ଜଗତୀକରଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନ ଓ ସହ-ସୃଜନଶୀଳର ସହ-ଉତ୍ପାଦନ ଅଭିମୁଖୀ କରିବା ଦିଗରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛି। ■■

** ପ୍ରଫେସର, ସେ□ର ଫର୍ ଷ୍ଟଡିଜ୍ ଇନ୍ ସାଇନ୍ସ ପଲିସି, ସ୍କୁଲ ଅଫ୍ ସୋସିଆଲ୍ ସାଇନ୍ସ, ଜେଏନ୍ୟୁ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ*

ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା

• ଡଃ ଅମ୍ରିତ ପଟେଲ

ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ନିୟୋଜନ ବାରଣ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ ବିଲ୍ ଯାହା ସଂସଦରେ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛି ତାହା ହେଉଛି ୧୯୯୩ ଉଦ୍ୟମର ଏକ ପୁନରାବୃ ି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତି, ସରକାରଙ୍କ ଚିନ୍ତା ନେଇ ରହିଥିବା ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବାକୁ ତଥା ପାରଦର୍ଶିତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ ।

୨୦୧୪ ଅକ୍ଟୋବର ୨,୦ାରୁ ପା□ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକ୍ରିୟ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଜରିଆରେ ନୂତନ ସରକାର ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ସେଥିରେ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ଅମାନବୀୟ ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଲୋପ କରିବା । ଏହା ଆଇନରେ ପରିବ□ନ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ଭି□ଭୂମି ସଂରଚନା ଜରିଆରେ ହାସଲ କରାଯାଇପାରିବ । ସ୍ୱଚ୍ଛ ଭାରତ ଅଭିଯାନରେ କେବଳ ପରିମଳ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ନ ଦେଇ ମାନବୀୟ ସମ୍ମାନ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ହେବ । ଭାରତୀୟ ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହାତରେ ମଇଳା ସଫା କରିବା ପ୍ରଥା ହେଉଛି ଏକ କଳଙ୍କ । ସ୍ୱାଧୀନତାର ଛଅ ଦଶକ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ଜାତୀୟ ଲଜ୍ଜା ହୋଇରହିଛି । ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପରିବାର ଆଜି ମଧ୍ୟ ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ହୀନ ଓ ଅମାନବୀୟ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛନ୍ତି । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ସମାଜର ଏହି ବର୍ଗର ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଧାରଣ ସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସାରାଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଫେରାଇ ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ ।

ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦଶକରେ ବିଶ୍ୱର ସର୍ବବୃହତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଗତି ହାସଲ କରିଛି ତଥା ନିୟୁତ ନିୟୁତ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରତ ବ୍ୟାପକ ସୁଯୋଗର ଦେଶ ଓ ବିଦେଶୀ ପୁଂଜି ନିବେଶର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳ ହୋଇ ପାରିଛି । ତଥାପି, ଅନେକ ବ□ମାନ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ ଜାତିଗତ ପକ୍ଷପାତୀତା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ କାଟି ଆସିଛନ୍ତି । ଏହି ପକ୍ଷପାତ ଯୋଗୁଁ ଏହି ଲୋକମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ସଫେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମଇଳା ସଫା କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ହିଁ ଏହି ଲୋକମାନେ ହିଁ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ସମାଜ ଧରି ନେଇଛି । ମଇଳା ଉଠାଇବା ପ୍ରଥା ହିଁ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ପ୍ରଚଳିତ ସାମାଜିକ କୁପ୍ରଥାର ହିଁ ଫଳ ହୋଇଛି । ମଇଳା ସଫେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ

ସମାଜରେ ଅନ୍ୟ କାମ ମଧ୍ୟ ମିଳେନାହିଁ କାରଣ ତାଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ହିଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଥିଲେ । ସମ୍ମାନଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅଧିକାର ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳୁ ନାହିଁ । ଏଥି ସହିତ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହିକୁ ପ୍ରଥା ଆଜି ମଧ୍ୟ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ସାରା ଦୁନିଆରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅମାନବୀୟ ବୋଲି ଧରାଯାଇଛି । ଭାରତରେ କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ମାନବୀୟ ସମ୍ମାନ ଦିଗରୁ ନ ଦେଖି ପରିମଳ ଦିଗରୁ ଦେଖାଯାଉଛି ।

ସାମାଜିକ ଶୋଷଣ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ବ୍ୟତୀତ ମଇଳା ସଫା କରୁଥିବା ଲୋକ ଅନ୍ୟ କେତେକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ସମସ୍ୟାର ମଧ୍ୟ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟରେ ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣନ ଯେଉଁ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମାମଲା ଦାୟର କରିଛନ୍ତି ତଦନୁଯାୟୀ, ବିପଦ ସବୁ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ମିଥେନ ଓ ହାଇଡ୍ରୋଜେନ ସଲଫାଇଡ ଭଳି ବିପଦସଙ୍କୁଳ ବାଷ୍ପ ପ୍ରଶ୍ୱାସରେ ନେବା ଦ୍ୱାରା ତୁରନ୍ତ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଇଥାଏ । କାର୍ଡିଓ ଭାସକ୍ୟୁଲାର ଅବକ୍ଷୟ ମସକ୍ୟୁଲୋ ସ୍କେଲିଟାଲ ରୋଗ ଯଥା ଅଷ୍ଟିଓ ଆରଥ୍ରିରାଇଟସ, ଇ□ରଭରଟ୍ରିକାଲ ଡିସ୍କ ହରନିଏସନ, ହେପାଟାଇଟିସ, ଲେପଟୋସ୍ପିରୋସିସ ଏବଂ ହେଲିକୋବାକ୍ଟର, ଚର୍ମ ରୋଗ, ଶ୍ୱାସ ରୋଗ ତଥା ଅଲଟରଡ ପଲମୋନାରୀ ରୋଗ ଆଦି ।

ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ଏହାକୁ ଅନେକ କାଳ ଧରି ଏକ ଅମାନବୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି । ୧୯୧୭ ମସିହାରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମର ଅନ୍ତେବାସୀମାନେ ପାଇଖାନା ନିଜେ ସଫା କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ହରିଜନ ସେବକ ସଂଘ ମଇଳା ସଫା କରିବା ପ୍ରଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉ□ୋଳନ କରି ଏହା ବିଲୋପ କରିବା ଲାଗି ଦାବୀ କରିଥିଲେ । ପରିମଳ କର୍ମୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥିତିରେ ଉନ୍ନତି କରିବା ପାଇଁ ବରଭେ କମିଟି (୧୯୪୯) ଅନେକ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ୧୯୫୭ ମସିହାରେ ମଇଳା ସେଫେଇ ସ୍ଥିତି ଯା□ କମିଟି ମୁଣ୍ଡରେ ମାନବୀୟ ନିଷ୍ଠା ଉଠାଇ କରି ନେଇ ଯିବା କାର୍ଯ୍ୟ ତୁରନ୍ତ ବିଲୋପ କରିବା ଲାଗି ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା । ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ଜାତୀୟ ଶ୍ରମ ଆୟୋଗ ଝାଡୁଦାର ଓ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥିତି ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଲାଗି ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ସବୁ କମିଟି ଏହି ପ୍ରଥା ଉଚ୍ଛେଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ଲୋକ ଓ ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ଥଇଥାନ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି କମିଟିମାନଙ୍କର ସୁପାରିଶ ସବୁର ଆଂଶିକ ଗ୍ରହଣ ପରେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହାର ନାମ ଥିଲା ଏମ୍ପ୍ଲୟମେ□ ଅଫ ମାନୁଆଲ ସ୍କାଭେଞ୍ଜର ଏବଂ କନଷ୍ଟ୍ରକସନ ଅଫ ଡ୍ରାଇ ଲାଟ୍ରିନ ଆଇନ-୧୯୯୩, ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ହେଲା । (୧) ମେହେନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତି ବାରଣ ତଥା ଡ୍ରେନେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଉଠା ପାଇଖାନା ନିର୍ମାଣ (୨) ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉଲଂଘନ ସ୍ଥିତିରେ ଏକ ବର୍ଷ ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ୨୦୦୦ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା କିନ୍ତୁ ସି.ଏ.ଜି.ଙ୍କ ୨୦୦୩ ବର୍ଷରେ ରିପୋର୍ଟ ମୁତାବକ କେବଳ ୧୬ଟି ରାଜ୍ୟ ଏହି ଆଇନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ନାହାଁନ୍ତି । ୧୦ମ ପ□ବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାରେ ୨୦୦୭ ସୁଦ୍ଧା ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ପ୍ରଥା ଉଚ୍ଛେଦକୁ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସ□େ ବି ସର୍ବାଧିକ ମଇଳା ବୋହିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ କରିଥିବା ଭାରତୀୟ ରେଳବାଇ ଏହାର ୨୪୦୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆଧୁନିକୀକରଣ କାଯର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଏହି ପ୍ରଥା ଉଚ୍ଛେଦ ଲାଗି କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହାନ୍ତି । ଜାତୀୟ ମାନବ ଅଧିକାର ଆୟୋଗ ଏହି ଆଇନର କାର୍ଯ୍ୟନ୍ୱୟନ ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ରାଜନୈତିକ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଥିବା ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ୨୦୦୫ ଜାନୁୟାରୀ ମାସରେ ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀ ଆନ୍ଦୋଳନଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଏକ ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତରେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଏହା ଉପରେ ସତ୍ୟପାଠ ଦେବା ଲାଗି ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ/ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଯଦି କୌଣସି ବିଭାଗରେ ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ଜାରୀ ଥିବା ଦେଖାଯାଏ ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି ଓ ଥଇଥାନ ସକାଶେ ସମୟାବଦ୍ଧ କାଯର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୧୯୮୩ ଆଇନରେ ମେହେନ୍ତର ପ୍ରଥାକୁ ବୃହତର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସରକାର ୧୮ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଇନକୁ ସଠିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ବ□ମାନ ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ମଇଳା ସଫାକରୁଥିବା ଲୋକ ହେଉଛନ୍ତି ତଫସିଲ ଭୁକ୍ତ ଜାତି/ଜନଜାତି ସଂପ୍ରଦାୟର । ୨୦୧୧ ବର୍ଷ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି/ଜନଜାତି ଲୋକଙ୍କୁ ମଇଳା ବୋହିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ

କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି/ ଜନଜାତି ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ତଥାପି ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଇନ ଅଧିନରେ ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ୨୦୧୨ ବର୍ଷ ଭାରତରେ ଜଳ ଓ ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧତାରେ ଦଳିତଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଉପରେ ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଜାତିସଂଘ ମାନବ ଅଧିକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାପୋଟିୟରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଉପରେ କିଛି ଅବଲୋକନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନୂତନ ଆଇନ

୨୦୧୧ ଜୁନ ୧୭ ତାରିଖ ଦିନ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମନମୋହନ ସିଂହ ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥାକୁ ଭାରତର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକ କଳଙ୍କିତ ଚିହ୍ନ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ୨୦୧୧ ସୁଦ୍ଧା (ପରବର୍ତ୍ତୀ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ) ଦେଶର ପ୍ରତି କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ଏହା ବିଲୋପ କରିବା ପାଇଁ ଶପଥ ନେବା ସକାଶେ ପ୍ରତି ରାଜ୍ୟର ମନ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲେ । ମଇଳା ବୋହିବା କାର୍ଯ୍ୟ, ସିଓ୍ୱରେଜ ସଫା କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସେପଟିକ ଟ୍ୟାଙ୍କ ସଫା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ସବୁ ପ୍ରକାର ପରିମଳ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ଲାଗି ବିସ୍ତୃତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ । ୨୦୧୧ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୦ ତାରିଖ ଦିନ ତାମିଲନାଡୁ ବିଧାନ ସଭା ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ପୁରୁଣା ଆଇନ ହେଉଛି ଅତି ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଏହା ସ୍ଥାନରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ହେଲା ଭଳି ନୂତନ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ତଦନୁଯାୟୀ ତାମିଲନାଡୁ ବିଧାନ ସଭାରେ ୧୯୯୩ ଆଇନରେ ସଂଶୋଧନ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ସକାଶେ ଏକ ରିଜୋଲ୍ୟୁସନ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା । ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ, କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିଯୁକ୍ତି, ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସକାଶେ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ କ୍ଷମତା ଦେବା ଆଦି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ସକାଶେ ଏଥିରେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସର୍ବସାଧାରଣ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୁଦୃଢ଼କରିବା ତଥା ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୃଷ୍ଟି ମାନବୀୟ ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାପାଇଁ ଆଇନରେ ସୁଦୃଢ଼କରଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

୨୦୧୨ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୨ ତାରିଖ ଦିନ ତତ୍କାଳୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରତିଭାପାଟିଲ ସଂସଦରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ଯେ "ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ବିଲୋପ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ସରକାର ଏକ ନୂତନ ଆଇନ ସଂସଦରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବେ । ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ତଥା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିକଳ୍ପ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ, ଯଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ସମ୍ମାନଜନକ ଜୀବନଯାପନ କରିପାରିବେ ।" ଚାରିଦିନ ପରେ ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମୌସୁମୀ ଅଧିବେଶନରେ ବିଲ ଉପସ୍ଥାପନ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓ ମାଡ୍ରାସ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପରେ ଆସିଥିଲା । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଆଇନ ସଂଶୋଧନରେ ବିଳମ୍ବ କଲେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ହାଜିର ହେବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କୁହାଯାଇଥିଲା । ନୂତନ ଆଇନର ମୁଖବନ୍ଧରେ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ମଇଳା ସଫା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଐତିହାସିକ ଭାବରେ ଯେଉଁ ଅସମ୍ମାନ ଓ ଅନ୍ୟାୟର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି ସେଥିରେ ସୁଧାର କରି ସମ୍ମାନଜନକ ଜୀବନଯାପନ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଥଇଥାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ୧୯୯୩ ଆଇନରେ ମଣିଷ ବିଷ୍ଠା ଉଠାଇବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଲୋକଙ୍କୁ ମେହେନ୍ତର ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୨୦୧୨ ଆଇନରେ ଏହି ସଂଜ୍ଞାକୁ ଅଧିକ ବିସ୍ତୃତ, ଓ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତି ସଂପନ୍ନ କରାଯାଇଛି ।

ଥଇଥାନ ଯୋଜନା

୧୯୯୩ ମସିହାରେ ଜାତୀୟ ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀ ଆୟୋଗ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଜାତୀୟ ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀ ଆଇନ ଅଧିନରେ କରାଯାଇଅଛି । ମଇଳା ଉଠାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଓ ଥଇଥାନ ଲାଗି ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ୧୯୯୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । କେନ୍ଦ୍ର ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ଓ ସଶକ୍ତିକରଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟକୁ ଏହି ଜାତୀୟ କାଯର୍ୟକ୍ରମର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସି.ଏ.ଜି. ରିପୋର୍ଟ ମୁତାବକ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛି ୬୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ । ରିପୋର୍ଟର ମୁଖବନ୍ଧରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ କର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଭଲ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଠିକ ଭାବରେ ଏହା ବିନ୍ୟାସ କରାଯାଇନଥିଲା । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଏହା ଠିକ୍ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇନଥିଲା । କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମହତ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ୧୦ ବର୍ଷର ଉଦ୍ୟମ ପରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିଜର ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସଠିକ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ

କରିପାରିନାହିଁ । ନୀତିଗତ ଉଦ୍ୟମ ସକାଶେ ଏହା ଏକ ସଠିକ ପଦ୍ଧତି ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରିନାହିଁ । ମୁକ୍ତିକୁ ଥଇଥାନ ଠାରୁ ଅଲଗା କରିବା ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଏଥିଯୋଗୁଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏଥିଯୋଗୁଁ ବିନା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଅଣସଂଗଠିତ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା । ଧନ୍ଦା ପରିବର୍ତ୍ତନ ସକାଶେ ହିତାଧିକାରୀ ମାନଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏଥିରେ ହୋଇ ନଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ ମିଶନ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଅଭାବ ଏବଂ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ସକାଶେ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଜାତୀୟ ସଫେଇ କର୍ମଚାରୀ ଆୟୋଗ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ ଏଜେନ୍ସିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାର ଅଭାବ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅସନ୍ତୋଷଜନକ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଛି । ଏପରିକି ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହାନ୍ତି । ଅନେକ ସରକାରୀ ଅଫିସ ଓ କୋଠାବାଡିରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଡ୍ରାଇ ଲାଟ୍ରିନ ରହିଛି ଏବଂ ନଗରପାଳିକାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏଗୁଡିକର ସଫେଇ ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ କରୁଛନ୍ତି । ସି.ଏ.ଜି. ରିପୋର୍ଟରେ ତଫସିଲ ଭୁକ୍ତ ଜାତି ବିକାଶ ଅର୍ଥ ନିଗମକୁ କେନ୍ଦ୍ର ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ବିଳମ୍ବ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ପୁନଶ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ରାଜ୍ୟ ଓ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ସଠିକ ମନିଟରିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ନିଗମ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ମଧ୍ୟ ଠିକ ଭାବରେ ଯୋଗାଣ କରୁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଧନ୍ଦାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ସି.ଏ.ଜି. ରିପୋର୍ଟରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ୪୭ ପ୍ରତିଶତ ଋଣ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ତାମିଲନାଡୁରେ ୭୪ ପ୍ରତିଶତ ଋଣ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଛି । ରିପୋର୍ଟରେ ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ନିରକ୍ଷର ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଯେ ପ୍ରକଳ୍ପ ଫାଇନାନସିଂ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ କରିବା ଆଶା କରିବା ନିରର୍ଥକ । ସି.ଏ.ଜି. ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସବୁଠାରୁ ବଡ ତ୍ରୁଟି ହେଉଛି ଆଇନରେ ମଇଳା ବୋହିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିୟୋଜନ ବାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନ ହେବା । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କାଯର୍କ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ଆଇନରୁ ବଳ ନେବା କଥା । କିନ୍ତୁ ଆଇନ କ୍ୱଚିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ।

ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ପୁରୁଣା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ବିଫଳ ହେବା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ପ୍ରାୟ ୯୫ ପ୍ରତିଶତ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ମହିଳା । କିନ୍ତୁ, ଅଧିକାଂଶ କାଯର୍କ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ପୁରୁଷ ମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ ହେଉଛନ୍ତି ବୃଦ୍ଧା ମହିଳା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ଦକ୍ଷତା ବା ଅଭିଜ୍ଞତା କିଛି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଓ ସବସିଡି ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ଥଇଥାନ ଅଭିମୁଖୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏଥିସହିତ ପାରଦର୍ଶିତା ଅଭାବ, ଦୁର୍ନୀତି, ବିଳମ୍ବ, ଅନିଶ୍ଚିତତା ଆଦି ମଧ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଛି । ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ମଂଜୁରୀ ଭିତ୍ତିକ ହେବା ଦରକାର । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆୟ ଅର୍ଜନକାରୀ ଯୋଜନାଗୁଡିକ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୱାର୍ଡ ଓ ଫରୱାର୍ଡ ଲିଂକେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବା ଦରକାର, ଯଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଓ କାଉନସେଲିଂ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବା ମଧ୍ୟ ଦରକାର ।

ଅମୀମାଂସିତ ସଂଖ୍ୟା

୧୯୯୩ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ରିପୋର୍ଟରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ୧୩ ଲକ୍ଷ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ୧.୧୬ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି । ତେବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଲାଭ ଉଠାଇବା ସକାଶେ ୮୦ ହଜାର ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । କର୍ଣ୍ଣାଟକରେ ୧୯୭୦ ଠାରୁ ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ବିଲୋପ କରାଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ୮୦୦୦ ଲୋକ ମଇଳା ବୋହିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଏନ୍.ଏଚ୍.ଆର୍.ସି. ରିପୋର୍ଟରେ କୁହାଯାଇଛି । ୨୦୧୧ ବର୍ଷ ସରକାର ଜାରୀ କରିଥିବା ହିସାବ ମୁତାବକ ୨୦୦୭ରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ଆତ୍ମ ନିଯୁକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧିନରେ ଥଇଥାନ ସକାଶେ ୧,୧୮.୪୭୪ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥିଲା । ୨୦୧୧ ଜନଗଣନାରେ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ୨୬ ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପରିବାରରେ ଅପରିଷ୍କାର ପାଇଖାନା ରହିଛି ଯାହା ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଫା କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ୧.୩ ନିୟୁତ ଲୋକ (୮୦ ପ୍ରତିଶତ ମହିଳା) ମଣିଷ ବିଷ୍ଠା ସଫା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ନିକଟରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ଏକ

ବୈଠକରେ ମଇଳା ସଫା କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସମୀକ୍ଷା କରି ଦେଶରେ ଏମାନଙ୍କ ବାସ୍ତବିକ ସଂଖ୍ୟା ଉପରେ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯଦ୍ୱାରା ଏମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ସଠିକ ଭାବରେ ଠାବ କରାଯାଇପାରିବ ତଥା ଉପଯୁକ୍ତ ଥଇଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ।

କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଯୋଜନା

ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ନିଯୋଜନ ବାରଣ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ ବିଲ୍ ଯାହା ସଂସଦରେ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଛି ତାହା ହେଉଛି ୧୯୯୩ ଉଦ୍ୟମର ଏକ ପୁନରାବୃ□ି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତି, ସରକାରଙ୍କ ଚିନ୍ତା ନେଇ ରହିଥିବା ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବାକୁ ତଥା ପାରଦର୍ଶିତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଥିରେ ଯାହାସବୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବା ଦରକାର ତାହା ହେଲା :

୧. ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଡ୍ରାଇ ଲାଟ୍ରିନ ଗୁଡିକର ଚିହ୍ନଟକରଣ

୨. ବୈଷୟିକ ପରିବ□ିନ ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମାନବୀୟ, ସମ୍ମାନଜନକ ଓ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ଯଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ମଣିଷ ବିଷ୍ଠା ସହ ସିଧାସଳଖ ସଂପର୍କରେ ଆସିବେ ନାହିଁ ।

୩. ନୂତନ ଆଇନରେ ଗ୍ରାମ ପ□ାୟତ, ସହରା□ଳ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା ଓ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନେ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଯୋଜନ ବାରଣ ଏବଂ ଡ୍ରାଇ ଲାଟ୍ରିନ ନିର୍ମାଣ ନ ହେବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ହେବା ଦରକାର । ମଇଳା ବୋହିବା ପ୍ରଥା ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଡ୍ରାଇ ଲାଟ୍ରିନ ନିର୍ମାଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ କରିବା । ନେଟଓ୍ୱାର୍କ ସିଓ୍ୱେଜ ସୁବିଧାର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏପରିକି ସହରା□ଳ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେପଟିକ ଟ୍ୟାଙ୍କ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମୋଟାମୋଟି ପରିମଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି କଲେ ହିଁ ମଇଳା ବୋହିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୂର କରାଯାଇପାରିବ ।

୫. ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନଗରପାଳିକା, ସରକାରୀ ବା ଅର୍ଦ୍ଧ ସରକାରୀ ବା ଘରୋଇ ସଂସ୍ଥା ହୋଇଥିଲେ ଆଇନରେ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ଏମାନେ ମଇଳା ଉଠାଉବା କାର୍ଯ୍ୟ ସଂଶ୍ଲିଷ୍ଟ ଚାକିରୀରେ ନିୟୋଜିତ ହେବେ ନାହିଁ ।

୬. ଫ୍ଲାସ ଲାଟ୍ରିନ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ଜୀବନଧାରଣ ଥଇଥାନ ତଥା ମୁକ୍ତ ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବା ଦରକାର, ଯେଉଁଥିରେ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଓ ଜନ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ମୁକ୍ତ ମଇଳା ବହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ମୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା କଲେଜ ବା ଧନ୍ଦାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିଆଯିବା ଦରକାର ।

୭. ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଚାଲିଥିବା ପ୍ରଥା ବିଲୋପ ଲାଗି ମଇଳା ବୋହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସଶକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ

୮. ବିଧାୟକମାନଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦ୍ୱାରା ନୂତନ ବିଲକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଭାବରେ ପାରିତ କରାଯାଇପାରିବ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରୟାସ କରିବାକୁ ହେବ ।

୯. ଗ୍ରାମ ସ୍ତରରେ ପ□ାୟତ ଏବଂ ସହରା□ଳରେ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥା ମଇଳା ବହୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ହେବ ।

୧୦. ବ୍ଲକ ସ୍ତରରେ ଗୋଷ୍ଠି ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିମାସରେ ଗ୍ରାମ ଓ ସହରା□ଳରେ ପ୍ରଗତିର ସମୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଦରକାର ।

୧୧. ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ମନିଟରିଂ କମିଟିରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ବ୍ଲକଓ୍ୱାରୀ ସମୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଦରକାର । ଧାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଦାୟିତ୍ୱ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।

୧୨. ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ମନିଟରିଂ କମିଟି ପ୍ରତି ଛଅ ମାସରେ ଜିଲ୍ଲାଓ୍ୱାରୀ ସଫଳତାର ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ

୧୩. ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଗଠିତ କମିଟି ବାର୍ଷିକ ଭି□ିରେ ସମୀକ୍ଷା କରିବେ ଏବଂ ସଂସଦରେ ତାହା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବେ ।■■

* _ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଡେପୁଟି ଜେନେରାଲର ମ୍ୟାନେଜର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବ୍ୟବସାୟିକ ବ୍ୟାଙ୍କ, ବରୋଦା_

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧ

ସ୍ଥାନୀୟ ଅଣୁଜୀବ ମାଧ୍ୟମରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା

• ଏମ.ଏଚ. ଫୁଲେକର ଓ ଭଓ୍ୱାନ ପାଠକ

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଏହାକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ଦୁରୂହ ବ୍ୟାପାର । ତେବେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ କେତେକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ରହିଛି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସାମାଜିକ ସଚେତନତାର ଅଭାବ ଏବଂ ବ ମାନର ପ୍ରଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଳମେଳର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏହି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ସମାହାର ପରିବେଶ ଓ ଜୀବଜଗତ ପାଇଁ ନାନା ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଆଧୁନିକ ସମାଜ ପାଇଁ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ଏକ ଗୁରୁତର ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ସହନଶୀଳ ବିକାଶ ସକାଶେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ସମନ୍ୱିତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସାମଗ୍ରୀର ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ବେଳେ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜସାଧ ହୋଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଅଧିକ ଆଗେଇ ନେଇଛି । ଏହା ଜରିଆରେ ଅଧିକ କର୍ମନିଯୁକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ତଥାପି ଏହି ଉପକାରିତାଗୁଡିକ ହାସଲ କରାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ସମସ୍ୟା ନାନା ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ସାମାଜିକ ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ସୁପରିଚାଳନା ଜରୁରୀ ହୋଇଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି ଯେ, ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ଯଦି ସୁପରିଚାଳନା କରାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେଗୁଡିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ନଷ୍ଟ କରାଯିବ ନାହିଁ ତେବେ ମଣିଷର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଯଥେଷ୍ଟ କୁପ୍ରଭାବ ପଡିବ । ସମଗ୍ର ମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ ଅନେକ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ।

ପରିବେଶ ସହନଶୀଳତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥିବା ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ସୂଚୀରେ ଭାରତ ୨୦୦୫ରେ ୧୦୧ ତମ ସ୍ଥାନରେ ରହିଥିଲା । ସେହିପରି ପରିବେଶ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ୬୬ତମ ସ୍ଥାନରେ ରହି ୦.୧୦ ସ୍କୋର ହାସଲ କରିଥିଲା । ବ□ମାନର ପରିବେଶ ନିୟାମକଗୁଡିକ ଅଧୀନରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଆଂଶିକ ଭାବେ ପରିସରଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ସୁପରିଚାଳନା ଓ ଦେଶରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ ।

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସାମଗ୍ରୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଧାତୁ ଓ ପଦାର୍ଥରେ ତିଆରି ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିଦିନ ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରକାର ସଫ୍ଟୱେର ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାର ବିକାଶ ହେଉଥିବାରୁ ତଥା ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି

କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକାଶ ସାଧିତ ହେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସ୍କ୍ରାପର ଅନୁପାତ ହେଉଛି ଧାତୁ: ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ: ରିଫ୍ରାକ୍ଟୋରି ଅକ୍ସାଇଡର ୪୦:୩୦: ୩୦ ଭାଗ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଟିଳ ଧାତୁ ସ୍କ୍ରାପ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ତମ୍ବା(୨୦%), ଲୌହ(୮%), ଟିଣ(୪%), ନିକେଲ(୨%), ସୀସା(୨%), ଦସ୍ତା(୧%), ସିଲଭର(୦.୨%), ସୁନା (୦.୧%) ଓ ପାଲାଡିୟମ (୧.୦୦୫%) ।

ବ୍ୟବହୃତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଘରେ ବ୍ୟବହୃତ କରିବା ପାଇଁ ସାମଗ୍ରୀ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିଲା ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଯଦି ଉକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ତେବେ ତାହାକୁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏହାଛଡା ରିସାଇକ୍ଲିଂ ବା ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ସେହି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ ତେବେ ତାହାକୁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କୁହାଯାଇଥାଏ । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ସାମଗ୍ରୀ ରହିଛି ଯଥା:- କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ସେଲୁଲାର ଫୋନ, ପର୍ସନାଲ ଷ୍ଟେରିଓ, ରେଫ୍ରିଜେରେଟର, ଏୟାର କଣ୍ଡିସନର ଇତ୍ୟାଦି । ଏଗୁଡିକର ବ୍ୟବହାର ଯଦି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ବା ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାହାକୁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କୁହାଯାଇଥାଏ ।ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ସାଧାରଣତଃ ମେସିନ ବା ହାତ ସାହାଯ୍ୟରେ ଭଙ୍ଗା ଯାଇ ରିସାଇକ୍ଲିଂ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ଏହାମଧ୍ୟରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଧାତୁ ବାହାର କରାଯାଇଥାଏ । ପରେ ଏହାର ବିଷାକ୍ତ ଧାତବ ଅଂଶକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଆଯାଇଥାଏ । ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଡିଭାଇସ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଏକ ସେଲ ଫୋନରେ ୪୦ ପ୍ରକାର ଧାତୁ ରହିଥାଏ । ଏହି ସବୁ ସାମଗ୍ରୀରେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ସାଧାରଣ ଭାବେ ରହିଥାଏ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକ ହେଲା ଷ୍ଟିଲ, ତମ୍ବା, ଆଲୁମିନିୟମ, ଟିନ, ସୀସା, ନିକେଲ, ରୁପା, ସୁନା, ଆର୍ସେନିକ, କାଡମିୟମ, କ୍ରୋମିୟମ, ଇଣ୍ଡିଅମ, ପାରଦ, ରୁଥେନିୟମ, ସିଲେନିୟମ, ଭାନାଡିୟମ ଓ ଦସ୍ତା ।

ଭାରତରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି

ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପ୍ରଭୂତ ପରିମାଣରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ବିଶେଷ କରି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଓ ଟେଲିଭିଜନ ଏଥିପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବେ ଦାୟୀ । ୨୦୦୬ରେ ଆସୋସିଏନ ଅଫ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକସ ରିସାଇଲରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ୨୦୧୦ ସୁଦ୍ଧା ୩୦୦ କୋଟି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେବ ।ଏଥିରୁ ଆକଳନ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ପ୍ରତିବର୍ଷ ହାରାହାରି ୪୦୦ ନିୟୁତ ୟୁନିଟ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ୨୦-୫୦ନିୟୁତ ଟନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ନଷ୍ଟ କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଏହାର ପରିମାଣ ସାରା ଦେଶର ପୌରନିଗମର କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିମାଣର ୫ ପ୍ରତିଶତ । ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ତଥା ବେସରକାରୀ ସଂଗଠନ ପକ୍ଷରୁ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ଭେରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ଏହି ପରିମାଣ ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଭାରତର ହିସାବ ମହାନିରୀକ୍ଷକଙ୍କ ତଥ୍ୟାନୁସାରେ ଦେଶରେ ୭.୨ ନିୟୁତ ଟନ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପଭି□କ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ବେଳେ ୪ ଲକ୍ଷ ଟନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ୧.୫ ନିୟୁତ ଟନ ମେଡିକାଲ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ୪୮ ନିୟୁତ ଟନ ପୌର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ବାର୍ଷିକ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ ଆକଳନ କରିଥିଲା ଯେ, ୨୦୧୨ ସୁଦ୍ଧା ଏହିପରିମାଣ ୮ଲକ୍ଷ ଟନରୁ ଅଧିକ ହେବ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ଉପରେ ବିପଜ୍ଜନକ ପ୍ରଭାବ

ବିଭିନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା ଖଣିଖନନ, ଶକ୍ତି ଓ ଇନ୍ଧନ ଉତ୍ପାଦନ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋପ୍ଲେଟିଂ, ବର୍ଜ୍ୟଜଳ ବିଶୋଧନ ଓ କୃଷିଭି□କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ଜାତ ବିଭିନ୍ନ କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିବେଶକୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ପ୍ରଦୂଷିତ କରିଥାଏ । ବିଶ୍ୱର ଯେଉଁ କେତେକ ପ୍ରମୁଖ ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ଥାଏ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ଶୀର୍ଷରେ ରହିଛି । ଭାରୀ ଧାତୁ ବା କ□ା ଧାତୁରୁ ବାହାର କରାଯାଉଥିବା ଉପାଦାନ ଶିଳ୍ପ ଓ ଜୈବିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଦରକାରୀ । ପ୍ରାଥମିକ ଭାବେ ଭାରୀଧାତୁଗୁଡିକ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ପ୍ରାକୃତିକ ଉପାଦାନ ଭାବେ ମାଟି ତଳେ ରହିଥାନ୍ତି । ତେବେ ବ□ମାନ ଏହି ଧାତୁଗୁଡିକ ମନୁଷ୍ୟକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଯୋଗୁଁ ପରିବେଶରେ ମୁକ୍ତ ଭାବେ ରହିଥାନ୍ତି । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଏହା ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ସଙ୍କଟ ଭାବେ ଉଭା ହୋଇଛି ଏବଂ ସୀସା,ଜିଙ୍କ, କ୍ରୋମିୟମ, ତମ୍ବା, କାଡମିୟମ, ପାରଦ ଆଦି ମୁକ୍ତ ଭାବେ ମାଟିରେ ଦେଖାଯାଇଥାନ୍ତି ଯାହାକି ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ପାଲଟିଥାନ୍ତି ।

ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରେ ବହୁଳ ପରିମାଣର ଭାରୀ ଧାତୁ ରହିଥାଏ । ଏହି ଭାରୀ ଧାତୁଗୁଡିକ ମଣିଷର ଶରୀର ପାଇଁ କେତେ କ୍ଷତିକାରକ ସେ ସଂପର୍କରେ ଅନେକ

ଗବେଷଣାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । କାଡମିୟମର ପ୍ରଭାବ ଟିଏସଏଚ ଓ ଏଫଟି୪ ସ୍ତରରେ ପଡିଥାଏ । ସୀସା, ପାରଦ ଓ କାଡମିୟମ ଯୋଗୁ ପ୍ରାଣୀର ଟ୍ରାନ୍ସଥେରିଟିନ ସ୍ତର ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେରିବ୍ରୋସ୍ପାଇନାଲ ଫ୍ଲୁଇଡ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡିବା ଯୋଗୁ ପ୍ରାଣୀର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥାଏ । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଦୂଷିତ ପଦାର୍ଥ ଜାତ ହୋଇଥାଏ ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଅନେକ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଏପରିକି ସ୍ଥାନୀୟ ଇଲାକାର ବାସିନ୍ଦା ତଥା ସେମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ି ନିକଟରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଦୂଷିତ ଇଲାକାର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନ୍ମଗତ ତ୍ରୁଟି, ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁହାର, ଯକ୍ଷ୍ମା, ରକ୍ତଜନିତ ରୋଗ, ପ୍ରତିରୋଧକ ଶକ୍ତି କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ, କିଡନିରୋଗ, ଫୁସଫୁସ କର୍କଟ, ପିଲାମାନଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କ ଅଣବିକଶିତ ହେବା, ସ୍ନାୟବିକ ଓ ରକ୍ତ ସ□ାଳନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତ୍ରୁଟି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ । ନିକାରାଗୁଆର ଲା ଚୁରେକା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମାନାଗୁଆରେ ପୌରା□ଳର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଏବଂ ଶିଳ୍ପଭି□କ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ୧୧-୧୫ବର୍ଷ ବୟସର ୬୪ ପିଲାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଲି ବ୍ରୋମିନେଟେଡ ଡାଇଇଥାଇଲ ଇଥର ସ୍ତର ସମ୍ପର୍କରେ ଗବେଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁମାନେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ନେଇ ଫୋପାଡିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ବୟସ ୧୯ବର୍ଷରୁ କମ ଥିଲା । ତେବେ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ସେରମରେ ପିବିଡିଇ ମାତ୍ରା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଥିଲା । ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ପ୍ରଦୂଷିତ ଖାଦ୍ୟ ତୁଳନାରେ ଧୂଳି ଓ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପ୍ରଭାବିତ ବାୟୁ ଶରୀର ଭିତରକୁ ଯିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କ ପିବିଡିଇ ମାତ୍ରା ଅଧିକ ହୋଇଥିଲା । ସେହିପରି ସଫେଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ପିଲାମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ଶରୀରରେ ପିବିଡିଇ ହାର ଅଧିକ ଥିଲା । ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ସଫେଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ରକ୍ତରେ କାମ କରୁ ନ ଥିବା ପିଲାଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ସୀସା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପକାଯାଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସାଧାରଣ ଶିଶୁଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେମାନଙ୍କ ରକ୍ତରେ ଲୌହ ପରିମାଣ ୨୮ ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ଥିଲା । ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପକାଯାଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶରୀରରେ ପାରଦ ଓ କାଡମିୟମ ପରିମାଣ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ଶିଶୁଙ୍କ ତୁଳନାରେ କମ ଥିଲା । ଏହା ଯୋଗୁ ଶରୀର ଉପରେ ନକରାତ୍ମକ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ପଡିଥାଏ ।

ବିଭିନ୍ନ ସର୍କିଟ ବୋର୍ଡ, ବ୍ୟାଟେରୀ, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ, ଏଲସିଡିରେ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଦୂଷଣସୃଷ୍ଟିକାରୀ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି । ପ୍ରଦୂଷଣ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଆର୍ସେନିକ ବିଭିନ୍ନ ସେମିକଣ୍ଡକ୍ଟର, ଡାୟୋଡ, ମାଇକ୍ରୋୱେଭ, ଏଲଇଡି, ସୋଲାର ସେଲରେ ରହିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଟ୍ୟୁବ, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଓ ରବର ଫିଲର, ଲୁବ୍ରିକା□ ଆଡିଟିଭରେ ବାରିୟମ, ସର୍କିଟ ବୋର୍ଡ, କେବଲ, ପିଭିସି କେବଲ ଆଦିରେ ବ୍ରୋମିନେଟେଡ ଫ୍ଲେମ, ବ୍ୟାଟେରୀ, ପିଗମେ□ ସୋଲଡର, ଆଲୟଜ, ସର୍କିଟ ବୋର୍ଡ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବ୍ୟାଟେରୀ, ସିଆରଟିରେ କାଡମିୟମ, ଡାଇ, ପିଗମେ□, ସୁଇଚ, ସୋଲାରରେ କ୍ରୋମିୟମ, ଇନସୁଲେଟରରେ କୋବାଲ୍ଟ, କେବଲ, କପର ରିବନ, କଏଲ, ସାର୍କୁଟେରୀ ପିଗମେ□ରେ କପର, ଲେଡ ଚାର୍ଜେବଲ ବ୍ୟାଟେରୀ, ସୋଲାର ଟ୍ରାଞ୍ଜିଷ୍ଟର, ଲିଥିୟମ ବ୍ୟାଟେରୀ, ପିଭିସି ଷ୍ଟାବିଲାଇଜର, ଲେଜର, ଏଲଇଡି, ଥର୍ମୋଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ସାମଗ୍ରୀ, ସର୍କିଟ ବୋର୍ଡ ଆଦିରେ ଲେଡ, କପର ମେସିନ, ଷ୍ଟିମ ଆଇରନ, ଘ□ାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବ୍ୟାଟେରୀ, ପକେଟ କାଲକୁଲେଟର, ସୁଇଜ, ଏଲସିଡି ଆଦିରେ ପାରଦ, ଆଲୟଜ, ବ୍ୟାଟେରୀ, ରିଲେଜ, ସେମିକଣ୍ଡକ୍ଟର, ପିଗମେ□ରେ ନିକଲେ, ଟ୍ରାନସଫରମର, କାପାସିଟର, ପେ□, ଅଠା, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକରେ ପିସିବି, ଫଟୋଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ ସେଲ, ପିଗମେ□, ଫଟୋକପି, ଫାକ୍ସ ମେସିନରେ ସେଲେନିୟମ, କାପାସିଟର, ସୁଇଚ, ବ୍ୟାଟେରୀ, ରେଜିଷ୍ଟରରେ ସିଲଭର, ଷ୍ଟିଲ, ପିତଳ, ଆଲୟଜ, ଡିସପୋଜେବଲ ବ୍ୟାଟେରୀ, ଲୁମିନସ ବଲବରେ ଜିଙ୍କ ରହିଥାଏ ଯାହାକି ଶରୀର ପାଇଁ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇଥାଏ ।

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା

ଭାରତରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ସମ୍ବିଧାନର ଦ୍ୱାଦଶ ଧାରା ଅନୁସାରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୌରପାଳିକା ହାତରେ ପ୍ରାଥମିକ ଦାୟିତ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଛି । ବର୍ଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ସକାଶେ ସମ୍ବିଧାନର ୨୪୩ଡବ୍ଲୁ ଧାରା ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭା ହାତରେ କ୍ଷମତା ଅର୍ପଣ କରାଯାଇଛି । ସେହିପରି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ପୌରପାଳିକା କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ (ପରିଚାଳନା ଓ ଏହାକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା) ନିୟମାବଳୀ, ୨୦୦୦ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଯାହାକି ୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୦୦ରେ ବଳବ□ର ହୋଇଥିଲା। ଏକ ସୁସ୍ଥ ପରିବେଶ ପାଇଁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ରିସାଇକ୍ଲିଂ ଓ ନଷ୍ଟ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି। ଘର ଘର ବୁଲି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ବସ୍ତି, ରାସ୍ତାଘାଟ, ହୋଟେଲ, ରେଷ୍ଟୁରା□, ଅଫିସ କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ, ବ୍ୟବସାୟିକ ଇଲାକାରୁ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ କରିବା, ଉପଯୁକ୍ତ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କୌଶଳ ଜରିଆରେ ଏହାକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା, ଜୈବିକଭାବେ ନଷ୍ଟ ହେଉ ନଥିବା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ନ ପୋତି ଏହାର ଅଲଗା ପରିଚାଳନା ଉପରେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି। ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିପ□କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାରତ ସରକାର ନାନା ପ୍ରକାର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି। ବିଶେଷ କରି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ପରିଚାଳନା ସକାଶେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ ପକ୍ଷରୁ ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି। 'ଫଳସ୍ୱରୂପ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୮ରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ପରିବେଶଭି□କ ସୁଷମ ପରିଚାଳନା ସକାଶେ ନୂଆ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ସହ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି। ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ଭାବେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ସୁପରିଚାଳନା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ଉତ୍ସ, ଏଗୁଡିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା, ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ଏହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଦିଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି। ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ସହ କେଉଁ କେଉଁ ଉତ୍ସରୁ ଏହା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ତାହା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା, ଅର୍ଥନୈତିକ ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହାକୁ ରିସାଇକ୍ଲିଂ କରିବା, ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକରେ ରହିଥିବା ବିପଜ୍ଜନକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା, ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ପୁନଃ ବ୍ୟବହାର, ବିଶୋଧନ କରିବା ସହ ସେଗୁଡିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ସୁଚିନ୍ତିତ ସ୍ଥାନରେ ନଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି। ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଜରିଆରେ ଏହି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ସହ ପରିବେଶ ଅନୁକୂଳ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନିଆଯାଇଛି।

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ଟ୍ରିଟମେ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରେ ନାନା ପ୍ରକାର ବିପଜ୍ଜନକ ଭାରୀ ଧାତୁ ଓ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ, ପିଭିସି, ବିଏଫଆର ଆଦି ରହିଥାନ୍ତି। ଉଭୟ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ନିମନ୍ତେ ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକୁ ବିପଜ୍ଜନକ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଯଦି ଏହି ପଦାର୍ଥଗୁଡିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ନଷ୍ଟ କରାନଯାଏ ତେବେ ଜୀବ ଜଗତ ଉପରେ ତାହାର ଅଗାଧ ପ୍ରଭାବ ପଡିଥାଏ। ପରିବେଶରେ ଏହା ନିଃଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନଷ୍ଟ କରାଗଲେ ପରିବେଶ ଉପରେ ବିପଦ ଆସି ନ ଥାଏ। ରିସାଇକ୍ଲିଂ, ଭସ୍ମିଭୂତ କରିବା, ମାଟିରେ ପୋତିବା ଆଦି ପଦକ୍ଷେପ ଜରିଆରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ପ୍ରଦୂଷଣକୁ ସହଜରେ ରୋକାଯାଇପାରିଥାଏ। ରିସାଇକ୍ଲିଂ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ଅନେକ ଦୂଷିତ ପଦାର୍ଥ ହୁଏତ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇପାରେ ମାତ୍ର ରିସାଇକ୍ଲିଂ ସେ□ର, ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପୋତାଯାଉଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଏହାର କୁପ୍ରଭାବ ପଡିଥାଏ। ଏହାର କୁପ୍ରଭାବ ମଣିଷ ଉପରେ ପଡିଥାଏ। ବାର୍ଷିକ ୮,୨୦,୦୦୦ ଟନ ତମ୍ବା ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ରିସାଇକ୍ଲିଂ ସ□ ବାର୍ଷିକ ପରିବେଶରେ ୫ହଜାର ଟନ ତମ୍ବା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଭାବେ ନିର୍ଗମନ ହୋଇଥାଏ। ରେଫ୍ରିଜେରେଟର, ଏୟାର କଣ୍ଡିସନରର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ବେଳେ ଓଜୋନ ସ୍ତର ନଷ୍ଟ କରୁଥିବା କ୍ଲୋରୋଫ୍ଲୋରୋକାର୍ବନ ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥାଏ। ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରକାର ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣକାରୀ ଗ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ। ଭାରତ ଓ ଚୀନରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ରିସାଇକ୍ଲିଂ ସ□ ଏହାର ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ନେଇ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି। ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ବହୁସମୟରେ ମ୍ୟୁନିସପାଲିଟି ନର୍ଦ୍ଦମାରେ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ବା ଏପରିକି ରିସାଇକ୍ଲିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାବେଳେ ବି ଏହା ବିଭିନ୍ନ ଭାବେ ରହିଥାଏ। ଇ-ବର୍ଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ଏହାର ବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗୁରୁତ୍ୱର ସହ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ। ବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବେଳେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଓ ଦୂଷିତ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ। ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀର ବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବେଳେ ପଲି ବ୍ରୋମିନେଟେଡ ଡାଇଁନାଇଲ ଇଥର (ପିବିଡିଇ) ମିଶାଯାଇଥାଏ। ଏହାଦ୍ୱାରା ନିଆଁର କୋପ ହ୍ରାସ ହୋଇପାରିଥାଏ। ଏହି ଉପାଦାନଗୁଡିକ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ସହ ରାସାୟନିକ ଭାବେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହା 'ଫଳରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସହଜରେ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାନ୍ତି।

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ରିସାଇକ୍ଲିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବେଳେ ନାନା ପ୍ରକାର ନୂଆ ପଦାର୍ଥ ନିର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ । ରିସାଇକ୍ଲିଂ ଜରିଆରେ ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରରୁ ୯୫ ପ୍ରତିଶତ ଦରକାରୀ ସାମଗ୍ରୀ ବାହାରି ପାରିଥାଏ । ସେହିପରି ଏକ କ୍ୟାଥୋଡ ରେ- ଟ୍ୟୁବରୁ ୪୫ ପ୍ରତିଶତ ସାମଗ୍ରୀ ବାହାରି ପାରିଥାଏ । ଜାପାନ ପରି ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ହାଇଟେକ ରିସାଇକ୍ଲିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି ରହିଥିବା ବେଳେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ପରିବେଶ ଉପରେ ପଡିନଥାଏ । ଆଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଜରିଆରେ ବିଶୋଧନ କରାଗଲେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରେ ଥିବା ଅଧିକ ପରିମାଣର ସୀସା ଥିବା କାଚ ସିଆରଟିରୁ ବାହାର ହୋଇପାରିବ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜରିଆରେ ପରିବେଶ ମଧ କମ ପ୍ରଦୂଷିତ ହେବ । ଏହା ସହ କୌଣସି ପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ନ ଥିବା ହେତୁ ରିସାଇକ୍ଲିଂ ହୋଇଥିବା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ଦୂରକୁ ପରିବହନ କରାଯାଇପାରିବ । ଅନେକ ସମୟରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ନିଷ୍କାସିତ କରିବା ବେଳେ ହଠାତ ନିର୍ଗତ ହେବା ବା ନିଗିଡ଼ି ଯିବା ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ପଦାକୁ ଆସି ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷିତ କରିଥାଏ । ବେଳେବେଳେ ବର୍ଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ନିଆଯାଉଥିବା କ□େନର ମଧ ଫାଟିଯିବା ଯୋଗୁଁ ଏହି ପଦାର୍ଥ ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସେ । ସେହିପରି ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣୀଭୂତ କରିବା ବେଳେ ମଧ ବିପଜ୍ଜନକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକ ବାହାରେ ମିଶିଯାଇଥାନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ରିସାଇକ୍ଲିଂ ପ୍ରଣାଳୀ ପ୍ରଦୂଷଣର କାରଣ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବା ଭାରୀ ଧାତୁଗୁଡିକ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ପାଇଁ କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ସମ୍ପ୍ରତି ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିବହନ କରୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ଜାହାଜ ଚୀନ ଅଭିମୁଖୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ୧୯୭୦ରୁ ଚୀନର ତାଇଝୋକୁ ଏହି ସାମଗ୍ରୀ ଯାଇଥାଏ ।

ଦହନ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଦାହ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜରିଆରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ଅଧିକ ଉ□ାପ ଅର୍ଥାତ ୯୦୦ରୁ ୧୦୦୦ ଡିଗ୍ରୀ ସେ□ିଗ୍ରେଡରେ ଜ୍ୱଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ପ୍ରଣାଳୀର ଉପକାରିତା ହେଲା ଏହା ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ପରିମାଣର ବର୍ଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ତରଳିଯାଇ କମ ପରିମାଣର ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପରିବହନ କରିବାକୁ ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ସେହିପରି ଏହା ଯୋଗୁଁ ଦାହ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀର ଶକ୍ତିକୁ ମଧ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରେ । ରିସାଇକ୍ଲିଂ ପାଇଁ କେତେକ କାରଖାନାରେ ସ୍ଲାଗରୁ ଆଇରନ ବାହାର କରିଦିଆଯାଇଥାଏ । ଉ□ାପ ଜରିଆରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବେଳେବେଳେ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇଥାଏ । କାରଣ ଉ□ାପ ବେଳେ ଅନେକ ପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ନିର୍ଗତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରଦୂଷଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଉଁଶ ବି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ଯାହାକି ପରିବେଶ ପାଇଁ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଭୂମିରେ ପୋତିବା

ସମ୍ପ୍ରତି ଅଧିକ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଜମିରେ ଟ୍ରେ□ ଖୋଳାଯାଇଥାଏ । ଟ୍ରେ□ ଖୋଳାଯିବା ପରେ ସେଥିରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ପୋତା ଯାଇ ମାଟି ଘୋଡାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ତେବେ ଆଧୁନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଟ୍ରେ□ରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ପୋତିବା ପରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ବା କଠିନ ମାଟିର ଆସ୍ତରଣ ଦିଆଯାଇଥାଏ ।

ତେବେ ଜମିରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ପୋତିବା ଦ୍ୱାରା ମଧ ବାଷ୍ପୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯୋଗୁ ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଜମି ଭିତରେ ପୋତିଲେ ମଧ୍ୟ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ଦୀର୍ଘ କାଳ ଧରି ରହିବା ଯୋଗୁ ମାଟି ପ୍ରଦୂଷିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଜଳ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷିତ ହୋଇଥାଏ । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ମାଟିରେ ପୋତିଲେ ଅନେକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ଗୁଣରେ କୌଣସି ପରିବ□ିନ ହୋଇ ନ ଥାଏ ଏବଂ ଏହାର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରଭାବ ମଧ ପରିବେଶ ଉପରେ ପଡିଥାଏ । ଥରେ ମାଟିରେ ପୋତିବା ଦ୍ୱାରା ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକରୁ ନିର୍ଗତ ବାଷ୍ପ ବା ଗ୍ୟାସକୁ ଅଟକାଇବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନ ଥାଏ ଏବଂ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ମାଟିରେ ପୋତିବା ପରେ ସେଥିରୁ ଯେପରି କୌଣସି ଲିକ ହେବ ନାହିଁ ସେଥିପାଇଁ ଯତ୍ନବାନ ହେବାକୁ ପଡିବ ।

ସେହିପରି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ତାହା ହେଲା ଜୈବିକ ବିଶୋଧନ । ମୃ□ିକା ଓ ଭୂତଳଜଳକୁ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ଜୈବିକ ପଦ୍ଧତିର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ପରିବେଶରେ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ବହୁଳ ଭାବେ ଦେଖାଯାଇଥାନ୍ତି । ଜୈବିକ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ଜୀବାଣୁ ବିକଶିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବାହାରୁ ଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଆନ୍ତି । ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡିକ

ହେଲା ତୈଳ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପେଟ୍ରୋଲିୟମଜାତ ପଦାର୍ଥ, କୀଟନାଶକ, ଦ୍ରାବକ ଇତ୍ୟାଦି । ମୃ□ିକା ଓ ଭୂତଳ ଜଳରେ ରହିଥିବା ଜୀବାଣୁଗୁଡ଼ିକ ଜରିଆରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ବିଶୋଧନ ସହଜସାଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଜୀବାଣୁଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ବିପଦର କାରଣ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଜୀବାଣୁଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ ତାହା ବଗିଚା ଓ ସବୁଜିମାର ବିକାଶ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଜୈବିକ ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପୁଷ୍ଟି ଅଧିକ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଜୈବିକ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଶୋଧନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଣୁଜୀବମାନେ ଧାତୁଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ଜୈବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଧାତୁଗୁଡ଼ିକର ରାସାୟନିକ ଗୁଣକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ବ□ମାନ ହେଉଥିବା ଗବେଷଣାରେ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସଂକ୍ରମିତ ମୃ□ିକାରେ ଭାରୀଧାତୁର ମାତ୍ରା, ଏହାର ଭୌତିକ-ରାସାୟନିକ ଓ ଜୈବିକ ଉପାଦାନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଧାତୁ ସଂକ୍ରମିତ ସ୍ଥଳରେ ରହିଥିବା ଅଣୁଜୀବଗୁଡ଼ିକୁ ୧୬ଏସ ଆର ଡିଏନଏ କୌଶଳ ଜରିଆରେ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥାଏ । ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ପରିବେଶ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଧାତୁ ରହିଥିବା ମୃ□ିକାର ଜୈବିକ ବିଶୋଧନ କରାଯାଇଥାଏ । କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାରୀ ଧାତୁ ଯଥା:- ସୀସା, ଦସ୍ତା, ତମ୍ବା, କାଡମିୟମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କୁ ଛଡ଼ାଯାଇଥାଏ । ସର୍ବନିମ୍ନ ଲବଣାକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଅଧିକ ଲବଣାକ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଦିଗରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସେକ୍ ଫ୍ଲାସ୍କ ମେଥଡ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେତେକ ଧାତୁ ଯଥା:- ସୀସା, ତମ୍ବା, କାଡମିୟମ ଓ ଦସ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କୁ ୧୬ଏସ ଆର ଡିଏନଏଟେକ୍ନିକ, ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଓ ଫାଇଲୋଜେନେଟିକ ଆନାଲିସିସ ଜରିଆରେ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥାଏ । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଜୈବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ପରିବେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରରେ ଭାରୀ ଧାତୁର ପ୍ରୟୋଗ ଜୈବିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ପରିବ□ନ କରିଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ଜରୁରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅଟକାଇବା, ଧାତବ ଅଣୁଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ପରିବ□ନ କରିବା, ଜୈବିକ ଅଣୁଗୁଡ଼ିକର ସକ୍ରିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ପରିବ□ନ କରିବା ଜରିଆରେ ଜୈବିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଉପରେ ଭାରୀଧାତୁ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ତେବେ ଅଣୁଜୀବଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ କେତେକ ଧାତୁର କମ ଉପସ୍ଥିତି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ କାରଣ ସେମାନେ ଧାତବ ପ୍ରୋଟିନ, ପାଚକରସ ଆଦି ସୃଷ୍ଟି କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଅନେକ ଗବେଷଣାରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ଆଲଗି, ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ ଦ୍ୱାରା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଧାତବ ପଦାର୍ଥର ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଗ୍ରାମ-ପଜିଟିଭ ଓ ଗ୍ରାମ-ନେଗେଟିଭ ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ କୋଷର ଆସ୍ତରଣ ଜରିଆରେ ବାନ୍ଧିହୋଇଥିବା ଧାତୁର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଇଛି । ଶୋଷି ହୋଇଯାଉଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜରିଆରେ ମେଟାବଲିଜିମ ଦ୍ୱାରା ଧାତବ ଅଣୁଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି କରିବାରେ ଅଣୁଜୀବମାନେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହାସହ ଆନ୍ତଃକୋଷୀୟ ବିଷାକ୍ତପଦାର୍ଥ ବାହାର କରାଯିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯଥା:- ଧାତବ ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧିହୋଇଥିବା ପ୍ରୋଟିନ ବା ପଲିଫସଫେଟ ସିନ୍ଥେସିସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଭାରୀଧାତୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଣୁଜୀବ ଯଥା ବ୍ୟାକ୍ଟେରିଆ, ଆଲଗି, ଆକ୍ଟିନୋମାଇସେଟିସ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଧାତବ ସଂକ୍ରମଣକାରୀ ଯଥା କାଡମିୟମ, କୋବାଲଟ, କ୍ରୋମିୟମ, କପର, ମାଙ୍ଗାନିଜ, ନିକେଲ ଓ ଜିଙ୍କ ଏକ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇଥିବା ମୃ□ିକାରୁ ସହଜରେ ଶୋଷି ହୋଇଯାଇଥାଆନ୍ତି । ମାଙ୍ଗାନିଜ, ନିକେଲ ଓ ଜିଙ୍କ ହେଉଛି ଲକ୍ଷ୍ୟଯୁକ୍ତ ଧାତୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବହୁଳ ଭାବେ ମୃ□ିକାର ଖଣିଜ ଅଂଶରୁ ଶୋଷିତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସୀସାକୁ ବିଭିନ୍ନ ଭାବେ ଆହରଣ କରିବା ହେଉଛି ଧିର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ୧୮୦ ଦିନର ଅବଧି ଯାଏ ଏହା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଫେରସ, କ୍ୟାଲସିୟମ ଓ ମାଗ୍ନେସିୟମକୁ ଆହରଣ କରାଯାଇପାରିଥାଏ କିନ୍ତୁ ମୃ□ିରେ ଏହାର ଆହରଣ ଭାଗ ପ୍ରାୟ ୧୦ ପ୍ରତିଶତ ଥାଏ । ଶିଳ୍ପଗତ ସଂକ୍ରମିତ ମୃ□ିକାକୁ ସହଜ ଭାବେ ଆହରଣ କରାଯାଇପାରିଥାଏ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ ବିଷାକ୍ତ ଧାତୁର ୬୯ ପ୍ରତିଶତକୁ ଆହରଣ ହୋଇପାରିଥାଏ । ୧୭୫ ଦିନ ପରେ କପର, ନିକେଲ ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜକୁ ଅଲଗା କରାଯାଇପାରିଥାଏ । ମିଶ୍ରିତ ପଦାର୍ଥରୁ ୯୮ ପ୍ରତିଶତ ଧାତକୁ ବାହାର କରାଯାଇପାରିଥାଏ । ତେବେ ମାଙ୍ଗାନିଜ, ନିକେଲ ଓ ସୀସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ୮୦-୯୦ ପ୍ରତିଶତ ବାହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

ବିଶୋଧନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାଇଟୋମେଡିଏସନ ଏକ ଖର୍ଚ୍ଚବହୁଳ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୫୦ପୃଷ୍ଠାରେ

ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନସମାଜ : ଅଭ୍ୟୁଦୟ, ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଆବଶ୍ୟକତା

• ପ୍ରଫେସର ସ୍ନେହଲତା ପଣ୍ଡା

ଭାରତରେ ତରୁଣ ଶକ୍ତି, ଜୈବ ବିବିଧତା, ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ପ୍ରଚୁର ମାତ୍ରାରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଏକ ପ୍ରମୁଖ କ ାମାଲ ରପ୍ତାନିକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ରୂପେ ମାନ୍ୟତା ଲାଭ କରିଛି । ଦେଶର ସୁଯୋଗ ଅଭାବରୁ ଆମର ଦକ୍ଷ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିଦେଶକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ବିଦେଶର ଅନେକ ନୂତନ ତଥ୍ୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଛନ୍ତି । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦେଶୀ ଅର୍ଥନୀତି ସେମାନଙ୍କ ଅବଦାନ ଯୋଗୁଁ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରିଛି ।

ଜ୍ଞାନ ସମାଜ : ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ ଏହା ଏକ ବିକଶିତ ଆଧୁନିକ ସମାଜ ଯେଉଁଠି ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିକାଶ ମାଧ୍ୟମରେ ଉନ୍ନତ ଜୀବନ ଯାପନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ଉ□ମ ଭି□ଭୂମି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂଯୋଗୀକରଣ ଏହାର ମୂଳଭି□ । ଏହି ସମାଜର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ପୂର୍ବରୁ ମାନବ ଓ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବଳ ଦ୍ୱାରା କେତେକ ଉନ୍ନତ ରାଷ୍ଟ୍ର ମହାଶକ୍ତି ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିଲେ । ବ□ମାନ କିନ୍ତୁ ବୌଦ୍ଧିକ ଶକ୍ତି ଅଧିକାର ଏହାର ସ୍ଥାନ ନେଇଛନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଏକ ବିଶ୍ୱ ଗ୍ରାମରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଯେଉଁଠି ତଥ୍ୟ ସଂଚାର ନିମନ୍ତେ ସମୟ ଓ ଦୂରତ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ଦକ୍ଷ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଏହାର ପୁଞ୍ଜି । ଏହା ସଭ୍ୟ ସମାଜଠାରୁ ଭିନ୍ନ କାରଣ ଏ ସମାଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ଗଭୀର ଚିନ୍ତନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜ୍ଞାନରେ ପରିଣତ କରି ବିଭିନ୍ନ ତ□ ପ୍ରୟୋଗରେ ଜ୍ଞାନ ବିତରଣ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ । ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟର ଅନୁଶୀଳନ, ସମୀକ୍ଷା ଓ ପ୍ରତିଫଳନ ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି ହିଁ ଏହାର ବିଶେଷତ୍ୱ ।

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ 'ଜ୍ଞାନ' ସମାଜରେ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସହ ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନ ଉନ୍ନତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେରିତ । କୃଷି ସଭ୍ୟତାରେ ବିଶେଷ ଭାବେ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାରେ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ, ଅର୍ଥ ଏବଂ ପରିଶ୍ରମର ସାମୁହିକ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନରେ ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବ□ନ ହେଲା । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଶେଷ ଭାଗରେ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପରିବ□ନ ହେଲା । ଏହାର ପରିବ□ୀ ସମୟ 'ଜ୍ଞାନ ସମାଜ' । ଏଥିରେ ବୌଦ୍ଧିକ ପାରଦର୍ଶିତା ହିଁ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ମାପକାଠି । ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆହରଣ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ; ଆଉ କେତେକ ଅନୁପଯୋଗୀ । ଉପଯୋଗ ହୋଇ ପାରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଚୟନ କରି ସେଗୁଡ଼ିକର ଗଭୀର ଅନୁଧ୍ୟାନ

ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତରରେ କରାଯାଇ ଅଧିକ ନୂତନ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ତ□ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ ଯାହା ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ ନିମନ୍ତେ ଉପାଦେୟ ହୋଇଥାଏ । ତଥ୍ୟରୁ ଜ୍ଞାନ, ଜ୍ଞାନରୁ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି ଏ ସମାଜରେ ଏକ ନିରନ୍ତର ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନ ସମାଜର ବିଶେଷତ୍ୱ :

ଜ୍ଞାନ ସମାଜର ଦୁଇଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଯଥା- ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ । ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନ ସମାଜ, ଏଦୁଇଟି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ଜ୍ଞାନ ସଂରକ୍ଷଣ ସଂଯୋଗ କରିଛି । ଜ୍ଞାନ ମହାଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଉଛି ଉପରୋକ୍ତ ତିନୋଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଏପରି ମହାଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବା ପାଇଁ ଆମର ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡିକ ଅନୁଶୀଳନ ଉପଯୋଗୀ ।

୧. ଉପଯୁକ୍ତ ସଂଚାର ମାଧ୍ୟମ । ଏହି ମାଧ୍ୟମ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବା ଦ୍ୱାରା ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରସାରଣ ଓ ସଂରକ୍ଷଣରେ ସୁବିଧା ହେବ । ଏହି ତଥ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା - କୃଷି, ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ।

୨. ପ୍ରଯୁକ୍ତି ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଦ୍ୱାରା ଇ-ଗଭର୍ଣ୍ଣାନସ ଇ-ଶିକ୍ଷା, ଇ-ବାଣିଜ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜୀବନଧାରଣର ମାନରେ ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବ□ନ ହେବ ।

୩. ବାଇଓଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଗବେଷଣା ଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ କୃଷି, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବେଶରେ ଉପଯୋଗ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ□ମାନ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଗତି ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେବ ।

୪. ଆମ ଦେଶର ପୁଞ୍ଜି ୭୦୦ ନିୟୁତ ୩୫ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀ । ଏ ସମ୍ବଳକୁ ସମାଜର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ଏକ ମାଧ୍ୟମ ।

୫. ଆମର ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ରହିଛି । ଏସବୁ ଦୂରଦ୍ରଷ୍ଟା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପ୍ରକୃତିର ନିରନ୍ତର ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ବହୁ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏସବୁ ଗଚ୍ଛିତ ରହିଛି । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୟୋଗକାରୀ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଅଛନ୍ତି । ସେ ସବୁକୁ ବିଶ୍ୱମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ ସହ ସାର୍ବଜନୀନ କରିବା ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିକାର ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ନିଜସ୍ୱ କରି ସ୍ୱଦେଶ ତଥା ବିଶ୍ୱ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ତ□ର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

୬. ଅନୁରୂପ ଭାବେ ଆମର ଜୈବ ବିବିଧତା ବାଇଓଟେକ୍ନୋଲୋଜି ଗବେଷଣା ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରଧାନ କ୍ଷେତ୍ର ।

୭. କୃଷି, ଶିଳ୍ପ, ମହାକାଶ, ମହାସମୁଦ୍ର, ଆଣବିକ ଇତ୍ୟାଦି ପାରମ୍ପରିକ ଓ ଅଣ ପାରମ୍ପରିକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆମର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ । ତେଣୁ, ବ□ମାନ ମଧ୍ୟ ଆମର ମାନବିକ ପୁଞ୍ଜି ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

୮. ଦେଶରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଜାଣିଥିବା ଜନସଂଖ୍ୟା ଆମ ଦେଶରେ ଅଧିକ । ଏହି ପୁଞ୍ଜି ଆମର ଏକ ମୂଲ୍ୟବାନ ପରିସମ୍ପ□ । ବିଶ୍ୱ ର ଉନ୍ନତ ଦେଶରେ ଅଧିକାଂଶ ତଥ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଆହରଣ ଓ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାରୁ ଆମର ଏସବୁକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ ସହଜ ସାଧ୍ୟ ।

୯. ଏହା ସହିତ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ପ୍ରାପ୍ତ ମାନବ ସମ୍ବଳ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଏବଂ ଏହା କ୍ରମଶଃ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତରୀୟ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ ।

୧୦. ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷା ତଥା ସଂସ୍କୃତରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକର ବ□ମାନ ଉପାଦେୟତା କ୍ରମରେ ବିସ୍ତାର କରିବାକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷା ସହ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ବିସ୍ତୃତ ହେଲେ ନିଜସ୍ୱ ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ୱ□, ଅଧିକାରରେ ପରିଣତ କରିବା ସହଜ ହେବ ।

ଜ୍ଞାନ ସମାଜର ବିକାଶ ତିନୋଟି କ୍ଷେତ୍ର ଦ୍ୱାରା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେବ । ସେଗୁଡିକ ହେଲା ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ, ସଂଯୋଗୀକରଣ ଓ ଜ୍ଞାନ ସୁରକ୍ଷା ।

ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ ର୍ନ :

ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରର ସମୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା । ଶିକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଏଦୁଇଟି କ୍ଷେତ୍ର ଦକ୍ଷ ମାନବ ସମ୍ବଳ ସୃଷ୍ଟି ଓ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଜ୍ଞାନ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷିତଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶତ ପ୍ରତିଶତ ହେବା ସହ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ଦକ୍ଷତା ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । ବ□ମାନ ଆମର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ବିବ□ତ ହୋଇଛି । ବେସରକାରୀ ତଥା କେତେକ ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷାୟତନରେ ପ୍ରାଥମିକ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ଅତି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର । କିନ୍ତୁ ଅନେକ ପ୍ରାଥମିକ ବିଶେଷକରି ସରକାରୀ ପରିଚାଳିତ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ

ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ଅତି ନିମ୍ନ । ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷାର ମଧ୍ୟ ସେହି ଅବସ୍ଥା । ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଅଭାବ, ସ୍ଥାନ ଊଣା, ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ତ୍ୟାଗୀ । ଦକ୍ଷ ଶିକ୍ଷକ ଅଭାବ ସମସ୍ୟା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ମାଧ୍ୟମିକ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଫଳତା ହାର ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ ।

ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ନାତକ ଓ ସ୍ନାତକୋ□ର ଶିକ୍ଷାର ବିଭାଜନ ଯୋଗୁଁ ସ୍ନାତକମାନେ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷା ଲାଭରୁ ବ□ିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ସ୍ତରରେ ମୌଳିକ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ଉନ୍ନତ ମାନର ନୁହେଁ । ସ୍ନାତକ ଓ ସ୍ନାତକୋ□ର ଶିକ୍ଷା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବା ସୁଯୋଗ ମିଳିପାରନ୍ତା । ଅନେକ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରେ ଦକ୍ଷ ମାନବସମ୍ବଳ ଥିଲେ ହେଁ ସମ୍ବଳ ଓ ସୁଯୋଗ ଅଭାବରୁ ସେମାନଙ୍କ ଦକ୍ଷତା ଉପଯୋଗ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ବୈଷୟିକ ଉପକରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ମୌଳିକ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବ□ମାନ ଶିକ୍ଷାର୍ଥି ଆଗ୍ରହୀ ନୁହଁନ୍ତି । ୧୪-୧୫ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ପରେ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଧ୍ୟେୟ । ତେଣୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀ ଇଂଜିନିୟରିଂ ଏବଂ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ । ତେବେ ସେବୁ ଶିକ୍ଷା ନିମ୍ନ ମାନର ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଦେଶ ନିର୍ମାଣରେ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗଦାନ ଦୁର୍ବଳ ।

ଆନୁମାନିକ ଭାବେ ବିଶ୍ୱର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଆମ ଦେଶରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ତୁଳନାରେ ଏହି ସଂଖ୍ୟା ଊଣା, ଦକ୍ଷତାର ମାନ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତ ନୁହେଁ ।

ପରିତାପର ବିଷୟ ଯେ ବ□ମାନ ଶିକ୍ଷା ଏକ ବିପଣନ ସାମଗ୍ରୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟରେ ଏହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବସ୍ତୁପରି ବିପଣନ ହେଉଛି । ଏଥିରେ ଯୋଗ୍ୟତା ଏକ ପରିମାପକ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷାର ମାନ ଆମଦେଶରେ ଅତି ନିମ୍ନ ।

ଏ ଅବସ୍ଥା ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଦୂର ଶିକ୍ଷାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଭି□ିଭୂମି ଅଭାବରୁ ଏହାର ସଂଚାର ସୁବିଧାଜନକ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅ□ଳରେ ଏଥିପାଇଁ ଉପକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ ।

ଜ୍ଞାନ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷା କେବଳ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ନୁହେଁ । କ୍ଷେତ୍ରରୁ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଏହାର ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା, ଆଲୋଚନା, ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ତଥ୍ୟ ଉତ୍ଥାପନ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହିଁ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷାର ବିଶେଷତ୍ୱ । ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଅନୁଭବ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ମୌଳିକ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ । ନିଯୁକ୍ତି ଗୁଡିକରେ ସ□କୋହଳ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ସହ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ଏବଂ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦକ୍ଷତା ଭି□ିରେ ଉପଯୋଗ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । ଶିକ୍ଷା ଏକ ନିରନ୍ତର ପ୍ରକ୍ରିୟା । ପରିବ□ନଶୀଳ ପରିବେଶକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ ସହ ଏହାର ବିନିଯୋଗ ହିଁ 'ଜ୍ଞାନ ସମାଜ'କୁ ପରିପୁଷ୍ଟି କରିପାରେ ।

ସଂଯୋଗୀକରଣ :

ଭୌଗୋଳିକ ବିଭାଜନ ସହ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆଧାରରେ ଆମ ଦେଶ ବହୁଧା ବିଭକ୍ତ । କିନ୍ତୁ ଭୌଗୋଳିକ, ବୈଷୟିକ ଓ ବୌଦ୍ଧିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତର ସଂଯୋଗିକରଣ ଜ୍ଞାନ ସମାଜରେ ପରିଣତ କରିପାରିବ ।

ପୂର୍ବରୁ ବେତାର ଓ ଦୂରଭାଷ ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାବ ବିନିମୟ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ଏସବୁର ପ୍ରସାର ଓ ଉନ୍ନୟନ ତଥା ଦୂରଦର୍ଶନ ଓ ଇ□ରନେଟ ଯୋଗୁଁ ସମୟ ଓ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । କହିବାକୁ ଗଲେ ଏ ସମ୍ପର୍କିତ ଭୂଗୋଳ ବ□ମାନ ଇତିହାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ତେବେ ପାରମ୍ପରିକ ଭି□ିଭୂମି ସହ ଇ□ରନେଟର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଏସମାଜ ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ପରିତାପର ବିଷୟ ଯେ ବ□ମାନ ସୁଦ୍ଧା ଭାରତରେ ରାଜପଥ, ରେଳପଥ, ଆକାଶ ଓ ଜଳପଥରେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ବ୍ରଡବ୍ୟାଣ୍ଡ ସେବା ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନମାନର ନୁହେଁ । କେତେକ ଅ□ଳରେ ଏସବୁର ତ୍ୱରିତ ସେବା ମିଳି ପାରୁଥିବାରୁ ସେ ସବୁ ଅଧିକ ପ୍ରଗତି କରିବା ସହ ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନ ଉନ୍ନତି କରିପାରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମା□ଳରେ ଏସେବା ଆଶାଜନକ ନୁହେଁ । ଆମ ଦେଶରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏସୀୟ ଦେଶ ତୁଳନାରେ ଇ□ରନେଟ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଊଣା । ଇନଫର୍ମେସନ ସୁପର ହାଇଓ୍ୱେ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ବୈଷୟିକ ସାମଗ୍ରୀ ଓ କୌଶଳ ଆମ ଦେଶରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ । ସେଲ୍ୟୁଲାର ଫୋନ ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମା□ଳ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ସଂଯୋଗୀକରଣ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ରର୍ବାନ ମୋଡେଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି । ଆଶା କରାଯାଏ ଶିକ୍ଷିତ ଜନସଂଖ୍ୟା ସହ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଶିକ୍ଷିତଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହେଲେ ଦ୍ରୁତ ସଂଯୋଗୀକରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ।

ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସଂଚାର ଉପକରଣ ଯଥା :- ରେଡିଓ, ଟେଲିଭିଜନ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଏକତ୍ରିତ କରି ସଂଚାର ମାଧ୍ୟମ ବଳିଷ୍ଠ କରାଯାଇପାରିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋମ୍ୟାଗନେଟିକ ସ୍ପେକ୍ଟ୍ରମର ବ୍ୟବହାର ସୁଚାରୁ ରୂପେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମେରିକା ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉନ୍ନତ ଦେଶ ଏବଂ ଭାରତର କେତେକ ସହରରେ ମଧ୍ୟ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥାନ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାର ସକ୍ଷମ ହୋଇପାରିଛି ।

ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ଆବଶ୍ୟକତା କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ପାଉଛି । ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ଅଧିନରେ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗ୍ରହଣ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା କ୍ଷିପ୍ରତର ହୋଇ ପାରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମଦେଶରେ ଡିଜିଟାଲ ଗଭର୍ଣ୍ଣାନସ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ବିନା କାଗଜ ପତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଛି ।

ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହ୍ରାସ ପାଇବା ସହ ଆନ୍ତଃ ବିଭାଗ ସମନ୍ୱୟ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଦ୍ୱାରା ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବୈପ୍ଲବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରୁଛି । ଆମ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ସହ ସମନ୍ୱୟ ନଥିବାରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି । ତେଣୁ ଇ.ଗଭର୍ଣ୍ଣାନସ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରାଯାଇ ଡିଜିଟାଇଜେସନକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଛି । ଡିଜିଟାଇଜେସନ ଯୋଗୁଁ ଜମି ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ, ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିପଣନ ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ସହଜରେ ମିଳିପାରୁଛି । ବିଶେଷ କରି ରେଳ ଓ ବିମାନରେ ସ୍ଥାନ ସଂରକ୍ଷଣ ଇଲେକଟ୍ରୋନିକ ଦେୟ ଫି ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗୁଁ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ।

ସଂରକ୍ଷଣ ;

ନାଗରିକକୁ ସ୍ୱାଛନ୍ଦ୍ୟମୟ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନ ପାଇଁ ସମୟକ୍ରମେ ବିଭିନ୍ନ ବୈଷୟିକ କୌଶଳ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏ ସବୁର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱରା ଜୀବନଧାରଣର ମାନରେ ବୈପ୍ଲବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଭାରତରେ ପ୍ରଥମେ କୃଷି ସଭ୍ୟତା ଯାଯାବର ମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାୟୀ ବାସିନ୍ଦାରେ ପରିଣତ କରିଥିଲା । ଉନ୍ନତ ନଗର ଓ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲା । କ୍ରମଶଃ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ଉନ୍ମେଷ ହେବା ଯୋଗୁଁ କୃଷି ସଭ୍ୟତାର ଅଗ୍ରଗତି ମନ୍ଥର ହେଲା । ଭାରତ କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ସୁଯୋଗ ହରାଇଥିଲା, ବିଦେଶୀ ଶାସନ ଯୋଗୁଁ । ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଲବର ତିନୋଟି ସ୍ତର ପରେ ତଥ୍ୟ ସମାଜ ଉଦଭାସିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଜ୍ଞାନ ସମାଜ । ଦେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ତେଣୁ ଏକ ବୈପ୍ଲବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆହ୍ୱାନ । ଏକ ଦୀର୍ଘ ସ୍ଥାୟୀ ଜ୍ଞାନ ସମାଜ ଦ୍ୱାରା ଆମର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇ ପାରିବ । ଜ୍ଞାନ ସମାଜରେ ମାନବ ସମ୍ବଳର ସଶକ୍ତିକରଣ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଅଧିକାରୀ ହୁଏ । ନୂତନ ବୈଷୟିକ କୌଶଳର ଆବିର୍ଭାବ ସହ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ହୁଏ । ସମାଜରେ ସମସ୍ତ ନିଯୁକ୍ତି ଆଶାୟୀଙ୍କ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ଏକ ଉପାଦେୟ ସମ୍ବଳ । ଶ୍ରମିକ, କୃଷକ, ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଜୀବୀ ନିଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂତନ ଉଦ୍ଭାବନ କରିବା କ୍ଷମତା ହାସଲ କରି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ସହ ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି କରିପାରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଆହରଣ ଓ ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନର ସଂରକ୍ଷଣ ତଥା ଉପଯୋଗ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି ପାରମ୍ପରିକ ସ୍ଥାନୀୟ ଜ୍ଞାନର ସୁରକ୍ଷା ସହ ନେଟୱାର୍କରେ ସଂରକ୍ଷିତ ତଥ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ସମ୍ପତ୍ତିର ସ୍ୱତ୍ୱ ଆମ ପାଖରେ ରହିବା ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସହ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ପାରମ୍ପରିକ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସୁରକ୍ଷା ସହ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ସଂପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ଏସବୁର ଶାସନ ସହିତ ସଂଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ବର୍ଗ ଉପକୃତ ହେବେ । ନିଜର ମତାମତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରେରିତ କରି ନିଜର ଓ ସମାଜର ସମସ୍ୟାଗୁଡିକ ସମାଧାନ କରିପାରିବେ ।

ଶେଷକଥା :

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଜ୍ଞାନର ଶତାବ୍ଦୀ । ଏ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେଉଁ ଦେଶ ଯେତେ ଅଧିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ସେ ଦେଶ ଅଧିକ ଅଗ୍ରଗତି କରି ମହାଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବ । ସୂଚନା ଶକ୍ତି ଏହାର ପରିମାପକ ନୁହେଁ । ଏକ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ର ହିଁ ଏହାର ମାନଦଣ୍ଡ, ଜ୍ଞାନ ସମାଜ ମୂଲ୍ୟବାନ ଗୁଣାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟିକାରୀଙ୍କ ସମାହାର । ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ସହ ସ୍ୱକ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନର ସୁପରିଚାଳନା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସମୃଦ୍ଧ ହୁଏ । ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ଉନ୍ମେଷ ଓ ବିକାଶରେ ଆମ ଦେଶର ସହଭାଗିତା ରହି ନଥିବାରୁ ବିକାଶ ତ୍ୱରିତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ଯୁଗର ଆହ୍ୱାନ, ଜ୍ଞାନ

ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୩ପୃଷ୍ଠାରେ

ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା, ନବ ପ୍ରବ ର୍ନ ଓ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଥନୀତି

ରାଷ୍ଟ୍ର ବିକାଶରେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ

• ପ୍ରଫେସର ବାବୁରାମ ସିଂହ

ଉତ୍ପାଦନରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ସମ୍ବଳ, ଭି□ଭୂମି, କ□ାମାଲ ଓ ଶ୍ରମ ଆଦି ଉପାଦାନ ଗୁଡିକ ଯେତିକି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ହେଉଛି ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ । ଏହି ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ରୂପକ ଇଂଜିନ ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଗତିଶୀଳ କରାଇ ପ୍ରଗତି ପଥରେ ଆଗେଇ ନେଇଥାଏ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମୃଦ୍ଧି ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଉଦ୍ଭାବନ, ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପ୍ରସାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ପୁରୁଣା ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଓ ଉତ୍ପାଦନ ସରଞ୍ଜାମକୁ ଆୟୁଧ କରି କୌଣସି ଉଦ୍ୟୋଗ ବ□ମାନର ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟରେ ତିଷ୍ଠି ରହିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ ବିଶ୍ୱ ବଜାରରେ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ହେଲେ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଉଦ୍ଭାବନ, ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପ୍ରସାର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ନବ ପ୍ରବ□ନର ପ୍ରସାର, ପୁରାତନର ଉନ୍ନତିକରଣ ଓ ସେଗୁଡିକର ସଠିକ୍ ପରିଚାଳନା, ଉଦ୍ୟୋଗ ତଥା ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଉଦ୍ୟୋଗ ଜଗତ ଆଜି ତୀବ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ସମ୍ମୁଖୀନ । ଔଦ୍ୟୋଗିକ ପଦାର୍ଥର କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କ୍ଷମତା, ଗୁଣବ□ା ଓ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ କରାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଏହିସବୁ ଦିଗରେ ନିରନ୍ତର ଗବେଷଣା କରାଯିବା ଓ ସେଗୁଡିକରେ ଉନ୍ନତି ଅଣାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସଂପ୍ରତି ବିଶ୍ୱ ଉଦ୍ୟୋଗିକ ଜଗତରେ ଯେପରି ଦ୍ରୁତ ପରିବ□ନ ଘଟୁଅଛି ତାହା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ । ନୂତନ ପଦାର୍ଥର ନିରନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି, ପଦାର୍ଥର ମାନ, ଗୁଣବ□ାରେ ଯେପରି ଦ୍ରୁତ ପରିବ□ନ ଘଟୁଅଛି ତାହା ପଦାର୍ଥର ଜୀବନଚକ୍ରକୁ ସଙ୍କୋଚନ କରିଛି । ନୂତନ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରବେଶ ଓ ପୁରାତନରେ ନିରନ୍ତର ଉନ୍ନତି, ଦୋଷ/ ଦୁର୍ବଳତା ଶୂନ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ବିକାଶ ପାଇଁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରୟାସ. ଉଦ୍ୟୋଗ ଜଗତ ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟର ଜଗତିକରଣ, ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟାଶୀଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆହରଣ, ଉତ୍ପାଦନ ଓ ସେବା

ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗବେଷକମାନଙ୍କ ସହ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ ଓ ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ନଦେଇ ଦେଶର ଉଦ୍ୟୋଗ ସହ ସଂପର୍କ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦରକାର । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଶର ସାମଗ୍ରୀକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶରେ ଭାଗୀଦାର ହେବାକୁ ହେବ ।

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ସୂଚନା ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ ଔଦ୍ୟୋଗିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ଅଧିକ ତୀବ୍ର କରିଅଛି । ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ କ୍ଷମତାରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସଂସ୍ଥା-ସଂସ୍ଥା, ଉଦ୍ୟୋଗ-ଉଦ୍ୟୋଗ, ଦେଶ-ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସହଯୋଗାତ୍ମକ ସହବନ୍ଧନ ଗଢି ଉଠୁଛି । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟର ସଦୁପଯୋଗକରି କିପରି ଔଦ୍ୟୋଗିକ ପଦାର୍ଥକୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ କରାଯାଇପାରିବ ଓ ପରସ୍ପରର ବାଣିଜ୍ୟିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ ହୋଇପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଏହି ସହଯୋଗ ଗୁଡିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛି ।

ଦେଶର ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକୁ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ କରାଇବାରେ ଦେଶର ଗବେଷଣାଗାର ଗୁଡିକର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଅଛି । ଉଦ୍ୟୋଗ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଗବେଷଣା କରି ତାହାର ସମାଧାନ ସୂତ୍ର ବାହାର କରିବା ଦିଗରେ ଆମ ଦେଶର ସମସ୍ତ ସରକାରୀ, ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ତଥା ବେସରକାରୀ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକର ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି । ଏଥିପାଇଁ ଉଦ୍ୟୋଗ ଓ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ସୁସଂପର୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ନିରନ୍ତର ସହଯୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଅଛି । ଏହି ସହଯୋଗରୁ ଉଭୟେ ଲାଭବାନ ହେବାସହ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ଦେଶର କେତେକ ବଡ ବଡ ଉଦ୍ୟୋଗର ନିଜସ୍ୱ ଗବେଷଣାଗାର ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଦେଶର କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକ ନିଜର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡିକୁ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ଓ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରାଇବାରେ ଉଦ୍ୟୋଗ ଜଗତର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୂମିକା ରହିଅଛି । ପରସ୍ପର ନିଜ ନିଜର ପରିପୂରକ । ତେଣୁ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉ□ମ ସଂପର୍କର ଓ ସହଯୋଗ ଏକାନ୍ତ ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଗବେଷଣାଗାରରୁ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ନିରନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରସାର ପାଇଁ ତାହାର ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା ଉନ୍ନତ ଭି□ଭୂମିର ସୁଦୃଢିକରଣ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ତାଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ ଗବେଷକଙ୍କ ଦକ୍ଷତା, ଏକାଗ୍ରତା ଓ ଏକନିଷ୍ଠ ସାଧନା । ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଗବେଷକଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧିନତା ଦେବାସହ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଉଦ୍ଭାବନ ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଓ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ ଜରୁରୀ ଅଟେ । ଗବେଷଣାରେ ନିୟୋଜିତ ମାନବ ସମ୍ବଳର ସୁପରିଚାଳନା ଓ ନିରନ୍ତର ବିକାଶ ଏହି ଦିଗରେ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ । ମାନବ ସମ୍ବଳର ପରିଚାଳନା ବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥ ଅପେକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ପରିପନ୍ଥୀ । ଗବେଷଣା ସାଂପ୍ରତିକ ଉଦ୍ୟୋଗିକ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହେବା ସହ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ଉପରେ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରିତ ହେବା ଦରକାର । ମାନବ ସମ୍ବଳକୁ ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁଭଳି ବିବେଚନା କରାଯାଇ ତାହାକୁ ପରିଚାଳନା କରାଯିବା ଉଭୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ଦେଶ ପାଇଁ ଆତ୍ମଘାତୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ମାନବ ସମ୍ବଳର ନିରନ୍ତର ବିକାଶ ଓ ସଦୁପଯୋଗ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଅତି ଆବଶ୍ୟକ ।

ସଂପ୍ରତି ବିଶ୍ୱ ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯେପରି ସ୍ଥିତି ଦେଇ ଗତି କରୁଅଛି ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ କଥା ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ । କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ପକ୍ଷରେ (ବିକଶିତ କିମ୍ବା ବିକାଶଶୀଳ ହେଉ) ଜନ ହିତରେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଇବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ନିରନ୍ତର ଗବେଷଣା ଓ ନୂତନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ଉପଭୋକ୍ତା ମାନଙ୍କୁ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଗବେଷଣାଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳକୁ ଆଇନଗତ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରଦାନ ଓ ସେଗୁଡିକର ବ୍ୟବସାୟରୁ ଅର୍ଜିତ ଲାଭରେ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ କରାଇବା ଓ ଗବେଷକଙ୍କ ନୂତନ ଉଦ୍ଭାବନ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗବେଷଣା ଚିରସ୍ଥାୟୀ ହେବାସହ ଦେଶରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳର ଦ୍ରୁତ ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ପ୍ରସାର ହେବା ସହ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଆସିପାରିବ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ନୂତନ ଜ୍ଞାନକୌଶଳର ପ୍ରସାର ଓ ପ୍ରୟୋଗ ବିନା ଦେଶକୁ ଏକ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ ।

ଦେଶରେ ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଉଭୟ ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରର ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ସମୟ ଉପନୀତ । ଏକ ମୁକ୍ତ ଅବାଧ ବଜାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗ ଗୁଡିକ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ପୂର୍ବଭଳି ଗବେଷଣାଗାରରୁ ଉପଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳକୁ ବଜାର ଉପରେ ଲଦିଦେବା ସମୟ ଆଉ ନାହିଁ । ବ□ମାନ ବଜାର ଗବେଷଣାର ଦିଗ ଓ ରୂପରେଖାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଅଛି । ବଜାରର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ନେଇ

ଆମକୁ ଗବେଷଣା କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆମର ବେସରକାରୀ ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅଧିକ ସୁଦୃଢ ଓ ମଜଭୂତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏଥିପାଇଁ ସରକାରୀ ନୀତି ଓ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦରକାର । ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗର ବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ସୁଲଭ ଋଣ ପ୍ରଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଉଦ୍ଭାବନକୁ ବୌଦ୍ଧିକ ସଂପତ୍ତି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ପରିସରରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଅଛି ।

ସରକାରୀ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦିଗରେ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ସରକାରୀ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ନିୟୋଜିତ ବିଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ତାଲିମ ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଥିବା ଗବେଷକମାନେ ନିଜର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ଦରକାର ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆର୍ନ୍ତଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗବେଷକମାନଙ୍କ ସହ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ ଓ ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ନଦେଇ ଦେଶର ଉଦ୍ୟୋଗ ସହ ସଂପର୍କ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦରକାର । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଶର ସାମଗ୍ରୀକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶରେ ଭାଗୀଦାର ହେବାକୁ ହେବ । ଗବେଷଣାଗାରର ଉପଲବ୍ଧିକୁ ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବଡ ବଡ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ କରିବା ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ସେଗୁଡିକର ପ୍ରୟୋଗରେ ଦେଶର ବିକାଶକୁ କିପରି ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇ ପାରିବ ତାହା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ । ଦେଶ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଆହ୍ୱାନ / ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଗବେଷକ ପ୍ରେରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କେବଳ ବିଜ୍ଞାନ ଉପରେ ଗବେଷଣା ସୀମିତ ନହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଓ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ସବୁ ଦିଗ ଉପରେ ବିଚାର କରାଗଲେ ଓ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଲେ ଦେଶର ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶଧାରା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇପାରିବ ।

** ଓଡିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର*

ପୃଷ୍ଠା୧୦ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ସମାନ୍ତରାଳ ସୁଯୋଗ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବା ଦରକାର । ସାରା ଦେଶରେ ଇଂଜିନିୟରିଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଗୁଡିକର ଯେଉଁ ବିଶାଳ ନେଟ୍‌ୱାର୍କ ଭଳି ରହିଛି ତାହାକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ତରରେ ଏହି ସହଯୋଗ ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ବଳରେ ଉଭୟରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ । ବିଶେଷକରି ଇଂଜିନିୟରିଂ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକଳ୍ପ ସବୁକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ.ମାନଙ୍କ ବୈଷୟିକ ସମସ୍ୟା ସହ ଯୋଡାଯାଇପାରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଇଂଜିନିୟରିଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରୁ ମଧ୍ୟ ସୃଜନଶୀଳ ଉଦ୍ୟୋଗୀ ବାହାରିବାର ସଂଭାବନା ଅଧିକ ରହିବ ।

ଶେଷରେ, ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଭାରତରେ ଯେଉଁ ବିଶାଳ ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି ତାହାର ସୃଜନଶୀଳ ସଂଭାବନାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ ସକାଶେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଓ ନିୟମିତ ନୀତିଗତ ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଏସ୍.ଏମ୍.ଇ. ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଯେପରି ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ଆର୍ଥିକ ସମୃଦ୍ଧିରେ ଭାଗୀଦାର ହୋଇପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁଯୋଗ ଦେବ ।

ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟା ସଂପର୍କରେ

ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୪ :

ଏଫ୍‌ଡିଆଇ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ

ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୫ :

ପରିମଳ, ବିକାଶ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ

୧୯୧୬ ଫେବୃୟାରୀ ୪ ତାରିଖ ଦିନ ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଭାଷଣ

ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ମୁଁ ହେଉଛି 'ସୋ'ର ଏକ ପଶୁଭଳି ଏବଂ କିପରି ମାଲିକମାନେ ଅତ୍ୟଧିକ ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ ଯାଇ ମୋ ଜୀବନର ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧ୍ୟାୟକୁ ଅବହେଳା କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣା ବୋଲି ମୁଁ କହିବି । ଏଠାରେ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଏହି ଦୁର୍ଘଟଣା ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ବିଳମ୍ବ ବନ୍ଧୁଗଣ । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ମହିଳା (ଶ୍ରୀମତୀ ବେସାନ୍ତ)ଙ୍କ ଯେ କି ବର୍ତ୍ତମାନ ବସିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଏଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେ ଆମର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଉତ୍ପାଦ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଯେଉଁ ଯୁବକଯୁବତୀ ସବୁ ଯେଉଁମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବେ ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆସିବାକୁ ପଡିବ ଏବଂ ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ନାଗରିକ ଭାବରେ ଗଢି ଉଠିବାକୁ ହେବ । ଏଭଳି ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ ଯେ ଆପଣ ଛାତ୍ରଗଣ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆଜି ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବି, ଯଦି କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ଯେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ବିପକ୍ଷରେ କୌଣସି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ନାହାନ୍ତି । ତାହା କେବଳ ସାଧାରଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ହାସଲ କରିନେବେ ତାହା ଆପଣ ଏହି ବାର୍ତ୍ତା ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ଭାରତ ନିଶ୍ଚିତ ଦୁନିଆ ଆଗରେ ଦିନେ ନିଜକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବ । ଭାଷଣ ଓ ବକ୍ତୃତା ନେଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବିରକ୍ତବୋଧ କଲିଣି । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ ବିଗତ ଦୁଇ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବକ୍ତୃତା ସବୁ ଏଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଲାଭ ଦାୟକ ହେବ, କାରଣ, ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ମଧ୍ୟ । ମୁଁ ଏଠାରେ କହିବି ଯେ ଆମେ ଆମ ଭାଷଣ ଦେବା ସମ୍ବଳର ପ୍ରାୟ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇଛୁ । ଏହା କେବଳ କହିଲେ ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ ଯେ ଆମର ଆଖି ଓ କାନସବୁ ପ୍ରାୟ ଭରିଗଲାଣି । ଏହା କିନ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଆମର ହୃଦୟ ସମ୍ବେଦନଶୀଳର ହେବା ଦରକାର ଏବଂ ଆମର ହାତଗୋଡ ମଧ୍ୟ ଚାଲିବା ଦରକାର । ଗତ ଦୁଇ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ

> **"ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ନୂଆ ନୁହେଁ । ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଦିନଠାରୁ ମାଲବ୍ୟଜୀ ମୋତେ ଏହା ସହ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ଯଦି କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥାଏ ତାହା ସେଥିରେ ସଂଗଠନ ହିଁ ସୁଦୃଢ ହୋଇଛି ଏବଂ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ମୋର ସମ୍ମାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । "**

ଆମକୁ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ଆମେ ଆମ ଭାରତୀୟ ଚରିତ୍ରର ସରଳତାକୁ ଯଦି ଧରି ରଖିବାକୁ ଚାହିଁବା ତେବେ ଆମର ହାତ ଓ ଗୋଡ, ହୃଦୟ ସହିତ ମିଶିକରି ଚାଲିବା ଦରକାର । ଏହା କେବଳ ମୁଖବନ୍ଧ ଭଳି । ମୁଁ ଏଠାରେ କହିବି ଯେ ଏହା ହେଉଛି ଗଭୀର ଲଜ୍ଜାର ବିଷୟ, ଏହି ପବିତ୍ର ନଗରରେ ମହାନ କଲେଜର ଛାୟା ପଛରେ ଏହି ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ଏଭଳି ଭାଷାରେ ମୋର ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବାକୁ ଯାଉଛି ଯାହା ମୋ ପାଇଁ ଏକ ବିଦେଶୀ ଭାଷା । ଏହି ଦୁଇଦିନ ଭିତରେ ଯେଉଁସବୁ ବକ୍ତୃତା ଦିଆଯାଇଛି ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ ଲାଗି ଯଦି ମୋତେ ପରୀକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, ତାହେଲେ ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଫେଲ ହେବେ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଏହା ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିନାହିଁ । ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ସମୟରେ ମୁଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲି । ସେଠାରେ ଅଧିକ ଶ୍ରୋତା ଥିଲେ । ମୁଁ କହିଲେ କଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ଯେ ସେଠାରେ ବିଶାଳ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଭାଷଣଗୁଡିକ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଭାଷାରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଛୁଇଁ ପାରିଥିଲା ? ମନେ ରଖନ୍ତୁ ଏହା ହୋଇଥିଲା ବମ୍ବେରେ, ବନାରସରେ ନୁହେଁ, ଯେଉଁଠାରେ ସମସ୍ତେ ହିନ୍ଦି ଭାଷାରେ କୁହନ୍ତି । ବମ୍ବେ ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି ଅଂଚଳର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷା ଏବଂ ହିନ୍ଦିଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ସେଭଳି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ କିଛି ଅନ୍ତର ନାହିଁ । ଇଂରାଜୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ସେଭଳି ବିଭେଦ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ମାତ୍ର କଂଗ୍ରେସର ଶ୍ରୋତାମାନେ ହିନ୍ଦି ଭାଷଣକୁ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିପାରୁଥିଲେ । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏହା ଉପରେ ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ, ଯେଉଁ ଯୁବକଯୁବତୀମାନେ ଏଠାରେ ପାଠ ପଢିବାକୁ ଆସିବେ ସେମାନେ ଯେପରି ନିଜର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରନ୍ତି । ଆମର ଭାଷା ଆମର ବାସ୍ତବିକତାକୁ ପ୍ରତିଫଳନ କରିଥାଏ । ଯଦି ଆପଣ କହିବେ ଯେ ଆମର ଭାଷା ସଠିକ ଭାବରେ ଆମର ବିଚାର ପରିପ୍ରକାଶ କରିପାରୁନାହିଁ ତାହେଲେ ମୁଁ କହିବି ଯେ ଆମେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହରାଇ ବସିବା । କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି ଯିଏ ସ୍ୱପ୍ନ ବି ଦେଖିପାରିବେ କି ଇଂରେଜୀ ଭାଷା ଦିନେ ନା ଦିନେ ଭାରତର ଜାତୀୟ ଭାଷା ହୋଇଯିବ ? ଦେଶ ଉପରେ ଏହି ସ୍ଥାଣୁତ୍ୱ କାହିଁକି ? କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଭାବନ୍ତୁ ଯେ ଏହା କିଭଳି ଏକ ଅସମାନ ଦୌଡ ଯେଉଁଠାରେ ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଂରେଜ ପିଲାଙ୍କ ସହ ଦୌଡିବାକୁ ପଡିବ । ପୁନାର କେତେଜଣ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ସହ ନିବିଡ ବା□ାଳାପ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମୋତେ ମିଳିଥିଲା । ସେମାନେ ମୋତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଥିଲେ କି ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତୀୟ ଯୁବକଯୁବତୀ ଜୀବନର ଅମୂଲ୍ୟ ଛଅ ବର୍ଷ ନଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାକୁ ଆପଣ ଆମର ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜରୁ ଉ□ୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସହ ଗୁଣନ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଜାଣିପାରିବେ ଦେଶ କେତେ ହଜାର ବର୍ଷ ହରାଉଛି । ଆମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରୁନାହୁଁ । ଆମେ କିପରି କରିବା ଯଦି ଆମେ ଜୀବନର ଅମୂଲ୍ୟ ସମୟ ବିଦେଶୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବାରେ ବିତାଇବା ? ଏହି ଉଦ୍ୟମରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବିଫଳ ହେଉଛୁ । ଗତକାଲି ଓ ଆଜି କୌଣସି ବକ୍ତା କଣ ସେଭଳି ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିଛନ୍ତି ଯେଭଳି ଯାହା ମିଃ ହିଗିଂନ୍ ବୋଥାମ କରିପାରିଛନ୍ତି ? ଏହା ପୂର୍ବ ବକ୍ତାମାନଙ୍କର ଦୋଷ ନୁହେଁ ଯେ ସେମାନେ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ପାରିନାହାନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କ ବକ୍ତୃତାରେ ଆମ ତୁଳନାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଉପାଦାନ ରହୁଛି । ତଥାପି, ତାଙ୍କର ଭାଷଣ ସବୁ ଆମ ପାଇଁ ନିଜର ଭଳି ନୁହେଁ ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଯେ ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି କେବଳ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକମାନେ ହିଁ ଦେଶପାଇଁ କିଛି କରୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ପାଉଛୁ ତାହା ହେଉଛି ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମକୁ ଏଥିପାଇଁ

କିଛି ଦେଖାଇବାକୁ ପଡିବ । ଧରନ୍ତୁ ଆମେ ବିଗତ ୫୦ ବର୍ଷ ଧରି ନିଜ ମାତୃଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥାନ୍ତେ, ତାହେଲେ ଆଜି ଆମେ କଣ ହାସଲ କରିଥାନ୍ତେ ? ଆମର ମୁକ୍ତ ଭାରତ ଥାଆନ୍ତା, ଆମର ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ଥାଆନ୍ତେ, ଯେପରିକି ସେମାନେ ନିଜ ଦେଶରେ ବିଦେଶୀ ଭଳି ନୁହେଁ ବରଂ ନିଜ ହୃଦୟରୁ ଦେଶକୁ କିଛି କହିଲା ଭଳି । ସେମାନେ ଗରିବଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗରିବଙ୍କ ସହ କାମ କରୁଥାନ୍ତେ ଏବଂ ସେମାନେ ୫୦ ବର୍ଷରେ ଯାହା ହାସଲ କରିଥାନ୍ତେ ତାହା ଆଜି ଦେଶର ଐତିହ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା । ଆଜିକାଲି ଆମର ପତ୍ନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମର ବିଚାରଧାରା ପ୍ରତି ସହମତ ହେଉନାହାନ୍ତି । ପ୍ରଫେସର ବୋଷ, ପ୍ରଫେସର ରାୟ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଦ୍ୱାନ ଗବେଷଣା ସବୁକୁ ଦେଖନ୍ତୁ । ଏହା କଣ ଲଜ୍ଜାଜନକ କଥା ନୁହେଁ କି ସେମାନଙ୍କର ଗବେଷଣା ଗୁଡିକୁ ସର୍ବସାଧାରଣ ହିତ ପାଇଁ ସର୍ବସାଧାରଣ ସଂପ□ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ? ବ□ମାନ ଆମେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । କଂଗ୍ରେସରେ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ଉପରେ ଏକ ରିଜୋଲ୍ୟୁସନ ପାରିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏଥିରେ ମୋର ଆଦୌ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଅଖିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ କମିଟି ଏବଂ ମୁସଲିମ ଲିଗ୍ କ□ବ୍ୟ ପାଳନ କରିବେ ଏବଂ କିଛି ଫଳପ୍ରଦ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ଆସିବେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିବି ଯେ, ଏଥିରୁ ସେମାନେ କଣ ହାସଲ କରିବେ ସେଥିନେଇ ମୋର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ମୋର ଆଗ୍ରହ ହେଉଛି ଛାତ୍ର ଜଗତ କଣ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ବା ଜନସାଧାରଣ କଣ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛନ୍ତି । କୌଣସି କାଗଜପତ୍ର ଆମକୁ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ଦେବନାହିଁ । କୌଣସି ମାତ୍ରାର ଭାଷଣ ଆମକୁ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଆମର ବ୍ୟବହାର ହିଁ ଆମକୁ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ସକାଶେ ଯୋଗ୍ୟ କରିବ ଏବଂ ଆମେ କିଭଳି ଆମକୁ ଶାସନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛେ ? ଆଜି ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମୁଁ କେବଳ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ ଯଦି ଆପଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ବିନା ରିଜର୍ଭରେ କହୁଛି ତେବେ ଧରି ନିଅନ୍ତୁ ଯେ ଆପଣ ଏଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିଚାରଧାରା ସହ ସାମିଲ ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି ଏବଂ ଯଦି ଆପଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଭଦ୍ରତାର ସୀମା ଉଲ୍ଲଂଘନ କରୁଛି ତାହେଲେ ମୋର ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ମୋତେ କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତୁ । ଗତ ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱନାଥ ମନ୍ଦିର ପରିଦର୍ଶନରେ ଯାଇଥିଲି । ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗଳି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲି ଏହି ସବୁ ଚିନ୍ତା ମୋ ମନରେ ଆସୁଥିଲା । ଯଦି ଜଣେ ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ ମନ୍ଦିର ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଏ ଏବଂ ଆମେ ହିନ୍ଦୁ ଭାବରେ କି ପ୍ରକାର ଲୋକ ତାହା ବିଚାର କରିବ, ସେ ଯଦି ଆମକୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରେ ତାହା କଣ ଅଯୌକ୍ତିକ ହେବ ? ଏହି ମହାନ ମନ୍ଦିର କଣ ଆମ ଚରିତ୍ରର ପ୍ରତିଫଳନ ନୁହେଁ ?

ମୁଁ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁଭାବରେ ମୋର ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରେ । ଏହା କଣ ଠିକ କଥା ଯେ ଆମର ପବିତ୍ର ମନ୍ଦିର ସବୁକୁ ଯାଉଥିବା ଗଳିଗୁଡିକ କଣ ଏଭଳି ଭାବରେ ଅପରିଷ୍କାର ହେବା କଥା ? ସେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ଚାରିପଟେ ତ ଘର ସବୁ ତିଆରି ହୋଇଯାଇଛି ।

ଗଳିଗୁଡିକ ହେଉଛି ଅତି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅଙ୍କାବଙ୍କା । ଯଦି ଆମର ମନ୍ଦିର ସବୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ମଡେଲ ନ ହୁଏ, ତେବେ ଆମର ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ କିଭଳି ହେବ ? ଆମର ମନ୍ଦିର ଗୁଡିକ କଣ ପବିତ୍ରତା, ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଓ ଶାନ୍ତିର ମନ୍ଦିର ହୋଇ ପାରିବ ଇଂରେଜମାନେ ଭାରତ ଛାଡିବା ସହିତ । ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କଂଗ୍ରେସ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ସହ ଏକମତ ଯେ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ପରେ ବିଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ଏହା ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପଡିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସହରରେ ଦୁଇଟି ମଣ୍ଡଳ ଥାଏ । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି କ୍ୟା□ନମେ□ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି ସହର । ସହର ଆବର୍ଜନାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ଆମେ ସବୁ ଲୋକ ସାଧାରଣତଃ ସହରୀଜୀବନ ସହ ପରିଚିତ । କିନ୍ତୁ, ଯଦି ଆମେ ସହରୀଜୀବନ ଚାହିଁବା ତେବେ ଆମେ ସରଳ ସହଜ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କେବଳ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ଏହା ଭାବିଲେ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ ଯେ ବମ୍ବେର ଗଳିମାନଙ୍କରେ ଚାଲିଲା ବେଳେ ଲୋକମାନେ ସବୁବେଳେ ଭୟରେ ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ ବଡ ବଡ ଅଟାଳିକାମାନଙ୍କ ଉପରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଛେପ ପଡୁଥିବ । ମୁଁ ରେଳରେ ଅନେକ ଯାତ୍ରା କରିଛି । ମୁଁ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଯାତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର କଷ୍ଟ ଦେଖିଛି । କିନ୍ତୁ ଏଥିଲାଗି ଆମେ କେବଳ ରେଳ ପ୍ରଶାସନକୁ ଦୋଷ ଦେଇପାରିବା ନାହିଁ । ଆମେ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ମୌଳିକ ତ□ ଜାଣିନାହେଁ, ଆମେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଛେପ ପକାଉଛୁ । ଏପରିକି କ୍ୟାରେଜ ଚଟାଣରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଛେପ ପକାଉଛୁ ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକମାନେ ଶୋଇଥାନ୍ତି । ରେଳଡବାକୁ କିପରି ଉପଯୋଗ କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା

କରୁ ନାହୁଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ରେଳଡବା ଭିତରେ ଅନେକ ଆବର୍ଜନା ପଡି ଯାଉଛି । ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନେ, କମ୍ ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଡରେଇ ରଖୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି ।

କେତେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ଭଲ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଇଂରେଜୀ ଭାଷା କହୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନର ଫୋକ୍‌ଜ୍ୟାକେଟ ମଧ୍ୟ ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବସି କରି ଯିବା ନିଜର ଅଧିକାର ବୋଲି ସେମାନେ ଦାବୀ କରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏହା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିଛି ଏବଂ ଆପଣମାନେ ଏହା ଉପରେ କହିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ହୃଦୟ ଖୋଲି ଆଜି କହୁଛି । ସ୍ୱାୟ□ଶାସନ ଆଡକୁ ପ୍ରଗତି କଲାବେଳେ ଆମକୁ ଏହିସବୁ ସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ଆଣିବାକୁ ପଡିବ । ମୁଁ ଏଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ସଂପର୍କରେ କହିବି । ଗତକାଲି ଅଧିବେଶନରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିଥିବା ମହାମହିମ ମହାରାଜା ଭାରତରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ବକ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ଭି□ପ୍ରସ୍ତର ସ୍ଥାପନ କଲାବେଳେ ଏହି ମହାନ ପେଣ୍ଡାଲରେ କଣ ସବୁ ଘଟିଥିଲା ? ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଏକ ଅତି ଜାକଜମକ, ଏଥିରେ ପ୍ୟାରିସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ ଏଠାରେ ନିୟୁତାଧିକ ଗରିବମାନଙ୍କୁ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିଥିବା ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ସହ ତୁଳନା କରିବି । ମୁଁ ଏହି ଧନୀ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି । ଭାରତରେ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ ନାହିଁ ଆପଣ ଯଦି ଏହି ଅଳଙ୍କାର ତ୍ୟାଗ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଲାଗି ଏହା ରଖିବାକୁ ପଡିବ । ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ରାଜାଙ୍କର ଏହା ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ । ଲର୍ଡ ହାର୍ଡିଙ୍ଗ୍ ମଧ୍ୟ ଏହା ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ଏହା କେବଳସମ୍ରାଟଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଜର ଆନୁଗତ୍ୟ ଦେଖାଇବାକୁ ଯାଇ ସେ ଏହା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସବୁ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ ନିଜେ ପିନ୍ଧି ପକାଉଛନ୍ତି ।

ନିଜ ଜୀବନର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରତି ସାଲିସ କରି ମୁଁ ଆଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରାଜା ଜର୍ଜଙ୍କ ଏକ ବା□ା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବି, ଯେ ସେ ସେଭଳି କିଛି ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ସାର୍, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଭାରତର କୌଣସି ଏକ ସହରରେ କୌଣସି ମହାନ ପ୍ରାସାଦ ଗଢି ଉଠିବା ଶୁଣିଲେ ବ୍ରିଟିଶ ଇଣ୍ଡିଆ ହେଉ ବା ଭାରତ, ମୁଁ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଉଠେ ଏବଂ କୁହେ ଓଃ ଏହି ଅର୍ଥ ଯାହା କୃଷିରୁ ଆସୁଛି । ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ୭୫ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ହେଉଛନ୍ତି ଚାଷୀ ଏବଂ ମିଃ ହିଗିନ ବୋଥାମ୍ ନିଜ ଭାଷାରେ କହିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଏଭଳି ଲୋକ ଯେଉଁମାନେ ଗୋଟିଏ ଶସ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛନ୍ତି । ଆମର ମୁକ୍ତି କେବଳ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ ହାସଲ ହୋଇପାରିବ । ଓକିଲ, ଡାକ୍ତର, ଧନୀ ଜମିଦାରମାନେ କେହି ଏହା ହାସଲ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବ□ମାନ, ବିଗତ ଦୁଇ ଦିନ ଧରି ସମସ୍ୟା ଆମର ମନକୁ ବିଚଳିତ କରୁଛି ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ କହିବି । ଭାଇସରାୟ୍ ବନାରସର ଗଳିମାନଙ୍କ ଦେଇ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଆମେ ଅନେକ ଉତ୍କଣ୍ଠାର କ୍ଷଣ ବିତାଇଛୁ । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଡିଟେକ୍ଟିଭ ସବୁ ମୁତୟନ କରାଯାଇଥିଲେ । ଆମକୁ ଭୟଭୀତ କରାଯାଇ ଥିଲା । ଆମେ ଆମକୁ ପଚାରୁଥିଲେ ଏତେ ଅବିଶ୍ୱାସ କାହିଁକି ? ଏହା କଣ ଭଲ କଥା ନୁହେଁ କି ଏପରିକି ଲର୍ଡ ହାର୍ଡିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ମୃତ ଭଳି ବଂଚି ରହିବା ତୁଳନାରେ ମରିଯିବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ଏଭଳି ଡିକେକଟିଭ ମାନଙ୍କୁ ମୁତୟନ କରିବା କାହିଁକି ଦରକାର ହେଲା । ଆମେ ଦୁଃଖ କରୁ, ରାଗୁ ବା ବିରୋଧ କରୁ କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏହା ଭୁଲିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଆଜି ଭାରତ ଅନେକ ଅରାଜକଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଜଣେ ଅରାଜକ କିନ୍ତୁ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ଆମ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ଅରାଜକ ରହିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଯଦି ଏମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହ□ିପାରେ ତାହେଲେ ମୁଁ କହିବି ଯେ ଦେଶରେ ଅରାଜକତାବାଦର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ଯଦି ଭାରତ ଜଣେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀକୁ ପରାସ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ, ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଭୟର ପ୍ରତିଛବି । ଯଦି ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ଓ ଭୟ କରୁ, ତାହେଲେ ଆମେ କାହାକୁ ଭୟ କରିବା ନାହିଁ । ମହାରାଜ, ଭାଇସରାୟ, ଡିଟେକ୍ଟିଭ ବା ସମ୍ରାଟ ଜର୍ଜ କେହି ନୁହେଁ । ଦେଶପ୍ରେମ ଲାଗି ମୁଁ ଅରାଜକ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ କରେ । ଦେଶପାଇଁ ଜୀବନଦେବାକୁ ଆଗେଇ ଆସୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସାହସୀକତାକୁ ମୁଁ ସମ୍ମାନ କରେ । ବ□ମାନ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବି ମାରିବା କଣ ସମ୍ମାନଜନକ ? ହତ୍ୟାକାରୀଙ୍କ ଖଣ୍ଡାକୁ କଣ ସମ୍ମାନଜନକ ମୃତ୍ୟୁର ଅଗ୍ରଦୂତ ବୋଲି କହିବା ଠିକ୍ ? ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୁଁ ଏହା ମନା କରିବି ।

ଏଭଳି ସବୁ ପଦ୍ଧତି ଲାଗି କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଓ୍ୱାରେ□ ନାହିଁ । ଭାରତର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଯଦି ମୁଁ ଚାହିଁବି ଯେ ଇଂରେଜମାନେ ଭାରତରୁ ଯିବା ଦରକାର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଶରୁ ବିତାଡନ କରାଯିବା ଦରକାର ତେବେ ମୁଁ ଏହା ଘୋଷଣା କରିବାରେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିବି ନାହିଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ଏହି ବିଶ୍ୱାସର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ

ମୁଁ ମରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ଆଶା କରୁଛି । ତାହା ମୋ ମତରେ ଏହା ହେବ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ମୃତ୍ୟୁ । ବୋମା ଫୋଫାଡୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଥମେ ଷଡଯନ୍ତ୍ର କରିଥାଏ, ସେ ଖୋଲାରେ ଆସିବାକୁ ଭୟ କରେ ଏବଂ ଧରାପଡିଲେ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ମୋତେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ଆମେ ଏହା ନ କରିବା, ଯଦି କିଛି ଲୋକ ବୋମା ଫୋଫାଡିବେ ନାହିଁ ଆମେ ବିଭାଜନ ଆନ୍ଦୋଳନ ପାଇଁ ଯାହା ହାସଲ କରିଛେ ତାହା କେବେ ହେଁ ପାଇ ପାରିନଥାନ୍ତେ । ଏହା ମୁଁ ବଙ୍ଗଳାରେ କହିଥିଲି ଯେତେବେଳେ ମିଃ ଲୟେନସ୍ ବୈଠକରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ମୁଁ ଯାହା କହିଛି ତାହା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଯଦି ମୋତେ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ କୁହାଯିବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମାନିବି । (ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଆଡକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରି) ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି । ଯଦି ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ମୁଁ ସେଥିରେ ଦେଶ ସେବା କରିପାରିବି ନାହିଁ, ମୁଁ ତାହେଲେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବନ୍ଦ କରିବି । (କୁହନ୍ତୁ, କୁହନ୍ତୁ ବୋଲି ଲୋକମାନେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ) (ଅଧ୍ୟକ୍ଷ : ଅନୁଗ୍ରହ କରି ନିଜ ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖନ୍ତୁ) । ମୁଁ ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି ଏବଂ ସହଜରେ (ଆଉ ଏକ ବିରୋଧ) ବନ୍ଧୁଗଣ, ଏହି ଅନ୍ତରାୟର ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଯଦି ମିସେସ୍ ବେସାନ୍ତ ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଏହା ସୁପାରିଶ କରିବେ ଯେ ମୁଁ ବନ୍ଦ କରିବା ଉଚିତ୍ । ତେବେ ସେ ଏହା କରିବେ କାରଣ ସେ ଭାରତକୁ ଏତେ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେ ଏହା ବିଚାର କରନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କ ଆଗରୁ ଭୁଲ କରୁଛି ବୋଲି ଭାବିବି । ତାହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସହଜରେ କହିବି ଯେ ମୁଁ ଦେଶରୁ ଆଶଙ୍କା ଓ ସନ୍ଦେହର ବାତାବରଣ ଦୂର କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯଦି ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହ□ିବାକୁ ଚାହିଁବା ତାହେଲେ ଆମକୁ ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଖୋଜିବାକୁ ପଡିବ ଯାହା ପାରସ୍ପରିକ ପ୍ରେମ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହେବ । ଏହା ଭଲ ହେବ ନାହିଁ କି ଆଜି ଆମେ ଏହି କଲେଜର ଛାୟାତଳେ ଏହା କହିବା ଯେ ଆମେ ନିଜ ଘରେ ମଧ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଦରକାର । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଆମେ ଏହିସବୁ କଥା ଆମେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ କହିବା ଦରକାର । ଏହାସବୁ ମୁଁ ଅତି ଭଲ ଭାବରେ କରିଛି । ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ଏଭଳି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଆଲୋଚନା କରୁନାହାନ୍ତି । ଏଭଳି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ସେମାନେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ମୋ ଦେଶର ନାମ ମୋ ପାଇଁ ଏତେ ପ୍ରିୟ ଯେ ମୁଁ ମୋର ବିଚାରଧାରା ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ଏବଂ କହୁଛି ଯେ ଦେଶରେ ଅରାଜକତା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ଚାଲ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ଆମର ଶାସକ ମାନଙ୍କୁ କହିବା ଏବଂ ଫଳାଫଳ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଯଦି ଆମର କଥା ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଅପବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଅତି ମାତ୍ରାରେ ସିଭିଲ ସର୍ଭିସ ଉପରେ ମୁଁ କିଛି ଦିନ ତଳେ କହିଥିଲି ।

ସିଭିଲ ସର୍ଭିସ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ସହ ମୋର କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମାନତା କିଛି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେ ମୋ ସହିତ ଯେଭଳି କଥା ହେଉଥିଲେ ତାହାକୁ ମୁଁ ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହି ପାରୁନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ମିଃ ଗାନ୍ଧୀ, କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଯଦି ଆପଣ ଧରି ନିଅନ୍ତି ଯେ ଆମେ ସବୁ ସିଭିଲ ସେବକ ହେଉଛୁ ଖରାପ ଏବଂ ଆମେ ଶାସନ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦବାଇ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ. ମୁଁ ନା କହିଲି । ତେବେ, ଯଦି ଆପଣ ଯଦି ସୁଯୋଗ ପାଇବେ, ତେବେ ସିଭିଲ ସେବା ସପକ୍ଷରେ କିଛି କୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଏଠାକୁ କିଛି କହିବାକୁ ଆସିଛି । ହଁ, ଭାରତୀୟ ସିଭିଲ ସେବାର ଅନେକ ସଦସ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଚିନ୍ତାହୀନ ଭାବରେ ଏକଛତ୍ରବାଦ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଅନେକ ବିଶ୍ଲେଷଣ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି । ମୁଁ ଏସବୁ କଥା ମଂଜୁର କରୁଛି, ଏହା ମଧ୍ୟ ମଂଜୁର କରୁଛି ଯେ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ଭାରତରେ ରହିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ଅବନତି ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ତେବେ ଏଥିରୁ ଆମେ କଣ ଜାଣିବାକୁ ପାଉଛୁ ? ସେମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଭଦ୍ରଲୋକ ଥିଲେ ଏବଂ ଯଦି ସେମାନେ ନିଜର କିଛି ନୈତିକତା ହରାଇ ବସିଥାନ୍ତି ଏହା ମଧ୍ୟ ଆମର ପ୍ରତିଫଳନ କରେ (ଜୋର ଶୁଭୁଛି ନାଁ) । କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ ଭାବନ୍ତୁ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କାଲି ଭଲ ଥିଲା ଏବଂ ମୋ ସହିତ ସଂଯୋଗରେ ଆସିବା ପରେ ଖରାପ ହୋଇଯାଇଛି ତାହେଲେ ନିଜର ଅବନତି ପାଇଁ ସେ ଦାୟୀ, ନା ମୁଁ । ଭାରତକୁ ଆସିବା ପରେ ସେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଚାଟୁକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘେରି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ତାହା ସେମାନଙ୍କ ନୈତିକତା ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛି । ବେଳେବେଳେ ଦୋଷ ନିଜ ଉପରେ ନେବା ମଧ୍ୟ ଭଲ । ଯଦି ଆମେ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ଚାହିଁବା, ତେବେ ତାହା ଆମକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଆମକୁ ସେମାନେ ସ୍ୱାୟ□ ଶାସନ ଦେବେ ନାହିଁ । ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଓ ବ୍ରିଟିଶ ଦେଶର ଇତିହାସ ଦେଖନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେବା ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ବୋୟର ଯୁଦ୍ଧରୁ ଯାହା ଶିଖିବା କଥା ଶିଖନ୍ତୁ । କିଛି ବର୍ଷ ତଳେ

ଯେଉଁମାନେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶତ୍ରୁ ଥିଲେ ସେମାନେ ଆଜି ବନ୍ଧୁ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ନୂଆ ନୁହେଁ । ଏହାର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଦିନଠାରୁ ମାଲବ୍ୟଜୀ ମୋତେ ଏହା ସହ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ଯଦି କିଛି ପରିବ□ନ ହୋଇଥାଏ ତାହା ସେଥିରେ ସଂଗଠନ ହିଁ ସୁଦୃଢ ହୋଇଛି ଏବଂ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ମୋର ସମ୍ମାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଗତି ସହିତ ଧର୍ମର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଗତି ହେବ । ଏହା ହେଉଛି ପଣ୍ଡିତ ମାଲବ୍ୟଜୀଙ୍କର ବିଚାରଧାରା । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବେ ଏବଂ ତାହାର ଉ□ମ ଉପଯୋଗ ମଧ୍ୟ କରିବେ ତଥା ଧର୍ମର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରିବେ ନାହିଁ । ଏକ ପ୍ରସାରିତ ମାନସର ଧର୍ମ ସବୁ ଧର୍ମକୁ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ସାମିଲ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ । ବ□ମାନ ହେଉଛି ଲୋକମାନ୍ୟ ତିଳକଙ୍କ ବର୍ଷପୂ□ ଏବଂ ମୁଁ ଏଠାରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ଦିଗ ଉପରେ କହିବାକୁ ଆସିଛି । ମୁଁ ଲୋକମାନ୍ୟଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଶକ୍ତି ଉପରେ କହିବି ନାହିଁ । ସେ ସଂପର୍କରେ କହିବା ପାଇଁ ମୋର ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏଠାରେ ତିଳକ ମହାରାଜ ଧର୍ମ ଉପରେ କଣ କହିଥିଲେ ତାହା ଉପରେ କହିବି । ଆପଣ ଏହା ଜାଣିବା ଉଚିତ ଯେ ହରିଜନ ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲୋକମାନ୍ୟଙ୍କ ହୃଦୟରେ କରୁଣା ଭରି ରହିଥିଲା । ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାବ ବିନିମୟ ସମୟରେ ସେ କହୁଥିଲେ ଯେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ମଧ୍ୟ, କାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ସତ୍ୟ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ଯଦି ଏକ ତରାଜୁରେ ଗୋଟିଏ ପଟେ ସତ୍ୟକୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପଟେ ଅବଶିଷ୍ଟ ସବୁ କିଛି ରଖି ମପାଯାଏ ତେବେ ସତ୍ୟ ଭାରି ପଡିବ । ଧର୍ମନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବେଦ, ପୁରାଣ ବା ଇତିହାସରେ କୌଣସି ପଣ୍ଡିତ କିଛି ଲେଖା ହୋଇଥିବା ବାହାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ସଂପର୍କରେ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ହିଁ ଏହାର ଏକଚାଟିଆ ନେଇଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ଆମ ଧର୍ମରେ ଅନେକ କିଛି ଲେଖାଯାଇଛି ଯାହା ଅନ୍ୟ ଧର୍ମରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଯଦି, ଆମେ ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦେଶରୁ ବିଲୋପ କରିଦେବା ତାହେଲେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଦେଶରୁ ଲୋପ ପାଇଯିବ । ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଓ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ଏହା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଦିନ ପରେ ଦିନ ବଢୁଛି ଏବଂ ନଅ ମାସର ବିସ୍ତୃତ ଭ୍ରମଣ ପରେ ମୁଁ ଏହା ଅଧିକ ଦୃଢତାର ସହ କହିପାରୁଛି। ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ଶଙ୍କର ଧ୍ରୁବ କାଶୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗୀତା ଉପରେ କିଛି କହିବାକୁ ମୋତେ କହିଥିଲେ । ମୁଁ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ଏହି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି । ତାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ସନ୍ଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏଭଳି ବିଷୟ ଉପରେ କହିବା ଅଧିକାର କଣ ମୋ ଭଳି ଜଣେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଛି ? ମୋ ପାଖରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ନାହିଁ କି ଆମର ଧର୍ମ ଉପରେ ମୁଁ ସେଭଳି ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଅଧ୍ୟୟନ ମଧ୍ୟ କରିନାହିଁ । ପଣ୍ଡିତ ମାଲବ୍ୟଙ୍କର ସେହି ପ୍ରତିଭା ରହିଛି । ସର୍ଦ୍ଦାର ବଲ୍ଲଭଭାଇ ପଟେଲ ନିଜର ଅସାଧାରଣ ଢଙ୍ଗରେ ମୋତେ ଆଜି ସକାଳେ ପଚାରିଲେ ତାଙ୍କ ଓ ମୋ ଭଳି ସଫେଇବାଲା, ଚାଷୀ ଓ ବୁଣାକାରମାନଙ୍କୁ କାଶୀଭଳି ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ସହରରେ ଏବଂ ମାଲବ୍ୟଜୀ ଓ ଧ୍ରୁବଜୀଙ୍କ ଭଳି ବିଦ୍ୱାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଅଡୁଆ ଲାଗୁ ନାହିଁ କି । ତାଙ୍କ କଥା ହେଉଛି ଅବଶ୍ୟ ସତ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସିନାହିଁ ଅଧିକ କିଛି ଜାଣିଛି ବୋଲି ଛଳନା କରି । କିନ୍ତୁ ଏହା କହିବାକୁ କି ମୁଁ ଓ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ଭଳି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଗୀତା କଣ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛି । ଆପଣ କ୍ଷଣିକ ମାତ୍ର ଭାବିପାରିବେ ନାହିଁ କି ଗୀତାର ପ୍ରଭାବ ସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କ ଉପରେ ଜେଲରେ ଥିବାବେଳେ ପକାଇଛି । ମୁଁ, ଏହା କହିବି ଯେ ୟେରୱାଡା ଜେଲରେ ଥିଲାବେଳେ ଏହା ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ଏପରିକି ମାଂସ ଓ ପାନୀୟ ଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଦେଇଥିଲା । ମୌଳିକ ଗୀତା ପଢିବା ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତ ଶିଖିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ପଣ୍ଡିତ ସଭୋଲେକର ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ଏହାଥରେ ଆରମ୍ଭ କରିବାପରେ ତାହା ତାଙ୍କ ହାତରୁ କେବେ ହେଁ ଖସି ନଥିଲା ।

ଏହା ତାଙ୍କୁ ସକାଳରୁ ସଂଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖୁଥିଲା । ଏହା କର୍ମହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଭଳି ନଥିଲା ବରଂ ତାଙ୍କର ଗଭୀର ଆରାଧନାର ଫଳ ଥିଲା, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାଇବେଲ, ମୁସଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୋରାନ ଭଳି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଉ କଣ ବହି ହୋଇପାରେ ? ଆମେ ଆମକୁ ପଚାରିବା ଏହା କଣ ବେଦ, ନା ଭାଗବତ୍, ନା, ଦେବୀ ପୁରାଣ, ନା । ପିଲାବେଳେ ମୁଁ ଏକ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲି ଯାହା ମୋତେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରାଇବ । ବେଦ ତାହା କେବେ ହେଁ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । କାରଣ ତାହା ପଢିବାକୁ ହେଲେ କାଶୀ ଭଳି ସ୍ଥାନରେ ୧୫/୧୬ ବର୍ଷ ସମୟ ଲାଗିବ । କିନ୍ତୁ ୭୦୦ ପ୍ରାୟ ଶ୍ଳୋକକୁ ନେଇ ଗୀତା ହେଉଛି ସମସ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ

ଉପନିଷଦର ନିର୍ଯ୍ୟାସ । ତେଣୁ ମୁଁ ଗୀତା ଉପରେ ନିଷ୍□ା ନେଲି । ଗୀତା ପଢିବା ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତ ଶିଖିଲି । ଆଜିକାଲି ଗୀତା ମୋ ପାଇଁ କେବଳ ବାଇବେଲ କି କୋରାନ ଭଳି ନୁହେଁ । ଏହା ମୋର ମାଆ ଭଳି । ମୁଁ ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବା ମୋର ମାଆଙ୍କୁ ହରାଇଥିଲି । ଏହି ଶାଶ୍ୱତ ମାଆ ମୋ ପାଇଁ ସେହି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିଛି । ସେ ପରିବ□ିନ ହୋଇନାହିଁ କି ମୋତେ ବିଫଳ ମଧ୍ୟ କରିନାହିଁ । ମୁଁ ଦୁଃଖ ବା ଅବସାଦରେ ଥିବା ବେଳେ ମୁଁ ତାଠାରେ ଆଶ୍ରୟ ନିଏ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ବେଳେ ମୁଁ ଅନେକ ବିରୋଧି ମତବାଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି । ଅନେକ ମୋତେ କୁହନ୍ତି ଆଜିକାଲି ସମାଜରେ ଯେଉଁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ପ୍ରଥା ଚାଲିଛି ତାହା ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ କୌଣସିଠାରେ ଅନୁମୋଦିତ ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ବିଲୋପ ପାଇଁ ମୋର ଉଦ୍ୟମକୁ ସେମାନେ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ କେତେକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ହିଁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଅଂଗ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି ।

ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ କେଉଁ ମତ ଗ୍ରହଣ କରିବି ? ବେଦ ଓ ସ୍ମୃତି ମୋ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇ ନଥିଲେ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ମାଆର ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲି ମା ହସିକରି ଉ□ର ଦେଉଥିଲେ, ନବମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଛି ତାହା କେବଳ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ବରଂ ସମାଜର ଦଳିତ ନିଷ୍ପେସିତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଆଶ୍ୱାସନା ଦୃଢ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ମାଆର ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ସନ୍ତାନ ହେବାକୁ ପଡିବ । ଅମାନିଆ ନୁହେଁ; ଅନେକ ସମୟରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଉଛି ଯେ ଗୀତା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ପାଠ ।

ମୋ ମତରେ ଏହି ସମାଲୋଚନା ହେଉଛି ଭି□ିହୀନ । ଗୀତା ଲୋକମାନ୍ୟଙ୍କୁ ଏନସାଇକ୍ଲୋପିଡିଆ ଭଳି ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଶିକ୍ଷା ଲାଭରୁ ବାହାରକୁ ଆଣିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଫଳରେ ସେ ଏକ ମହାନ ଆଲୋଚନାତ୍ମକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମତରେ ଗୀତା ହେଉଛି ସତ୍ୟର ଭଣ୍ଡାର । କିନ୍ତୁ ତାହା ଏକ ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କୁ ଦୂରେଇ ନିଏ ନାହିଁ । ଯଦି ଆପଣ ପୁରା ୧୮ ଅଧ୍ୟାୟକୁ କଷ୍ଟକର ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି ତାହେଲେ କେବଳ ପ୍ରଥମ ତିନି ଅଧ୍ୟାୟ ପଢନ୍ତୁ । ସେଥିରୁ ଆପଣ ଗୀତାର ମର୍ମ ସାର ମୋଟାମୋଟି ପାଇଯିବେ । ଏପରିକି, ଏହି ତିନି ଅଧ୍ୟାୟକୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ମାତ୍ର କେତୋଟି ପଂକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କରି ପଢି ପାରିବେ । ଗୀତାରେ ତିନୋଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ସବୁ ବାଦକୁ ତ୍ୟାଗ କରି କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କ ଶରଣ ନିଅ । ତେଣୁ ଗୀତା ଯେ କେତେ କଠିନ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି ତାହା ଭି□ିହୀନ ବୋଲି ଆମେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ କହିପାରିବା । ଗୀତା ହେଉଛି ସାର୍ବଜନୀନ ମାଆ । ସେ କାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରେ ନାହିଁ । ତାର ଦ୍ୱାର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲା । ଜଣେ ଗୀତା ଭକ୍ତ କେବେ ଜାଣେ ନାହିଁ ଯେ ଅବସାଦ କଣ । ସେ ସବୁବେଳେ ଆନନ୍ଦ ଓ ଶାନ୍ତିରେ ରୁହେ । ଶାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ କେବଳ ଭକ୍ତ ପାଇଁ ନୁହେଁ ସମାଲୋଚକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ । ଏହା ସବୁ ବିନମ୍ରଙ୍କୁ ମିଳେ ଯେ ଭକ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱାସର ସହ ତାହାର ଆରାଧନା କରେ । ଏଭଳି କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ଭକ୍ତିର ସହ ଆରାଧନା କରି ମଧ୍ୟ ନିରାଶ ହୋଇଥାଏ । ଆମର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣାରେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷାରେ ସଫଳ ନ ହେଲେ ନିରୁତ୍ସାହ ହୋଇ ପଡୁଛନ୍ତି । ଗୀତା ସେମାନଙ୍କୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି ।

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଭାବରେ ମୁଁ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଘୋଷଣା କରିବି ଯେ ଗୀତା ସବୁବେଳେ ମୋତେ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥାଏ । ଯଦି କେହି ମୋତେ କୁହେ କି ଏହା ହେଉଛି ମୋର ଅବସାଦ ମୋର ଉ□ର ହେବ ମୁଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ଧର୍ଣ୍ଣାଢ୍ୟ ସଂପଦ ଭାବରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବି । ମୁଁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏହି ଉପଦେଶ ଦେବି କି ସେମାନେ ସକାଳେ ଗୀତା ପଢି ଦିନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ୍ । ମୁଁ ହେଉଛି ତୁଳସୀ ଦାସଙ୍କ ଭକ୍ତ । ରାମ ନାମର ମହତ୍ୱ ମୁଁ ସବୁ ବେଳେ ପ୍ରଶଂସା କରେ । ମୁଁ ଏଠାରେ ଆପଣଙ୍କୁ ତୁଳସୀ ଦାସଙ୍କ ଉପରେ କହିବାକୁ ଆସିନାହିଁ ବରଂ ଗୀତା ଉପରେ କହିବାକୁ ଆସିଛି । ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ ସହ ଗୀତା ପଢନ୍ତୁ । ସେ ଆପଣଙ୍କ ସବୁ ମନୋକାମନା ପୂରଣ କରିବେ । ଏହା କୌଣସି ମଜା କଥା ନୁହେଁ । ମୁଁ ପୁରା ଅଠର ଅଧ୍ୟାୟ ପଢିଛି ଓ ମନେ ରଖିଛି । ଏହା ଉଦ୍ୟମ କରିବା ନିରର୍ଥକ ନୁହେଁ । ଏଥିରେ ଏହାର ମଧୁର ସ୍ୱାଦ ଚାଖିଲେ ଆପଣ ଏଥପ୍ରତି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆସକ୍ତ ହେବେ । ଗୀତା ଅଧ୍ୟୟନ ଆପଣଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସହାୟତା କରିବ । ଏପରିକି ଏକାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟ । ତାହା କରିପାରିବେ ଆପଣ ନିର୍ବାଣ ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ହାସଲ କରିବେ । ଏହା କିଭଳି ଆଶୀର୍ବାଦର ବିଷୟ ବ□ମାନ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଏସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ବୁଝାଇବା ନିମନ୍ତେ କହିବି । ■■

** ସିଲେକ୍ଟେଡ ୱାର୍କ୍ସ ଅଫ୍ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ, ଭାଷଣରୁ ଉଦ୍ଧୃତ (ଷଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡ)*

ବାପୁଙ୍କ ବାଣୀରୁ ଶିକ୍ଷା

• ତୁଷାର ଗାନ୍ଧୀ

ଆଜିକାଲି ଆମେ ସବୁ ଆଡେ ଦୁର୍ନୀତି ହିଁ ଦୁର୍ନୀତି ଦେଖୁଛୁ । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ମାନକୁ ଆମେ ଭୁଲି ଯାଇଛୁ । କର୍ମକୁ ଧର୍ମ ବୋଲି ନଧରି ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ବୋଲି ଧରାଯାଉଛି । ଲୋକଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଯେଉଁ ଭଳି ଉପାୟରେ ହେଉ ଅର୍ଥ କମାଇବା । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବିବେ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ବିକ୍ରୟ କରିଦେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନିଜର ସମ୍ମାନ ଓ କ୍ଷମତା ସବୁକିଛିକୁ ଅପବିତ୍ର କରିଦେବ ।

ବାପୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ନୂତନ ଭାବରେ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସୁଥିବା ଅନ୍ତେବାସୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଉଥିଲା ପାଇଖାନା ସଫା କରିବା । ସେତେବେଳେ ପାଇଖାନା ଗୁଡିକରେ ଫ୍ଲସ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ପାଇଖାନା ସଫା କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା ପାଇଖାନା ଖାଲି କରିବା ତଥା ଧୁଆଧୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଳ ପରିଷ୍କାର କରିବା । ସେତେବେଳେ ପାଇଖାନା ଗୁଡିକ ବାଲଟି ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେଗୁଡିକ ବାହାରକୁ ନେଇ ଖାଲି କରିବାକୁ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଏହା ନିୟମିତ ଭାବରେ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଏଭଳି ଦାୟିତ୍ୱ ପଛରେ ବାପୁଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷର ଅହଂକାର ଦୂର କରିବା ଏବଂ ସଭ୍ୟତାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଦୁର୍ବଳ ଓ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କର ସେବା କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିନମ୍ରତା ଶିକ୍ଷା ଦେବା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀକୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଏହା ହିଁ ହେଉଛି କାରଣ ଆଜି ଆମେ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ବା ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଯାହା ପ୍ରଥମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାଉଁ ତାହା ହେଲା ସମ୍ମାନ ଓ ବିନମ୍ରତା । ସେବାଗ୍ରାମ ଆଶ୍ରମର ଗୋଟିଏ କାହାଣୀ ଉପରେ ଏଠାରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ । ବାପୁଙ୍କର ଜଣେ ଘନିଷ୍ଠ ସହଯୋଗୀ ଯେ କି ଜଣେ ଧନୀ ଶିଳ୍ପପତି ଥିଲେ ସେ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରକୁ ନେଇ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ପାଠପଢା ସଂପନ୍ନ କରି ବିଦେଶରୁ ସଦ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାବ□ନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନୂତନ ନୂତନ ବିଚାରଧାରା ତାଙ୍କ ମନରେ ଆସୁଥିଲା । ସେପାରିବାରିକ ବ୍ୟବସାୟରେ ଯୋଗ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଶ ପାଇଁ କିଛି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ପିତା ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ବାପୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରକୁ ସଠିକ ମାର୍ଗ ଦେଖାଇ ପାରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ପୁଅକୁ ନେଇ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇଥିଲେ । ବାପୁ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ । ବାପୁ ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରମରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ସେ ପରଦିନଠାରୁ ପାଇଖାନା ଅବଶ୍ୟ ସଫା କରିବେ ।

ଜଣେ ଅତି ଅନୁଗତ ଓ ବିନମ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି

ହୋଇଥିବାରୁ ଏହି ଯୁବକ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିଥିଲେ । ସପ୍ତାହ ପରେ ସେ ବାପୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ କହିଲେ "ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ସପ୍ତାହ ଧରି ପାଇଖାନା ସଫା କଲିଣି । ମୋତେ ବ□ମାନ ଆଉ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ । "ବାପୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପାଇଖାନା ସଫା କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରୀ ରଖିବା ପାଇଁ କହିଲେ । ମାସେ ବିତିଗଲା ଏବଂ ସେ ଭାବିଲେ କି ତାଙ୍କ ମେଧାର ଅପ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ, ସେ ବାପୁଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା କରି ପାରୁନଥିଲେ ଏବଂ ପାଇଖାନା ସଫା କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଚାଲିଲେ । ଶେଷରେ ସେ ବାପୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ "ମୁଁ ବ□ମାନ ପାଇଖାନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲିଣି । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ଯେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଅସମ୍ମାନଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କିନ୍ତୁ ବ□ମାନ ମୁଁ ସେଥିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲିଣି । କିନ୍ତୁ, ବାପୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଓ ସମର୍ଥ । ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଭାରତ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ଦିଗରେ କାମ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣ କେବେ ଅନୁମତି ଦେବେ ?" ବାପୁ ତାଙ୍କୁ ଉ□ର ଦେଲେ "ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ତୁମେ ବିଦେଶରେ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଛ ଏବଂ ତୁମେ ଭାବୁଛ ଯେ ତୁମେ ଭାରତ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ବଡ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମସ୍ୟା ଯଥା :- ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ, ବିକାଶ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ଏବଂ ନିରକ୍ଷରତା ହ୍ରାସ କରିବା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ । କିନ୍ତୁ, ତୁମେ ଅତି ବିନମ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡିକ କରି ନ ଶିଖିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତୃଭୂମିର ବାସ୍ତବିକ ସମସ୍ୟା ବୁଝିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ତୁମେ ବାସ୍ତବରେ କିଛି ଭିନ୍ନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଅ ତାହେଲେ ତୁମକୁ ଅହଂକାର ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତାହା କଲେ ହିଁ ତୁମେ ତୁଚ୍ଛ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଡିକର ମହତ୍ୱ ବାସ୍ତବରେ କେତେ ତାହା ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବ । ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଯଦି ବିନମ୍ରତ. ସମ୍ମାନର ସହ ସଂପନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ଶିଖିବ ତାହେଲେ ବଡ ବଡ ଦାୟିତ୍ୱ ସବୁ ତୁମପାଇଁ ଅତି ସହଜ ହୋଇଯିବ ।

କିଛି ବର୍ଷ ତଳେ ଆମେରିକା ଗଲାବେଳେ ମୁଁ ମୋର ଜଣେ ଗୋରା ଆମେରିକୀୟ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପୁତ୍ରକୁ ଭେଟିଥିଲି । ଯେମିତି ସମସ୍ତେ ପଚାରନ୍ତି ସେ ବଡ ହେଲେ କଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ବୋଲି ମୁଁ ପଚାରିଲି । ସେ କହିଲା ମୁଁ ଜଣେ ଆବର୍ଜନା ସଂଗ୍ରହକାରୀ ହେବି । ଏହି ଉ□ର ଶୁଣି ମୁଁ ଅବାକ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି । ମୋର ଚିନ୍ତା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ଯୁବକଟି ନିଜର କ୍ଷମତାକୁ ହେୟଜ୍ଞାନ କରୁଛନ୍ତି । ଆଜି ଏ ସଂପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳେ ମୁଁ ସେତେବେଳେ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ବିଚାରଧାରା ସଂପନ୍ନ ଥିଲା ବୋଲି ଭାବେ । ଆବର୍ଜନା ସଂଗ୍ରହକାରୀଙ୍କ ଓ ସଫେଇବାଲାଙ୍କ ବିନା ଗୋଟିଏ ଦୁନିଆ କଳନା କରନ୍ତୁ । ତୁରନ୍ତ, ଆପଣ ଅନୁଭବ କରିପାରିବେ ଏମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେବେ, ଆମେ ଏଭଳି କାମକୁ କାହିଁକି ଛୋଟ ଓ ଅସମ୍ମାନଜନକ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ?

୧୯୨୧ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୧ ତାରିଖ ଦିନ 'ୟଙ୍ଗ ଇଣ୍ଡିଆ'ରେ ବାପୁ ଲେଖିଥିଲେ "ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏଭଳି ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଯେଉଁଥିରେ ସେମାନେ ଶ୍ରମକୁ ଘୃଣା କରିବେ । ଦୁଃଖର କଥା ଏହି ଯେ ଆମର ପିଲାମାନେ ହାତର କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ଘୃଣାର ସହ କରୁଛନ୍ତି" । ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଦଂପ□ ଧାନୁବେନ ଓ ପ୍ରଭୁଭାଇ ଉପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟା ମନ୍ଦିରରେ ପଢିବାର ସୁଯୋଗ ମୋର ଥିଲା । ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମ□ସେରୀ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗୁଥିଲା ଏବଂ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଶ୍ରମ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ କଥା ସବୁ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିଆଯାଉଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ବାରଣ୍ଡା, ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଚଟାଣ ସଫା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ଏବଂ ପାଇଖାନା ସଫା କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ଚଟାଣ ଚମକିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ସଫା କରୁଥିଲୁ । ଏହା ଆମକୁ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲା । ଆମେ ପାଇଖାନା ସଫା କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆମେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରୁଥିଲୁ ଯେପରି ପାଇଖାନା ସବୁ ବେଳେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରୁହେ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଉପେଯୋଗ ହେଉଥିବା ତାହାକୁ ଆମେ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନତାର ସହ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲୁ । ଏଠାରେ ଯେଉଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆମେ ଶିଖୁଥିଲୁ ତାହା ହେଲା ଶ୍ରମକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ଏବଂ ସବୁ ପ୍ରକାର ଶ୍ରମ ସମ୍ମାନର ସହ କରିବା । ଆଜିକାଲି, ଯଦି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଷ୍କାର ରଖିବାକୁ କୁହାଯିବ ତେବେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଯେ ପିତାମାତା ମାନେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ବାହାର କରିବେ ଏବଂ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ବହିଷ୍କାର ଦାବୀ କରିବେ ।

ମ୍ୟାଡେଲିନ ସ୍ଲେଡ ବ୍ରିଟିଶ ନୌସେନାର ଆଡମିରାଲଙ୍କର ଝିଅ ଥିଲେ । ସେ ବାପୁଙ୍କ ଆହ୍ୱାନରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସବୁ ପ୍ରକାର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଛାଡି ବାପୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ରହିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ପରିବ□ନ ଆସିଥିଲା । ବାପୁ ତାଙ୍କର ନାମ ଦେଇଥିଲେ ମିରାବେହେନ । ତାଙ୍କର ଜୀବନରେ ପରିବ□ନ, ବାଲଟି ପାଇଖାନା ସଫା କରିବା ଏବଂ ଖାଲି କରିବାରୁ ଆରଂଭ ହୋଇଥିଲା । ପୂର୍ବବଙ୍ଗର ଦଙ୍ଗା ପ୍ରଭାବିତ ନୋଆକାଲି ଓ ଟିପେରା ଜିଲ୍ଲାରେ ଚାଲି କରି ଗଲାବେଳେ ବାପୁଙ୍କ ଶାନ୍ତି ଯାତ୍ରା ବିଫଳ

କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁସଲିମ୍ ଲିଗ୍‌ର ଧର୍ମାନ୍ଧ ଲୋକମାନେ ଗଳି ଗୁଡିକୁ ଜାଣିଶୁଣି ଅପରିଷ୍କାର କରୁଥିବା ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ବାପୁ ସାମନାରେ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାହାକୁ ଡେଇଁ କରି ଯାଉନଥିଲେ କି ଯାତ୍ରା ବନ୍ଦ କରୁନଥିଲେ କି ଲୋକଙ୍କୁ ମାର୍ଗ ପରିଷ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କହୁନଥିଲେ । ମଳ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାହାକୁ ନିଜେ ସଫା କରି ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଏହା ଦେଖି, ପରେ କେତେକ ଉଦ୍ୟମ ପରେ ବଦମାସ ଲୋକମାନେ ସେହି କୁକର୍ମରୁ ବିରତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହା ହେଉଛି ଶ୍ରମରସମ୍ମାନର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା ।

ଆଜିକାଲି ଆମେ ସବୁ ଆଡେ ଦୁର୍ନୀତି ହିଁ ଦୁର୍ନୀତି ଦେଖୁଛୁ । ଏହା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ମାନକୁ ଆମେ ଭୁଲି ଯାଇଛୁ । କର୍ମକୁ ଧର୍ମ ବୋଲି ନଧରି ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ବୋଲି ଧରାଯାଉଛି । ଲୋକଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଯେଉଁ ଭଳି ଉପାୟରେ ହେଉ ଅର୍ଥ କମାଇବା । ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବିବେ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ବିକ୍ରୟ କରିଦେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନିଜର ସମ୍ମାନ ଓ କ୍ଷମତା ସବୁକିଛିକୁ ଅପବିତ୍ର କରିଦେବ । ଆମେ ଯଦି ସମ୍ମାନ ଓ ସଚ୍ଚୋଟତାର ସହ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ତାହାହେଲେ ଆମେ ଗର୍ବର ସହ ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିପାରିବା । ୧୯୪୬ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୮ ତାରିଖ ଦିନ 'ହରିଜନ'ରେ ବାପୁ ଲେଖିଥିଲେ "ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମର ଶିକ୍ଷାଗତ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ମୋର ଦୃଢ ବିଶ୍ୱାସ । ଉପଯୋଗୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ଯେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧିମତାର ସହ ସଂପନ୍ନ କରାଯିବ ତାହା ବୌଦ୍ଧିକତାର ବିକାଶ ପାଇଁ ଭଲ ଭାବରେ ଏକ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି । ଏମିତିକି ବ୍ୟକ୍ତିର ବୁଦ୍ଧିମତାର ବିକାଶ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ତାହା ସନ୍ତୁଳିତ ବିକାଶ ହେବ ନାହିଁ, ବିସଂଗତ ବିକାଶ ହେବ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବଦମାସରେ ପରିଣତ କରିବ । ■■

** "ୱାନ ଇଣ୍ଡିଆଓ୍ୱାନ ପିପୁଲ" ମାଗାଜିନରେ ପ୍ରକାଶିତ ତୁଷାର ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଲିଖିତ "ଲେସନ୍ସ ଫ୍ରମ ବାପୁ"*

ପୃଷ୍ଠା୩୦ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ମହାଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବା ପାଇଁ । ଏହି ସୁଯୋଗ ଉପପୋଗ କରି ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦକ୍ଷ ଏବଂ ସଶକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ ।

କିନ୍ତୁ ବ□ମାନ ଆମର ସ୍ଥିତି ନୈରାଶ୍ୟଜନକ । ଏସିଆନ ଡେଭେଲପମେ□ ବ୍ୟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୨୪ଟି ଦେଶର ସୃଜନଶୀଳ ଉତ୍ପାଦ ସୂଚାଂକରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ୧୪ । ଏହି ୨୪ଟି ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ୨୨ଟି ଏସିଆ ପାସିଫିକ ଅ□ଳର । ଆମେରିକା ଓ ଫିନଲାଣ୍ଡକୁ ଏଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୈତିକ ଫୋରମ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ସର୍ବେକ୍ଷଣରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ବିଶ୍ୱ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା ସୂଚକାଂକରେ ୨୦୧୪-୧୫ ବର୍ଷରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ୭୧ । ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଏହା ୧୧ଟି କ୍ରମିକ ତଳକୁ ଖସିଛି । ବିଶ୍ୱ ବ୍ୟାଙ୍କର ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବସାୟିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱର ୧୮୯ଟି ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ୧୩୪ ।

ଏସିଆନ ଡେଭେଲପମେ□ ବ୍ୟାଙ୍କ ଭାରତର ଏପରି ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ନିୟମରେ ଜଟିଳତା, ବିଳମ୍ବ, ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ବେସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯାଇନଥିବା କାରଣ ଦର୍ଶାଇଛି । ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ପାରପାର୍ଶ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ । ଜ୍ଞାନର ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ୱ□ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ପଛୁଆ ତଥାପି ବ୍ୟାଙ୍କ ମତରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିବେଶରେ ମଧ୍ୟ ଦେଶ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଗତି କରିଛି ଯଦିଓ ନୂତନ କୌଶଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଓ ମାନବ ପୁଞ୍ଜି କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୪ଟି ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର ସ୍ଥାନ ୨୧ । ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟାଙ୍କ ମତରେ ସନ୍ତୋଷ ଜନକ କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱର ୧୦୦ଟି ଅଗ୍ରଣୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର କୌଣସି ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାୟତନ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ।

ଏପରି ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ପରିସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଭାରତ ଏକ ଜ୍ଞାନ ମହାଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବା ଦୁରୂହ ମନେହୁଏ । ଭାରତରେ ତରୁଣ ଶକ୍ତି, ଜୈବ ବିବିଧତା, ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ପ୍ରଚୁର ମାତ୍ରାରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ଏକ ପ୍ରମୁଖ କ□ାମାଲ ରପ୍ତାନିକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ରୂପେ ମାନ୍ୟତା ଲାଭ କରିଛି । ଦେଶର ସୁଯୋଗ ଅଭାବରୁ ଆମର ଦକ୍ଷ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିଦେଶକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ବିଦେଶର ଅନେକ ନୂତନ ତଥ୍ୟ ଉଦ୍ଭାବନ କରିଛନ୍ତି । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦେଶୀ ଅର୍ଥନୀତି ସେମାନଙ୍କ ଅବଦାନ ଯୋଗୁଁ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପାରିଛି । ତେଣୁ ମାନବ ସମ୍ବଳର ଉଚିତ ବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ଭାରତୀୟ ଜ୍ଞାନ ସମାଜ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନରେ ସଫଳ ସଂଗଠକ ହୋଇ ପାରିବ । ■■

** ଏମେରିଟସ ପ୍ରଫେସର,*

"ମେକ୍ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆ"- ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ

କେତେକ ନୂଆ ଭି ିଭୂମିଗତ ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବା ନୂଆ ସ୍ମାର୍ଟ ସିଟି ଓ ଶିଳ୍ପ କ୍ଲଷ୍ଟର ସୃଷ୍ଟି । ଭାରତକୁ ଏକ ବିନିର୍ମାଣ ହବ୍‌ରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷତା ସୃଷ୍ଟି ସକାଶେ ଯୁବକେନ୍ଦ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସକାଶେ ଯୋଜନା କରାଯାଉଛି ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୨୫ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୦୧୪ରେ 'ମେକ୍ ଇନ୍ ଇଣ୍ଡିଆ' ପଦକ୍ଷେପ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଯୋଜନାରେ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ଦେଶରେ ଅଧିକ ନିବେଶ ସୃଷ୍ଟି, ଉଦ୍ଭାବନକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ, ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପ□ିର ସୁରକ୍ଷା, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭି□ିଭୂମି ତିଆରି ଆଦି ଉପରେ ଏହିଯୋଜନାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଭାରତ ସହ ଯେପରି ବାଣିଜ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ ତାହାକୁ ମେକ୍ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆରେ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା ସେବା ସକାଶେ 'ଇବିଜ ପୋର୍ଟାଲ'- ଏକ ସିଙ୍ଗଲ ୱିଣ୍ଡୋ ଆଇଟି ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଜରିଆରେ ୨୪×୭ ଭି□ିରେ ଶିଳ୍ପ ଲାଇସେନ୍ସ ଓ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗ ବୁଝାମଣା ଚୁକ୍ତି ସକାଶେ ଆବେଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଅନ୍ୟଗୁଡିକ ହେଉଛି ଶିଳ୍ପ ଲାଇସେନ୍ସର ବୈଧତା ତିନି ବର୍ଷକୁ ବୃଦ୍ଧି, ବାଷ୍ପୀୟ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ସ୍ୱୟଂ ଘୋଷଣାନାମା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ଘୋଷଣାନାମା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକୁ କୁହାଯିବା, ଶିଳ୍ପଭି□ିକ ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ସାମଗ୍ରୀ ତାଲିକାର ପ୍ରମୁଖ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକୁ ବାଦ୍ ଦେବା, ସାମରିକ ତଥା ବେସାମରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦ୍ୱୈତ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀଗୁଡିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣମୁକ୍ତ କରିବା, ୩୧ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୪ ସୁଦ୍ଧା ଇ-ବିଜ ସହ ସମସ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଓ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ସେବାକୁ ସମନ୍ୱିତ କରିବା, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅନଲାଇନ କରିବା, ସରଳୀକରଣ ଓ ନିୟାମକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁବିଧାଜନକ କରିବା ସକାଶେ ସମସ୍ତ ବିଭାଗ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପରାମର୍ଶସମୂହ ପଠାଇବା, ଏକ ଏକକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ଅନଲାଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ କରିବା, ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ/ବିଭାଗର ୱେବ ପୋର୍ଟାଲରେ ଆବଶ୍ୟକ ତଥ୍ୟଗୁଡିକର ଯା□ ତାଲିକା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା, ଏକ ଏକକ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ରେଜିଷ୍ଟରରେ ବ୍ୟବସାୟ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ରେଜିଷ୍ଟରଗୁଡିକ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା, ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଅନୁମତି ବିନା କୌଣସି ଯା□ ନ ହେବା,

ସମସ୍ତ ଅଣଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ, ଅଣବିପଜ୍ଜନକ ବ୍ୟବସାୟ ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱୟଂ ଘୋଷଣାନାମା ପ୍ରଚଳନ।

ନୂଆ ଭି ିଭୂମି:

କେତେକ ନୂଆ ଭି□ଭୂମିଗତ ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି। ସେଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବା ନୂଆ ସ୍ମାର୍ଟ ସିଟି ଓ ଶିଳ୍ପ କ୍ଲଷ୍ଟର ସୃଷ୍ଟି। ଭାରତକୁ ଏକ ବିନିର୍ମାଣ ହବ୍‌ରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷତା ସୃଷ୍ଟି ସକାଶେ ଯୁବକୈନ୍ଦ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସକାଶେ ଯୋଜନା କରାଯାଉଛି। ସମସ୍ତ ଶିଳ୍ପ କରିଡର ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା, ସମନ୍ୱିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ଏବଂ ସେଗୁଡିକର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ସକାଶେ ଏକ ନୂତନ 'ଜାତୀୟ ଶିଳ୍ପ କରିଡର ବିକାଶ କ□ୃପକ୍ଷ' ଗଠନ କରାଯାଇଛି। ଦିଲ୍ଲୀ-ମୁମ୍ବାଇ ଶିଳ୍ପ କରିଡରର ଅଂଶ ବିଶେଷ ଥିବା ୫ଟି ସ୍ମାର୍ଟ ସିଟି :- ଧୋଲେରା, ଶେନ୍ଦ୍ରା-ବିଡକିନ, ଗ୍ରେଟର ନଏଡା, ଉଜ୍ଜୟିନୀ ଓ ଗୁରୁଗାଓଁର ବିକାଶ କରାଯାଉଛି। ତିନୋଟି ନୂଆ ଶିଳ୍ପଭି□କ ଇଲାକା: ତାମିଲନାଡୁର ପୋନ୍ନେରି, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର କ୍ରିଷ୍ଣାପାଟନାମ, କର୍ଣ୍ଣାଟକର ଟୁମକୁର ସକାଶେ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସହ ଚେନ୍ନାଇ- ବେଙ୍ଗାଲୁରୁ ଶିଳ୍ପ କରିଡରର ବିକାଶ। ଜାପାନ ସରକାରଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶିଳ୍ପ କରିଡର ସହ ଉ□ର ପୂର୍ବା□ଳ ରାଜ୍ୟଗୁଡିକୁ ସଂଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି। ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୂଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ କରିବା ଲାଗି ନୂଆ ଶିଳ୍ପ କ୍ଲଷ୍ଟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଉଛି। କୌଣସି ତରଳ ବର୍ଜ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ନିର୍ଗତ ନ ହେବା ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଏଫ୍ଲୁଏ□ ଟ୍ରିଟମେ□ ପ୍ଲା□ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ପୁନଃପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଜଳର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ପରିବ□ିତ ଶିଳ୍ପ ଭି□ଭୂମି ଉନ୍ନତିକରଣ ଯୋଜନ ଅଧୀନରେ ୨୧ଟି ଶିଳ୍ପଭି□କ ପ୍ରକଳ୍ପର ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଛି। ୧୭ଟି ଜାତୀୟ ନିବେଶ ଓ ବିନିର୍ମାଣ ଜୋନକୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ଦିଆଯାଇଛି। ଆଇଟି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତିକରଣ ଜରିଆରେ ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପ□ିଗତ ଅଧିକାରକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରାଯିବ; ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ମାନ ଓ ଅନଲାଇନ ଆବେଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରାଯିବ। ଜାତୀୟ ଡିଜାଇନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ(ଏନଆଇଡି), ଅହମ୍ମଦାବାଦକୁ ଜାତୀୟସ୍ତରରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପାଇଁ ଆଗତ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ବିଜ୍ଞପିତ କରାଯାଇଛି। ଏହା ଯୋଗୁ ଡିଜାଇନ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଏକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହେବା ସହ ଏହା ଡିଗ୍ରୀ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ, ଗବେଷଣାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇପାରିବ। ଦେଶରେ ଅଧିକ ୪ଟି ଏନଆଇଡି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଉଛି। ଭାରତୀୟ ଚମଡା ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଜରିଆରେ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ ସକାଶେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି। ହାଇଦ୍ରାବାଦ, ପାଟନା, ବାନୁର(ପଞ୍ଜାବ) ଓ ଅଙ୍କେଲେଶ୍ୱର (ଗୁଜରାଟ)ରେ ଜୋତା ଡିଜାଇନ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ୪ଟି ନୂଆ ଶାଖା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଛି।

ନୂତନ ସେକ୍ଟର

ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସରଳୀକରଣ କରାଯିବା ସହ ଏହା ଉପରେ ଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଛି। ଫଳରେ ଭାରତର ପ୍ରମୁଖ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା:- ପ୍ରତିରକ୍ଷା, ନିର୍ମାଣ ଓ ରେଳବାଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ସହ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ପ୍ରତିରକ୍ଷା ନୀତିର ସରଳୀକରଣ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ବୈଦେଶିକ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ପରିମାଣକୁ ୨୬ ପ୍ରତିଶତରୁ ୪୯ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି। ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୋର୍ଟଫୋଲିଓ ନିବେଶ ପରିମାଣକୁ ୨୪ ପ୍ରତିଶତ ଯାଏ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି। କେତେକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଓ ସ୍ୱଦେଶୀ କାରିଗରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଫଡିଆଇକୁ ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି। ପିପିପି ଜରିଆରେ ଉପସହରା□ଳ କରିଡର ପ୍ରକଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରେଳ ଭି□ଭୂମି ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ, କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ସକାଶେ ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ଏଫଡିଆଇକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି। ହାଇସ୍ପିଡ ଟ୍ରେନ ପ୍ରକଳ୍ପ, ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ମାଲପରିବହନ ଲାଇନ, ଟ୍ରେନ ସେଟ ଓ ଇଞ୍ଜିନ/କୋଚ ତିଆରି ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ, ରେଳବାଇ ବିଦ୍ୟୁତିକରଣ, ସିଗନାଲିଂ ସିଷ୍ଟମ, ମାଲପରିବହନ ଟର୍ମିନାଲ, ପାସେଞ୍ଜର ଟର୍ମିନାଲ, ରେଲୱେ ଲାଇନ/ ସାଇଡିଂ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଶିଳ୍ପପାର୍କରେ ଭି□ଭୂମି ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ମୁଖ୍ୟ ରେଳଲାଇନ ଓ ମାସ୍ ର୍‌ୟାପିଡ ଟ୍ରାନ୍ସପୋର୍ଟ ସିଷ୍ଟମକୁ ବିଦ୍ୟୁତିକରଣ ରେଳଲାଇନ ଓ ସଂଯୋଗ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଫଡିଆଇ ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ କରାଯାଇଛି। ନିର୍ମାଣ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଫଡିଆଇ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରହିଥିବା ନିୟମାବଳୀକୁ ସରଳୀକରଣ କରାଯାଇଛି।

ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ, ମେକ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆର ବାସ୍ତବ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ହେଉଛି ନିବେଶକାରୀମାନଙ୍କୁ ଭାରତ କିପରି ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରି ଦେଶର ବିକାଶ କରିପାରୁଛି। ଏହା କେବଳ ଏକ ପରମିଟ

ମଞ୍ଜୁରକାରୀ କ□ୃପକ୍ଷ ହେବନାହିଁ ବରଂ ଏକ ବାସ୍ତବ ବ୍ୟବସାୟିକ ସହଯୋଗୀ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ମେକ୍ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଜରିଆରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ପୁଞ୍ଜି ଖଟାଉଥିବା ନିବେଶକାରୀଙ୍କୁ ସହାୟତା ଦିଆଯିବ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିବେଶ କରୁଥିବା କମ୍ପାନୀଗୁଡିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଯିବ । ବିଶେଷ କରି କମ୍ପାନୀଗୁଡିକର ପ୍ରବେଶ କାଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ବିନିର୍ମାଣ ନୀତି

ଦେଶର ଦୀର୍ଘ ମିଆଦୀ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ଭାରତୀୟ ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରର ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଜାତୀୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନୀତି କ୍ଷେତ୍ରର ପଦକ୍ଷେପ ସମୂହ ଅଧିକ ସାମଗ୍ରିକ ଓ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯାହାକି ଭାରତକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୃତ କରାଯାଇଥିବା ଜାତୀୟ ବିନିର୍ମାଣ ନୀତି ହେଉଛି ଦେଶରେ ପ୍ରଥମ ଯାହାକି ନିୟାମକ, ଭି□ଭୂମି, ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ଆର୍ଥିକ, ବାହାରିଯିବା ନିୟମ, ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ନୂତନ କୌଶଳରାଜିଗୁଡିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦିଗରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ନୀତି ଅନୁସାରେ ଭାରତର ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବାର୍ଷିକ ମଧ୍ୟମ କାଳରେ ୧୨-୧୪ ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ହେବା ସହ ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା ଦେଶର ମୋଟ ସାମଗ୍ରିକ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉଦ୍ୟୋଗର ଅଂଶ ୧୬ ପ୍ରତିଶତରୁ ୨୫ ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ, ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୨୦୨୨ ସୁଦ୍ଧା ଦେଶରେ ୧୦ କୋଟି ଅତିରିକ୍ତ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିମୂଳକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସକାଶେ ଗ୍ରାମା□ଳ ସ୍ତରରେ ଦେଶାନ୍ତର ଗମନ କରୁଥିବା ଲୋକ ଓ ସହରା□ଳର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଦକ୍ଷତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରିବ, ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟାଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା, ଭାରତୀୟ ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗିଶୀଳ କରିବା, ପରିବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହନଶୀଳ ଅଭିବୃଦ୍ଧିକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରର ଫୋକସ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡିକ ହେଲା :

- ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ନିଯୁକ୍ତି ହୋଇପାରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା:- ବୟନ, ପୋଷାକ, ଚମଡା ଓ ଯୋତା, ରତ୍ନପଥର ଓ ଅଳଙ୍କାର ଓ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କ୍ଷେତ୍ର
- ପ୍ରମୁଖ ସାମଗ୍ରୀ ଶିଳ୍ପ ଯଥା:- ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସାମଗ୍ରୀ, ଭାରୀ ବିଦ୍ୟୁତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଭାରୀ ପରିବହନ, ମାଟିଖୋଳା ମେସିନ ଓ ଖଣି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ।
- କୌଶଳଗତ ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିବା ଶିଳ୍ପ ଯଥା: ଏରୋସ୍ପେସ, ଜାହଜ, ଆଇଟି ହାର୍ଡୱେୟାର ଓ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ସ, ଟେଲିକମ୍ୟୁନିକେସନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ସୌରଶକ୍ତି ।
- ଭାରତ ଏକ ପ୍ରତିଯୋଗିତାତ୍ମକ ଅଗ୍ରଣୀଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଶିଳ୍ପ ଯଥା:- ଅଟୋମୋବାଇଲ, ଫାର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ ଓ ମେଡିକାଲ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ।
- କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟମ ଉଦ୍ୟୋଗ ।
- ରାଷ୍ଟ୍ରାୟ□ ଉଦ୍ୟୋଗ

ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ବିନିର୍ମାଣମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ସକାଶେ ବୃହତ ଶିଳ୍ପଭି□ିକ ସବୁଜିମା ସହର ଭାବେ ସର୍ବନିମ୍ନ ୩୦ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରସେସିଂ ଇଲାକା ସହ ସର୍ବନିମ୍ନ ୫ହଜାର ହେକ୍ଟର (୫୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର) ଇଲାକା ଥିବା ଅ□ଳରେ ଜାତୀୟ ନିବେଶ ଓ ବିନିର୍ମାଣ ଜୋନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନିଂର ଖର୍ଚ୍ଚ, ରେଳ, ସଡକ, ବନ୍ଦର, ବିମାନ ବନ୍ଦର ଓ ଟେଲିକମ ସଂଯୋଗ ସମେତ ବାହ୍ୟ ଭୌତିକ ଭି□ଭୂମିର ଖର୍ଚ୍ଚ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବହନ କରିବେ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ, ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ଓ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଓ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ନିବେଶ ସକାଶେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଭି□ିକ ଭି□ଭୂମି ଯୋଗାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାର ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବା ସହ ସହାୟତା ଯୋଗାଇଦେବେ । ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମି ଚିହ୍ନଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରାଯିବ । ଜଳର ଆବଶ୍ୟକତା, ଶକ୍ତି ସଂଯୋଗ, ଭୌତିକ ଭି□ଭୂମି, ବ୍ୟବସ୍ଥାଗତ ସଂଯୋଗ, ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ, ଅଧିକୃତ ଜମିର ମାଲିକଙ୍କ ସକାଶେ ପୁନର୍ବାସ ଓ ଥଇଥାନ ପ୍ୟାକେଜର ମୂଲ୍ୟ ଆଦି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯିବ ।

ଯଥାସମ୍ଭବ ନିୟାମକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡିକୁ ସରଳୀକରଣ କରାଯିବ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ମଞ୍ଜୁରୀ ସକାଶେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା ସ୍ଥିରକରାଯାଇଛି । କେତେକ ସ□ାବଳୀ ପୂରଣ କରାଯିବା ପରେ ଶ୍ରମ, ପରିବେଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ସମସ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ଓ ନୀତିଗୁଡିକୁ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଛାଡ କରିବେ । ବୈଧାନିକ କ□ୃପକ୍ଷଙ୍କ ସାମଗ୍ରିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ସରକାରୀ ନୀରିକ୍ଷଣ ସେବା ସହ ସରକାରୀ ବା ଘରୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟରେ ସହଯୋଗିତା ସକାଶେ କୌଶଳ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ କ□ୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ୱେବଭି□ିକ କରାଯିବ । ଏକ ମିଳିତ ଆବେଦନ ଫର୍ମ ଓ ଏକ ସାଧାରଣ

ରେଜିଷ୍ଟର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ । ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ସକାଶେ ମଲ୍ଟିପଲ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଦାଖଲ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବଦଳରେ ଏକ ସରଳୀକୃତ ମାସିକ/ ତ୍ରୟମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ । ପରିବେଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ମଞ୍ଜୁର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସରଳ କରାଯିବା ସହ ଏନଆଇଏମଜେଡରେ ୟୁନିଟ ପାଇଁ ଏକ ସିଙ୍ଗଲ ୱିଣ୍ଡୋ ମଞ୍ଜୁରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ ।

ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ସହାୟତା/ ଯୋଜନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ସକାଶେ ଏହି ନୀତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ହାସଲ, ଏକ ପାଟେ□ ପୁଲ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର ପରିମାଣ ହ୍ରାସ କରିବା ସକାଶେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଭାବେ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ହାସଲ ଓ ବିକାଶ ପାଣ୍ଠି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ଏହି ପାଣ୍ଠି ଏକ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ପାଟେ□ ପୁଲ୍ ଓ ଲାଇସେନ୍ସିଂ ଏଜେନ୍ସି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ପାଟେ□ଧାରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହା ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ପ□ି କ୍ରୟ କରିବ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉତ୍ପାଦ ତିଆରି କରିବା ବା ବିକାଶ କରିବା ସକାଶେ ଯେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ଚାହେଁ ତେବେ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ରୟାଲଟି ଦେଇ ଏକ ଲାଇସେନ୍ସ ହାସଲ କରିପାରିବେ ।

ବିନିର୍ମାଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟୋଜିତ ୟୁନିଟଗୁଡିକୁ କେତେକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡିକ ହେଲା:

ସମ୍ପ ି ହସ୍ତାନ୍ତର: ଯଦି କୌଣସି ୟୁନିଟକୁ ରୁଗଣ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଏ ତେବେ ଏନଆଇଏମଜେଡ ବ୍ୟାପାରର ସୁପରିଚାଳନା କରିବ, ସମ୍ପ□ି ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ । ସେହି ଏକା ବା ଅନ୍ୟ ଏନଆଇଏମଜେଡରେ ରହିଥିବା କୌଣସି ୟୁନିଟରେ ନୂଆ ପ୍ଲା□ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କ୍ରୟ ପାଇଁ ୩ବର୍ଷ ସମୟକାଳ ମଧରେ ବିକ୍ରି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ନିଷ୍ପ□ିରେ ପୁନଃବିନିଯୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏନଆଇଏମଜେଡ ୟୁନିଟରେ ରହିଥିବା ପ୍ଲା□ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବିକ୍ରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜିଗତ ଲାଭରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ସବୁଜ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଓ ଏହାର ବ୍ୟବହାର:

ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର ହ୍ରାସ ଓ ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ ସକାଶେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି/ସାମଗ୍ରୀର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଋଣ ଫେରସ୍ତ ଉପରେ ୫ ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ଫେରସ୍ତ ଏବଂ ୧୦ ପ୍ରତିଶତ କ୍ୟାପିଟାଲ ସବସିଡି ; ଅଡିଟ ହୋଇଥିବା ବିଷୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସକାଶେ ଏସଏମଇଗୁଡିକୁ ୨୫ ପ୍ରତିଶତ ଅନୁଦାନ ଅର୍ଥାତ ସର୍ବାଧିକ ଏକ ଲକ୍ଷଟଙ୍କା; ଆଦୌ ଜଳ ନିର୍ଗତ ହେଉନଥିବା ୟୁନିଟ ସକାଶେ ଏକକାଳୀନ କ୍ୟାପିଟାଲ ସବସିଡି; ବର୍ଜ୍ୟଜଳ ପୁନଃପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଳ କର ଉପରେ ରିହାତି ; ଆଇଜିବିସି/ଏଲଇଇଡି ବା ଗୃହ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଗ୍ରୀନ ରେଟିଂ ହାସଲ କରିଥିବା ସମସ୍ତ କୋଠାଘର ସକାଶେ ୨ ଲକ୍ଷଟଙ୍କା ଯାଏ ସୁବିଧା ।

ଏସଏମଇଗୁଡିକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲାଭ:

ବିକ୍ରି ସଂକ୍ରାନ୍ତ ନିଷ୍ପ□ି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁନଃନିବେଶ ସ୍ତରରେ ଆବାସିକ ସମ୍ପଦର ବିକ୍ରି ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ପୁଞ୍ଜିଗତ କରରୁ ରିହାତି ପ୍ରଦାନ; ପ୍ରସ୍ତୁତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏସଏମଇଗୁଡିକ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ସହ ପୁଞ୍ଜିନିବେଶ ପାଣ୍ଠି ପାଇଁ କର ରିହାତି ବ୍ୟବସ୍ଥା; ଆରବିଆଇ ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଏସଏମଇ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରି ପୁଞ୍ଜିପାଣ୍ଠି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିବେଶ କରୁଥିବା ବ୍ୟାଙ୍କ ସକାଶେ ଆରବିଆଇ ନିୟମରେ କୋହଳତା; ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ନିବେଶ ସକାଶେ ଆଇଆରଡିଏ ଗାଇଡଲାଇନର ଉଦାରୀକରଣ; ଅଗ୍ରାଧିକାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଋଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଫାଇନାନ୍ସକୁ ସରଳୀକରଣ କରିବା; ଏସଏମଇଗୁଡିକର ବୈଧାନିକ ବକେୟା ଦେୟ ଓ ସଂଗ୍ରହ ସକାଶେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଏସଏମଇଗୁଡିକ ସକାଶେ ଏକ ଷ୍ଟକଏକ୍ସଚେଞ୍ଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।

ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ କ୍ରୟ:

କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜରିଆରେ ସରକାରୀ କ୍ରୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ । ଏଥିରେ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି ଯଥା: ସୌରଶକ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ହାର୍ଡୱେର, ଇନ୍ଧନଭି□ିକ ପରିବହନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ଆଇଟିଭି□ିକ ନିରାପ□ା ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଶକ୍ତି, ସଡକ, ରାଜପଥ, ରେଳବାଇ, ବିମାନ ଚଳାଚଳ ଓ ବନ୍ଦର ।

ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଓ ଦକ୍ଷତା ବିକାଶ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ:

ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ ସକାଶେ ଏକ ବହୁମୁଖୀ ସ୍ତରୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତିଆରି କରିବା ଯଥା: ସର୍ବନିମ୍ନ ଶିକ୍ଷାଭି□ିଗୋଷ୍ଠୀ ମଧରେ ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ, ପିପିପି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଆଇଟିଆଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଜରିଆରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଧନ୍ଦାମୂଳକ ଓ ଦକ୍ଷତାର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ, ପଲିଟେକ୍ନିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଜରିଆରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ; ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏନଆଇଏମଜେଡରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।

ପ୍ରସ୍ଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା: ଚାକିରୀବିହୀନ ନୀତି ଜରିଆରେ ଏହା ଏକ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଏକ କ୍ରମକ୍ଷୟଶୀଳ ନୀତି ଯାହାକି କି ଏକ ତଥାକଥିତ ପାଣ୍ଠି ଭାବେ ଥାଏ ।

ସାଂସଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମ ଯୋଜନା

ଏହି ଯୋଜନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଂସଦ ଏକ ଗ୍ରାମ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ରୂପରେଖ ତିଆରି କରିବା ସହ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଏହି ଯୋଜନାରେ ସାମିଲ ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଏମପିଲ୍ୟାଡ ପାଣ୍ଠିରୁ ସାଂସଦମାନେ ଏହି ଗ୍ରାମର ବିକାଶ ପାଇଁ ୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରିବେ ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧରୁ ଅତିରିକ୍ଷ ପାଣ୍ଠି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ଗ୍ରାମର ନର୍ଦ୍ଦମା ଓ ଜଳ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାଂସଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମ ଯୋଜନାର ବ୍ଲୁପ୍ରି□ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସାଂସଦ ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରାମ ଯୋଜନା (ଏସଏଜିଓ୍ୱାଇ) ରେ ସଂସଦର ଉଭୟ ଗୃହର ଏମପିମାନେ ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମକୁ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରାମ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଯାହାର ଜନସଂଖ୍ୟା ସମତଳ ଅ□ଳରେ ୩ହଜାରରୁ ୫ହଜାର ଥିବ ଏବଂ ପାର୍ବତ୍ୟା□ଳରେ ୧ ହଜାରରୁ ୩ହଜାର ଥିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଂସଦ ଏହି ଗ୍ରାମକୁ ପୋଷ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଏହାର ବିକାଶ ପ୍ରତି ଧାନ ଦେବେ । ୨୦୧୬ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଂସଦ ନିଜ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଓ ୨୦୧୯ ସୁଦ୍ଧା ଦୁଇଟି ଗ୍ରାମକୁ ପୋଷ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ଏହି ଯୋଜନା ଟଙ୍କା-ପଇସା ଭି□କ ଏକ ଯୋଜନା ନୁହେଁ ବରଂ ଭାଗିଦାରିତାଭି□ରେ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଚାହିଦାଭି□କ ଏକ ଯୋଜନା । ଦେଶରେ ୮୦୦ ସଂାସଦ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଯୋଜନାରେ ତିନିବର୍ଷରେ ୨୫୦୦ରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରାମ ଉପକୃତ ହୋଇପାରିବେ । ଯଦି, ଏହି ଯୋଜନା ପରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ପୋଷ୍ୟ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ତେବେ ଦେଶରେ ୬ହଜାରରୁ ୭ ହଜାର ଗ୍ରାମ ଉପକୃତ ହୋଇପାରିବେ ।

ଏହି ଯୋଜନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଂସଦ ଏକ ଗ୍ରାମ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ରୂପରେଖ ତିଆରି କରିବା ସହ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଏହି ଯୋଜନାରେ ସାମିଲ ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଏମପିଲ୍ୟାଡ ପାଣ୍ଠିରୁ ସଂାସଦମାନେ ଏହି ଗ୍ରାମର ବିକାଶ ପାଇଁ ୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରିବେ ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧରୁ ଅତିରିକ୍ତ ପାଣ୍ଠି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ଗ୍ରାମର ନର୍ଦ୍ଦମା ଓ ଜଳ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଏହି ଯୋଜନା ଜରିଆରେ ଗ୍ରାମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ମାନବିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିବ□ନ କରାଯିବ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିକାଶ ଦିଗରେ ଧାନ ଦିଆଯିବ । ସେହିପରି ଐତିହ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା, ବ୍ୟାବହାରିକ ପରିବ□ନ ଆଦି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯିବ । ସେହିପରି ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପୁଷ୍ଟିକର ଓ ସାମାଜିକ ନିରାପ□ା ଆଦି ବିଷୟକୁ ମାନବିକ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜୀବିକା, ଦକ୍ଷତା, ଅର୍ଥନୈତିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିକରଣକୁ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଥିବା ବେଳେ ମୌଳିକ ସୁବିଧା/ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଚିନ୍ତାଧାରା, ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ, ଉ□ମ ପରିଚାଳନା ଆଦି ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ସେହିପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଥା: ପରିବେଶ ବିକାଶ, ସାମାଜିକ ନିରାପ□ା, ଉ□ମ ପରିଚାଳନା ଓ ମୌଳିକ ସେବା ଆଦି ବିଷୟ ଏହି ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ମାନବ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ମୌଳିକ ସୁବିଧା, ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକାର୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିବା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟୀକାକରଣ, ଲିଙ୍ଗ ଅନୁପାତରେ ଭାରସାମ୍ୟରକ୍ଷା କରିବା, ୧୦୦ ପ୍ରତିଶତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଭି□କ ପ୍ରସବ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୁଷ୍ଟିଗତ ସେବା, ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା, କିଶୋରୀ, ଗର୍ଭବତୀ ମହିଳା, ପ୍ରସୂତୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା, ଭିନ୍ନକ୍ଷମ ବିଶେଷ କରି ମହିଳା ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପାଇଁ ଏହି ଯୋଜନାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ମାନବ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ଆହୁରି ମଧ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ଯାଏ ସାର୍ବଜନୀନ ଶିକ୍ଷା ସୁବିଧା, ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡିକୁ ସ୍ମାର୍ଟ ସ୍କୁଲରେ ପରିଣତ କରିବା, ଆଇଟି ବ୍ୟବସ୍ଥାଯୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀକକ୍ଷ, ଇ-ଲାଇବ୍ରେରୀ, ୱେବଭି□କ ଶିକ୍ଷା, ସମସ୍ତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଇ-ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା, ଗୁଣବ□ାଭି□କ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ, ପ୍ରୌଢ଼ ଶିକ୍ଷା, ଗ୍ରାମୀଣ ପାଠାଗାର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଇ-ଲାଇବ୍ରେରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦି ରହିଛି । ସେହିପରି ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିଛି ଗ୍ରାମର ବରିଷ୍ଠମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ସମ୍ମାନ ଦିଆଯିବ ସେଥିପାଇଁ ନୀତିଶିକ୍ଷା ଦେବା, ମହିଳା, ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ, ଶହୀଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ମାନ ଦେବାର ରୋଲ ମଡେଲ ତିଆରି କରିବ, ଗ୍ରାମରେ ହିଂସା ଓ ଅପରାଧ ଦୂର ପାଇଁ ନାଗରିକ କମିଟି ଗଠନ କରିବା, ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିବା, ଗ୍ରାମରେ କ୍ରୀଡା ଓ ଲୋକକଳା ମହୋତ୍ସବ କରିବା, ଗ୍ରାମର ଏକ ଗୌରବଭି□କ ସଂଗୀତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, 'ଗ୍ରାମ ଦିବସ' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, ସମାଜଚ୍ୟୁତମାନଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତକୁ ଫେରାଇଆଣିବା, ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି ଓ ଜନଜାତି ବର୍ଗର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତରେ ସାମିଲ କରିବା । ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ମଧ ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ଏହି ଯୋଜନା ଜରିଆରେ ନିଆଯାଉଛି । ଗ୍ରାମର କୃଷିଭି□କ ଜୀବିକା ବିକାଶ, ପଶୁସମ୍ପଦ, ଉଦ୍ୟାନକୃଷି, ଅର୍ଗାନିକ ଫାର୍ମିଂ, ମୃ□ିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାର୍ଡ, ଶସ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଅଣକାଷ୍ଠଜନିତ ଜଙ୍ଗଲଜାତ ସାମଗ୍ରୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ସହ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଗୋବର ବ୍ୟାଙ୍କ, ଗୋ-ହଷ୍ଟେଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା, କୃଷିଭି□କ ସେବା ଆଦି କରାଯିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଅମଳ ପରବ□ୀ ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର, ଗ୍ରାମୀଣ ବିଦ୍ୟୁତିକରଣ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଦୁଗ୍ଧ ବିକାଶ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ, ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ, ପାରମ୍ପରିକ ଶିଳ୍ପର ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ଦକ୍ଷତାର ବିକାଶ, ଯୋଗ୍ୟବିବେଚିତ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ, ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି, ଗ୍ରାମୀଣ ପର୍ଯ୍ୟଟନର ବିକାଶ, ଇକୋଟୁରିଜିମ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଗ୍ରାମରୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂର କରିବା ଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରକୁ ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବା, ମହିଳା ଏସଏଚଜିଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରୋତ୍ସାହନମୂଳକ ସହାୟତା, ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତିକରଣ କରିବା ଆଦି ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ।

ସେହିପରି ପରିବେଶ ବିକାଶ, ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ସବୁଜ ଗ୍ରାମ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବା ସହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାର ଯେପରି ପାଇଖାନାର ବ୍ୟବହାର କରିବେ ସେଥିପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯିବ । ସମସ୍ତ ସର୍ବସାଧାରଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଯେପରି ପାଇଖାନା ରହିବ ଏବଂ ଏହାର ସଦୁପଯୋଗ ହୋଇପାରିବ ସେଦିଗରେ ଯୋଜନା କରାଯିବ । ପଥପାର୍ଶ୍ୱରେ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରାଯିବା ସହ କଠିନ ଓ ତରଳ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ପରିଚାଳନା, ଗୃହ, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ସରକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ନିକଟରେ ଯେପରି ଅଧିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରାଯିବ ସେଥିଉପରେ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ । ବ୍ୟାପକ ବନୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରାଯିବା ସହ ଜଳଛାୟା ପରିଚାଳନା, ପାରମ୍ପରିକ ଜଳ ଉତ୍ସଗୁଡିକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା, ବର୍ଷାଜଳ ଅମଳ କରିବା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରୁ ଯେପରି ବର୍ଷାଜଳ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇପାରିବ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ଗ୍ରାମରେ ବାୟୁ, ଜଳ ଓ ଜମି ପ୍ରଦୂଷଣ ଦୂର କରିବା ଆଦି ନେଇ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ

କରାଯିବ ।

ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଜରିଆରେ ଉକ୍ତ ଗ୍ରାମ ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରାମ ରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିପାରିବ । ସାମାଜିକ ନିରାପ□ା ଯୋଜନାରେ ଅନେକଗୁଡିଏ ଦିଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ଯୋଗ୍ୟ ପରିବାର, ବୃଦ୍ଧବୃଦ୍ଧା, ଭିନ୍ନକ୍ଷମ, ବିଧବାଙ୍କୁ ଆମ ଆଦମୀ ବୀମା ଯୋଜନା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୀମା ଯୋଜନା ଯଥା ଆରଏସବିୱାଇ ଓ ପିଡିଏସ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ । ଏହା ଯୋଗୁଁ ଗ୍ରାମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାର ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିପାରିବେ । ମାଟି ଘରେ ରହୁଥିବା ସମସ୍ତ ଗରିବ ପରିବାରଙ୍କୁ ମୌଳିକ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇଦେବା ସହ ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପକ୍କା ଘର ନିର୍ମାଣ ନିମନ୍ତେ ଏଥିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ସେହିଭଳି ଗାଁକୁ ସବୁଦିନିଆ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ କରିବା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରକୁ ପାଇପ ଜରିଆରେ ଜଳ ଯୋଗାଇବା, ସମସ୍ତ ନର୍ଦ୍ଦମା ଉପରେ ଘୋଡଣି ପକାଇବା, ଷ୍ଟ୍ରିଟଲାଇଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ମୁଖ୍ୟତଃ ସୌର ଆଲୋକର ସଦବିନିଯୋଗ କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ବିଭିନ୍ନ ସର୍ବସାଧାରଣ ଗୃହ ଯଥା ଅଙ୍ଗନୱାଡି, ବିଦ୍ୟାଳୟ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଗ୍ରାମ ପ□ାୟତ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ପାଠାଗାର, କମ୍ୟୁନିଟି ହଲ, ଖେଳପଡିଆ, ଶ୍ମଶାନ, ଗ୍ରାମ୍ୟବଜାର, ପିଡିଏସ ବିକ୍ରୟକେନ୍ଦ୍ର ଭି□ିଭୂମି, ମାଇକ୍ରୋ ମିନି ବ୍ୟାଙ୍କ, ଡାକଘର, ଏଟିଏମ, ବ୍ରଡବ୍ୟାଣ୍ଡ ସଂଯୋଗ, ସାଧାରଣ ସେବା କେନ୍ଦ୍ର, ଟେଲି ସଂଯୋଗ, ସର୍ବସାଧାରଣ ସ୍ଥଳରେ ସିସିଟିଭି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦି କରାଯିବ ।

ସେହିପରି ଉ□ମ ପରିଚାଳନା ଦିଗରେ କେତେକ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ । ସେଗୁଡିକ ହେଲା ବିଶ୍ୱସନୀୟ ଗ୍ରାମ ପ□ାୟତ, ସକ୍ରିୟ ଗ୍ରାମ ସଭା, ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ଆଧାରକାର୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା, ସମସ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ସୀମା ମଧରେ ସେବା ପ୍ରଦାନ, ବର୍ଷରେ ଅତିକମରେ ୪ ଥର ଗ୍ରାମ ସଭା ପୂର୍ବରୁ ମହିଳା ଗ୍ରାମ ସଭା କରିବା, ବାଳ ସଭା ପ୍ରତି ତିନିମାସରେ ଥରେ କରିବା, କାନ୍ଥ ଲେଖା, ନୋଟିସ ବୋର୍ଡ ଜରିଆରେ ଆ□ଳିକ ଭାଷାରେ ସରକାରୀ ଯୋଜନାର ସଫଳ ରୂପାୟନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେବା, ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡିକ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ ସୂଚନାଦେବା ଆଦି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଏହା ଜରିଆରେ ଲୋକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ସେବା ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ ସୂଚନା ପାଇପାରିବେ । ଉପଭୋକ୍ତାମାନେ କେଉଁ କେଉଁ ସୁବିଧାସୁଯୋଗ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ତାହାର ତାଲିକା ଲଗାଇବା ସହ କ୍ଷେତ୍ରୱାରି ବଜେଟ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚର ସୂଚନା ଲଗାଯିବ । ଗ୍ରାମପ□ାୟତକୁ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ମାଧ୍ୟମ ଭାବେ ଯେପରି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯିବ । ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ କରିବେ ତାହାର ତୁରନ୍ତ ସମାଧାନ କରାଯିବ । ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକୁ ତିନି ସପ୍ତାହ ମଧରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଅବଗତ କରାଇଦିଆଯିବ । ସର୍ବସାଧାରଣ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କ ଅଭାବ ଓ ଅସୁବିଧା ସମ୍ପର୍କରେ ଅଭିଯୋଗ କରି ନ୍ୟାୟ ପାଇପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବା ସହ ଗ୍ରାମପ□ାୟତ ଜରିଆରେ ଏହାର ସମାଧାନର ପନ୍ଥା ବାହାର କରାଯିବ । ଗ୍ରାମ ସଭା ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୂପାୟନର ଅର୍ଦ୍ଧବାର୍ଷିକ ସାମାଜିକ ସମୀକ୍ଷା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରାଯିବ । ଗ୍ରାମକୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର କରିବା ପାଇଁ ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଉଛି । ■■

ପୃଷ୍ଠା ୨୬ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ପ୍ରକ୍ରିୟା । ମୃ□ିକା, କାଦୁଅ ଓ ଜଳର ବିଶୋଧନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାଇଟୋମେଡିଏସନ ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାକୁ ପ୍ରଦୂଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷିତ କରାଯାଇଛି ।

ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ଏହାକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ଦୁରୂହ ବ୍ୟାପାର । ତେବେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ କେତେକ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ରହିଛି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସାମାଜିକ ସଚେତନତାର ଅଭାବ ଏବଂ ବ□ମାନର ପ୍ରଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଳମେଳର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏହି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ସମାହାର ପରିବେଶ ଓ ଜୀବଜଗତ ପାଇଁ ନାନା ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ମଣିଷ ଶରୀର ପାଇଁ ଏହା ବିପ□ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକ ସକାଶେ ଇକୋ-ପ୍ରଯୁକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁଗୁଡିକରେ ଥିବା ଭାରୀ ଧାତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ବାୟୋରେମିଡିଏସନ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବ୍ୟବହାର ଜରିଆରେ ଏସମ୍ପର୍କରେ ଗବେଷଣା କରାଯାଇଛି । ଏହା ନିରୂପିତ ହୋଇଛି ଯେ, ସୁଷମ ପରିବେଶ ପାଇଁ ଇ-ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରେ ରହିଥିବା ଭାରୀଧାତୁଗୁଡିକର ବିଶୋଧନ ସକାଶେ ଅଣୁଜୀବମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । ■■

** ସ୍କୁଲ ଅଫ୍ ଏନ୍ଭାଇରନମେ□ ଏଣ୍ଡ ସସ୍ଟେନେବେଲ୍ ଡେଭଲପମେ□ ସେ□ାଲ ୟୁନିଭରସିଟି ଅଫ ଗୁଜରାଟ ଗାନ୍ଧୀନଗର, ଗୁଜରାଟ-୩୮୨୦୩୦*

ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି କି ?

କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ

ଗୋଟିଏ କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ ଯାହାକି କାର୍ବନ ଅଫସେଟ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ହେଉଛି, ଏକ ଆର୍ଥିକ ସରଞ୍ଜାମ ଯାହା ନିର୍ଗମନନ ହ୍ରାସ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିନରେ ବାୟୁ ମଣ୍ଡଳରୁ ଏକ ଟନ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ବା ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ସମାନ ବାଷ୍ପ କମ କରିବାକୁ ବୁଝାଏ । ଏହା "ପ୍ରଦୂଷଣକାରୀ ପଇଠ କରିବ" ନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଯାହା ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଅଙ୍ଗାରକାମ୍ଳ ନିର୍ଗମନ କମ କରିବା ପାଇଁ "କ୍ୟାପ୍ ଏଣ୍ଡ ଟ୍ରେଡ" ଜରିଆରେ ହାସଲ କରାଯାଏ । କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ ଏବଂ ଏହାର ବଜାରର ମୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଉଛି ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ସବୁଜ ଗୃହ ବାଷ୍ପ ନିର୍ଗମନ କମ କରିବା । କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ ଜାରୀ ଓ ବିନିମୟ ଅଧିକାର ରଖୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ଏହା ହାସଲ କରାଯାଇଛି ସମସ୍ତ ତାଲିକା ଭୁକ୍ତ କଂପାନୀ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଶାସନ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାବରେ କେତେ ବାଷ୍ପ ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଛଡାଯିବା ତାହା ନିଷ୍ପ□ କରିବେ । ଏହି ମାତ୍ରା ସାଧାରଣତଃ ପୂର୍ବ ବର୍ଷର ସ୍ତରରୁ କମ ରଖାଯାଇଥାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବର୍ଷ ବିତିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିର୍ଗମନ ମାତ୍ରା କମ କରାଯାଇ ପାରିବ । ନିର୍ଗମନ ମାତ୍ରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବା ପରେ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଂପାନୀକୁ ମାତ୍ରା କୁହାଯାଇଥାଏ । ଯଦି କୌଣସି ବର୍ଷରେ କୌଣସି କଂପାନୀ ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାତ୍ରାଠାରୁ କମ୍ ନିର୍ଗମନ କରେ ତାହେଲେ ସେହି କଂପାନୀ ବଳକା ଅଂଶକୁ ଅନ୍ୟ କଂପାନୀକୁ ବିକ୍ରୟ କରିପାରିବ ମାତ୍ର ଏହା ମୋଟ ନିର୍ଗମନ ମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି କରେ ନାହିଁ । ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଗୋଷ୍ଠୀ ପାଇଁ ନିର୍ଗମ ମାତ୍ରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ତରରେ ରହିବ ମାତ୍ର କଂପାନୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାତ୍ରା ସଦସ୍ୟ କଂପାନୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବ । ଏହା କଂପାନୀମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାତ୍ରାଠାରୁ କମ୍ ନିର୍ଗମନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ ଯାହାକୁ କର୍ପୋରେଟ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧରେ ସାମିଲ କରାଯାଇପାରିବ । ଯେଉଁ କଂପାନୀମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାତ୍ରାଠାରୁ ଅଧିକ ନିର୍ଗମନ କରିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ନୂଆ ପରମିଟ କ୍ରୟ ଜରିଆରେ ପଇଠ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ବାଟରେ କହିଲେ ଅତିରିକ୍ତ ଲାଭ ହାସଲ ଲାଗି କମ୍ ନିର୍ଗମନ କରିବା ସକାଶେ କଂପାନୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବ । ଏହା ସେମାନେ ପ୍ରଦୂଷଣ ଅଧିକାର ବିପଣନ ଜରିଆରେ କରିବେ । ଏଭଳି ଭାବରେ ସବୁଜ ଗୃହ ବାଷ୍ପ ଲାଘବ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗୁଡିକ କ୍ରେଡିଟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ । ଯାହାକୁ ଟ୍ରେଡିଂ ପାର୍ଟନର ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାର୍ବନ ହ୍ରାସ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗୁଡିକ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଣ ପାଇଁ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ଉଭୟ ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ କରାଯିବ, ବିଶେଷ କରି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ କରାଯିବ ।

ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶ ହୋଇଥିବାରୁ ଭାରତ ଶକ୍ତି, ଇସ୍ପାତ, ସିମେ□, ପରିବହନ, ସାର, ଓ୍ୱିଣ୍ଡ ମିଲ୍, ଓ ଜୈବ ବାଷ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ମଳ ବିକାଶ ବ୍ୟବସ୍ଥା (ସି.ଡି.ଏମ୍.) ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ

ଯଦ୍ୱାରା କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରିବ ଯାହା ଅନ୍ୟ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଭାରତରେ ଦିଲ୍ଲୀ ମେଟ୍ରୋରେଳ ନିଗମ ଦୁନିଆରେ ପ୍ରଥମ ରେଳ ପ୍ରକଳ୍ପ ହୋଇଛି ଯାହା ରିଜନେରେଟିଭ ବ୍ରେକିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରୟୋଗ କରି କାର୍ବନ କ୍ରେଡିଟ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଡି.ଏମ୍.ଆର୍.ସି. ୩୦ ପ୍ରତିଶତ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ବ୍ୟୟ କମ କରିପାରିଛି ।

ନେଟ୍- ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲିଟି ବା ନେଟ ନିରପେକ୍ଷତା

ନେଟ୍- ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲିଟି ଶବ୍ଦଟି କଲମ୍ବିଆନ ଆଇନ ପ୍ରଫେସର ଟିମ ୟୁ ସଂଯୋଜନା କରିଥିଲେ । ଏହା ଅନୁଯାୟୀ ଇ□ରନେଟରେ ଡାଟା ପ୍ୟାକେଜ ସବୁ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ ଗତି କରିବା ଲାଗି ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ । ବିଶେଷକରି ବିଷୟବସ୍ତୁ, ଉତ୍ସ ଓ ଦିଶା ଆଦିରେ । ଇ□ରନେଟ ଉପଯୋଗ ହେଉଛି ବାକ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ହୋଇଥିବାରୁ ସାରା ଦୁନିଆରେ ୱେବ ଆର୍କିଭିଷ୍ଟମାନେ ଇ□ରନେଟକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଉପରେ ଯୁକ୍ତି କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ଏକ ମୁକ୍ତ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ହେବା ଉଚିତ ଯେଉଁଥିରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଓ ସୃଜନଶୀଳତା ରହିବ । କିନ୍ତୁ ଇ□ରନେଟ ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ ଆଇ.ଏସ୍.ପି.ମାନେ ଯୁକ୍ତି କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଯେହେତୁ ଉପଯୋଗକାରୀକୁ ସେବା ଯୋଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ଏହା କିପରି ଡେଲିଭରି କରାଯିବ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ କେତେ ଚାର୍ଯ କରାଯିବ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ସେମାନଙ୍କର ରହିବା ଦରକାର । ଏହା ହେଉଛି ନେଟନ୍ୟୁଟ୍ରାଲିଟି ବିଚାରଧାରା ପ୍ରତି ଏକ ଆହ୍ୱାନ ଭଳି । ■■

ପୃଷ୍ଠା୫ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ

ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଉଛି । ଯଦିଚ ବ□ମାନ ଦେଶର ମୋଟ ଶିଳ୍ପରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପର ଅଂଶ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିମ୍ନରେ ଅଛି (ବିଶେଷକରି ରପ୍ତାନି କ୍ଷେତ୍ରରେ), ଏହା କିନ୍ତୁ ଦିନ ପରେ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବା ଦେଖାଯାଉଛି । ଫର୍ମାସ୍ୟୁଟିକାଲ ସୂଚନା ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଓ ଏରୋସ୍ପେଶ ଶିଳ୍ପରେ ଭାରତର କ୍ଷମତା ବ□ମାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି । ଏହିସବୁ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସରକାର ଅନେକ ନୀତିଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି । ଏହାସବୁ କିନ୍ତୁ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗ ଜରିଆରେ କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ବ□ମାନ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପରେ ଏମ୍.ଏନ୍.ସି. ମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ନୂତନ ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ ପଦ୍ଧତି ୨୦୧୧ ଏବଂ ନୂତନ ସରକାରଙ୍କ ମେକ ଇନ ଇଣ୍ଡିଆ ନୀତିରେ ଉଚ୍ଚ ଓ ମଧ୍ୟମ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଶିଳ୍ପ ଓ ସେବାର ପ୍ରସାର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶକୁ ବିକାଶ ପଥରେ ଆଗେଇ ନେବ । ■■

ଯୋଜନାର ଗ୍ରାହକ ଦେୟ

ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ : ୧୦ ଟଙ୍କା, ବାର୍ଷିକ : ୧୦୦ ଟଙ୍କା, ଦ୍ୱିବାର୍ଷିକ : ୧୮୦ ଟଙ୍କା, ତ୍ରିବାର୍ଷିକ : ୨୫୦ ଟଙ୍କା, ପଡୋଶୀ ଦେଶ : ବାର୍ଷିକ ୫୩୦ ଟଙ୍କା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶ : ବାର୍ଷିକ ୭୩୦ ଟଙ୍କା

SUBSCRIPTION COUPON

I want to subscribe to ________________ (Journal's Name / Language)

DD/IPO/Mo No________________ Date : ________________

Name (In Block Letters) ________________

Address ________________

Pin ________, Phone : ________, Mob. : ________ Email: ________________

The Subscription may be sent through IPO/MO/Bank Draft in favour of the "ADG(I/C), Publications Division, Ministry of Information & Broadcasting Payable at New Delhi

ଗ୍ରାହକ ଦେୟ ପଠାଇବାର ଠିକଣା :

Business Manager

Publications Division, East Block-IV, Level-7, R. K. Puram, New Delhi - 110066 Phone 26105590 / 26100207

Please allow us 8 to 10 weeks for this dispatch of the issue.